

San Lucas Jesús cheja pa'iu cho'osi'ere kuumu

Charo tochasi'ea'me

1 ¹⁻³ Chũ'u Lucapi mũ'ure Teófiloni rúa masikuni Jesucristo cheja pa'irũmu cho'osi'ere kũara chini ie chũ'o tocha saomu chũ'u mũ'ure:

Aperũmu pãi Jesucristo cho'oche ñaasome. Repau apeche'chorũmũpi vũa si'arũmu ñaju paniasome repana repau cho'oche peore. Ñasinajeju chũkũna'te kũasinaa'me repana. Ũcuaja'che Dios chũ'o chũ'vasinaa'me repana. Ñasina kũasi'ere asa jainũko pãi cuasaju tocha jo'kaasome, maipi ñaa'ju chini.

Tocha jo'karena ũcuare ñaku masi che'cheku pa'ikũ'mũ chũ'u. Jesucristo cho'osi'e pãipi kũajũna peore asaku pa'ikũ'mũ chũ'u. Jã'ajekũna mũ'ũpi masia'kũ chini ũcuare tocha saomu chũ'u mũ'ure, “Jã'aja'ñe cho'oto re'ocosomũ”, chini.

⁴ Chũ'ũpi tocha saomũna ña, “Ãja, jã'aja'ñe Jesucristo cho'oasomũ”, chini, “Chekũna kũasi'e, ũcuarepaa'che jã'a, jã'a pa'ito?”, chiija'mũ mũ'u. Mũ'ũpi peore masia'kũ chini ie chũ'o tocha saomu chũ'u mũ'ure.

Angel Juan Pãi Okoro'veku pa'ijaure cajajachere kuumu

⁵ Judea cheja canare Herodes chũ'ũrũmu Zacarías judío phairipãiu paniasomũ reparũmu. Dios vũ'e cho'oche cho'orũmu tí'ato Abías paasinana'me si'arũmu cho'okũ paniasomũ repau Zacarías ũcuate'epãiujekũ. Zacarías rũjo Elisabet ve'easomo. Ũcuaja'che aipãiu Aarón, judío phairi pa'isi'kũ jojosi'koasomo Elisabet. ⁶ Diopi ñato rúa re'opãi paniasome repana Zacaríana'me Elisabet. Dios chũ'u jo'kasi'e jachama'ñe cho'oju paniasome repana. Chekũna pãi ñaju i'kacu'aasomũ repanare, ũcuare re'oja'che pa'ijũna. ⁷ Elisabeni chũ paacu'akũna chũ peova'na paniasome repana. Ũcu chũ peova'na pa'ijũ airekosoasome repava'na.

⁸ Reparũmu Abíapãi cho'oche cho'orũmu tí'aasomũ. Tĩ'aũna Zacarías Dios vũ'e kaka ja'me paniasomũ. Kaka pa'iu phairipãi cho'oche ja'me

cho'okũ paniasomũ repaũ ùcuaja'che phairijekũ. Dios chũ'ũ jo'kasi'e cho'okũ paniasomũ repaũ, Diopi pojoa'kũ chini. ⁹Abíapãi Dios v'ere chi'i pa'ijũ Zacaríani chéaasome ma'ñasũche uojaure. Si'arumũ já'aja'ñe cho'ojũ paniasome repaũ. Chéarena ruurũna kakaasomũ repaũ ma'ñasũche'te uora chini. ¹⁰Kaka ma'ñasũche uokũna rúa jainũko pãi ve'sere pa'ijũ Dioni séejũ paniasome. ¹¹Zacaríaji ma'ñasũche'te uokũna Diore ja'me pa'ikũ, ángel peosichejari rani ma'ñasũche uoko'a rũ'ũñe nukaa-somũ. ¹²Angelpi rani nukakũna ña rúa kukusoomũ repaũ.

¹³Kukusokũna ángel i'kaasomũ repaũ'te.

—Zacarías, vajuchumanejũ'ũ. Mũ'ũ séeñe Dios cho'okaija'mũ mũ'ũre. Já'ajekũna mũrũjo mũ'ũ chĩini jñaaja'mo. Repaũ'te chĩiva'ũre cajaona Juanre ve'ojũ'ũ. ¹⁴Mũrũjo chĩiva'ũre jñaasirumũ rúa pojoja'mũ mũ'ũ. Chekũna pãi ùcuaja'che jainũko asa pojojanaa'me repava'ũre jñaasi'e.

¹⁵Mũ'ũ chĩire, “Rúa masimũ ikũ”, chiija'mũ Dios.

Cono vëañej'e ùkuma'kũ pa'ija'mũ repaũ.

Repaũ'te chuta'a jñaamarumũpi Dios Rekocho ja'me pa'ija'mũ repaũ'te.

¹⁶Ûcuachi'a ainee pa'iu Dios chũ'o rúa chũ'vaja'mũ repaũ.

Repaũji chũ'vakũna asa Israelpãi jainũko Dios chũ'ũñe aperumũ cho'ojũ ùhasosina jo'e cho'ojũ re'oja'che pa'ijanaa'me.

¹⁷Na'a pa'isirumũ Dios Repaũ Mamakũni chejana casoja'mũ.

Jã'ata'ni mũ'ũ chĩipi cheja charo pa'ija'mũ.

Pa'iu aperumũ pa'isi'kũ Elías Dios chũ'o rúa masi chũ'vacheja'che mũ'ũ chĩi masi chũ'vaja'mũ.

Pãi repaũna chĩiva'nare cuasache jo'kasosina mũ'ũ chĩipi Dios chũ'ore chũ'vakũna asa

repaũna chĩiva'nare jo'e cuasajanaa'me.

Chekũna pãi, Dios chũ'ũñe jachana mũ'ũ chĩipi Dios chũ'ore chũ'vakũna asa jachama'ñe cuasajũ re'oja'che pa'ijanaa'me.

Mũ'ũ chĩi pãipi asa chëa cu'ache cho'oche'te ùhasoaljũ chini Dios chũ'o chũ'vaja'mũ.

Chũ'vakũna asa chëa cu'ache cho'oche ùhasosinajejũ Dios Mama-kũ'te rakũna cuasajanaa'me pãi,

—chiniasomũ ángel Zacaríate.

¹⁸Chikũna,

—Mũ'ũpi chũ'o ùcuarepare i'kani, ¿ñquere mũ'ũ chũ'ũre cho'o ño-ja'ũ, chũ'ũpi mũ'ũ i'kache'te cuasaa'kũ chini? Aiva'ua'mũ chũ'ũ. Chũ'ũ romioj'e ùcuachi'a aiva'oa'mo —chiniasomũ Zacarías repaũ'te ángel'te.

¹⁹Chikũna ángel ija'che i'kaasomũ:

—Gabriela'mũ chũ'ũ. Dios chũ'ũñe cho'okaikũ'mũ chũ'ũ. Diopi caso-si'kua'mũ chũ'ũre, mũ'ũni chũ'ore re'oja'chere kuaa'kũ chini. ²⁰Chũ'ũ

kuasi'e na'a pa'isirumu ti'jñeja'mu mu'ure. Jã'ata'ni mu'u chu'u kuache jachasi'kujeku murũjo mu'u chiire jñaasirumujatu'ka chu'o i'kama'ku pa'ija'mu, jachasi'e ro'i —chinasomu ángel repau'te.

21 Jã'a cho'oto pãi chuta'a ve'sere pa'iju Zacarïani cha'aju paniasome. Cha'aju, “¿Je'se pa'ïna jã'arepa jeerumu etama'ne pa'iku jã'u?”, chijju cuasaasome repa.

22 Cha'atona etaasomu repa. Etasirumu chekunare chu'o cutucu'aasomu repa'te. Cutumauna, “iDios ñosi'ere ña jñanoso chu'o cutuma'ku jã'u!”, chini cuasaasome repa. Cutucu'akuna repanare rupũ jũjñapi vevoasomu repa. Ũcua chu'o cutucu'aasomu repa'te. 23 Repa cho'ochu'o si'asirumu va'ena co'iasomu repa Zacarïas.

24-25 Co'i pa'ïna repa rũjo chii saniasomo. Suni cincorepapãimia va'ere pa'io paniasomo repa. Va'ere pa'io ija'che cuasako paniasomo repa: “Chura chu'ure Dios rua oiũ re'oja'che cho'okaimu. Chii peova'ojekona rua vajuchyasi'kuamũ chu'ure aperumu. Jã'ata'ni Diopi cho'okaiuna chii su'iona vajuchama'mu chu'ure chura”, chini cuasako pojoasomo repa.

Jesure jñaajañere kuamu ángel

26 Repa Elisabet seirepapãimia chiipu su'irumuna Dios ángel Gabrielre jo'e casoasomu, Galilea cheja cajoopo, Nazaret va'ejoopona. 27 Repajoopo cako romichiiũ umu peoko paniasomo. Repa mamia'me María. José vejao paniasomo repa. Aperumu pãi jainukore chũ'usi'ku David jojosina mamakuasomu José.

28 Diopi casuuna ángel María'te repa pa'ichejana kaka i'kaasomu.

—Dios oicojñoko'mo mu'u. Dios mu'ure ja'me pa'iku'mu. Chekunare romi na'a cajejaiche re'oja'che cho'okaija'mu Dios mu'ure —chinasomu ángel repa'te.

29 Angelpi jã'aja'ne i'kauna asa jñano, “¿Je'se pa'ïna iku chu'ure jã'aja'ne i'kakũ?”, chini cuasaasomo repa.

30 Rua kukusi'kore jo'e i'kaasomu repa.

—María, vajuchumanajũ'u. Dios mu'ure oiku'mu. 31 Asarepajũ'u chu'u i'kache. Chii su'ija'mo mu'u. Suni chiiva'ure umuva'uni jñaaja'mo mu'u. Jña repava'ure, mu'u chiiva'ure Jesure ve'ojũ'u.

32 Rua masiũ aineja'mu mu'u chii.

Dios Cunaumu Pa'iku repa'te, “Iku chu'u chii'a'mu”, chiija'mu.

Aipãiu'te Davire judiõpãire chũ'ua'ku chini jo'kasi'ja'che jo'e

Jesuni judiõpãi chũ'uku'te jo'kaja'mu Dios.

33 Mu'u chiipi Israelpãi si'arumu chũ'uku pa'ija'mu.

Jmamakaruj'e cuhama'ne chũ'uku pa'ija'mu repa,

—chinasomu ángel repa'te María'te.

34 Jã'aja'ne kuuna asa,

—¿Je'se chũ'u umu peoko chĩire paaja'che? —chiniasomo repao.

³⁵Chikona ángel jo'e i'kaasomu repao'te.

—Dios Rekocho mũ'ani cajeja'mũ. Dios peore Masikũjekũ chĩire jo'kaja'mũ mũ'ure. “Chũ'u chĩi cu'achejẽ'e peokũ'mũ ikũ”, chijja'mũ Dios repaũ'te.

³⁶Mũ'u majapãio Elisabet aiva'ota'ni chĩipũ sũ'imo. Umũva'ani chĩire sũ'imo repao. “Chĩi paacu'amũ jã'ore”, chiicojñosiva'ota'ni chĩi sũ'imo repao. Seirepapãimia sũ'imo repao chura. ³⁷Diore cho'ovesachejẽ'e peokũ'mũ —chiniasomu repaũ.

³⁸Chikũna,

—Dios chẽa paacojñokojeko Repaũ chũ'ũñe cho'okaiko'mo chũ'u. Mũ'u chũ'ure kũache Diopi chũ'ure cho'okaito re'omũ —chiniasomo repao.

Chikona ángel jo'ka sanisoasomu.

María Elisabeni ñara chini saisi'ere kũamu

³⁹Angel sanisosirũmu repao María Judea cheja aikũti pa'ijooopona cu'arepa maniasomo. ⁴⁰Mani Zacarías vũ'ena kaka, “¿Pa'iko?”, chiniasomo repao Elisabere. ⁴¹María i'kache'te asakona Elisabere repao sũ'iva'ũ chĩiva'ũ cho'oasomu. Ñcuarũmu Elisabere Dios Rekochoji rani chũ'o i'kache chũ'uasomu.

⁴²Chũ'ũkũna María'te ỹjachũ'opi ija'che i'kaasomo repao Elisabet:

—Chekũnare romi na'a cajejaiche re'oja'che cho'okaikũ'mũ Dios mũ'ure. Ñcuaja'che mũ'u chĩiva'ure, chura sũ'iva'ure re'oja'che cho'okaija'mũ Dios. ⁴³Chũ'ure chũova'o pa'iva'oni mũ'ũpi Maire Paakũ pũka'kopi rakona vajũchũkota'ni pojosome chũ'u. ⁴⁴Mũ'u i'kache'te asakona chũ'u chĩi, chura sũ'iva'ũ pojokũ cho'osi'kũa'mũ chũ'ure. ⁴⁵Dios mũ'ure aperũmu kũasi'ere asa, “Ñcuarepa ti'jñeja'mũ chũ'ure”, chini cuasako rũa pojomo mũ'u —chiniasomo María'te.

⁴⁶Chikona María asa i'kaasomo.

“Dios peore masikũ'mũ”, chini cuasako'mo chũ'u, chũ'u rekocho.

⁴⁷“Dios chũ'u rekocho vati toa saiche ỹseja'mũ”, chini repaũni cuasako pojoko'mo chũ'u.

⁴⁸⁻⁴⁹ Dios rũa re'okũ'mũ.

Chũ'ure Repaũ chẽa paacojñoko'te chũova'o pa'iva'oreta'ni cuasakũ re'oja'che cho'okaimũ Dios.

Peore Masikũjekũ chũ'ũva'ore rũa re'oja'che cho'okaimũ Repaũ.

Jã'ajekũna irũmu pa'inana'me cho'je pa'ijana ñcuañũko chũ'u pa'iche'te cuasani,

“Marĩani re'orepaja'che cho'okaniasomu Dios”,

chijjanaa'me pãi ñcuañũko chũ'ure cuasani.

⁵⁰ Dios Repaũ'te vajũchũnare rũa oikũ'mũ. Irũmu pa'inarechi'a oima'mũ repaũ.

Charo pa'inarejê'e oiũ cho'je rajjanare peore rũa oikũ'mũ Dios,
Repau'te vajuchũnare.

51 Pãi, “Peore masinaa'me chũkũna”, chini cuasanare cuheasomũ
Dios.

Dios peore Masikũjekũ repaña cho'oũũ chiisi'e ũseasomũ.

52 Ũsekũ chekũnare, masijũ pãi chũ'ũnare cuhekũ chũova'na pa'iva'-
nani saño pãi chũ'ũne jo'kaasomũ Dios.

53 Chũova'na pa'iva'nare karama'ne paapũ chini rũa re'oja'chere
ĩsiasomũ Dios.

Kuri paanare tũasõasomũ Dios.

Tũasõũna kuri peova'na paniasome repaña.

54 Mai aipãire oiũ ija'che i'kaasomũ Dios:

“Mũsanũkonare Israelpãi re'oja'che cho'okaija'mũ chũ'ũ”,
chiisi'e cavesũma'ne cho'okaniasomũ Repau.

55 Abrahamre, mai aipãĩũ pa'isi'kũre,

“Re'oja'che cho'okaija'mũ chũ'ũ mũ'ũre”,
chiisi'e cavesũma'ne cho'okaniasomũ Dios.

Ũcuaja'che repau Abraham jojosiñare ũcuare Repau i'kasi'ere
re'oja'che cho'okaniasomũ Repau Dios,

chinasomo María.

56 I'ka pi'ni Elisabet vũ'ena canũka ũcuaoña'me paniasomo repao.
Chotepãimia pa'icosomo repao repacheja. Jã'api repao vũ'ena co'iasomo
repao María.

Juan Pãi Okoro'vejaũre jũaasi'ere kuamũ

57 Na'a pa'isirũmũna repao Elisabet chũire jũaaumucuse tĩ'aũna chũi-
va'ũre jũaaasomo. 58 Jũaa pa'iona pãi repao'te kueũe pa'inana'me repao
majapãi asaasome repao chũire jũaasi'e. Diopi repaoni oiũ re'oja'che
cho'okakũna asa saniasome repaña repaoni ja'me pojokaũũ chini.

59 Chũiva'ũ ochorepaumucujũna jũaasi'e pa'itona jo'e saniasome repaña
repavũ'e. Pũka'kũpãĩpi chũiva'ũ jĩkora'murũ chã'tirũ pa'ica'nirũ chũto
tũache'te chũ'ũrena ñaũũ chini saniasome repaña, judiõpãi cho'oche.
Ũcuachi'a reparũmũna chũiva'ũre mami ve'oũũ chiniasome repaña. Pũ-
ka'kũ mamire Zacarĩa'te ve'oũũ chiniasome repaña repava'ũre. Jã'ata'ni
pũka'ko,

60 —Pãame. Jã'aja'ũe ve'omanejanaa'me chũkũna. Juanre ve'ojanaa'me
chũkũna ikũre —chiniasomo repañare.

61 Chikona,

—Mũ'ũ majapãi Juan ve'enajê'e peome —chiniasome repaña.

62 Chini chũiva'ũ pũka'kũre cãjo asama'kũjekũna rupũ vevoasome
repaña, repau chũiva'ũre ve'ojachere mamire masiũũ chini.

⁶³Vevojuna sãĩne vevoasomũ repaũ tochajako'aru'te rakatena tocha kũara chini. Rarena, “Chu'ũ chĩi mamia'me ie Juan”, chiiche tocha ñoasomũ repaũ. Tocha ñoũna ña jãanoasome repana. ⁶⁴Tocha ñoũna teana i'kare'оче care'osoasomũ repaũ chemeño. Chu'o cutumanesi'kũ churata'ni jo'e chu'o cutuasomũ repaũ.

—Dios rũa re'okũ'mũ —chiniasomũ repaũ Zacarías.

⁶⁵Zacaríaji jã'aja'ñe cho'oũna pãi chekũna kueñe pa'ina asa jãanoasome ũcuauũko. Ũcuachi'a Judea cheja aikũjũna pa'ina ũcuare asa cutujũ paniasome. ⁶⁶Repana asasi'ere cuasajũ,

—¿Je'se jã'ava'ũ chĩiva'ũ pa'ija'ũ? —chini cuasajũ sãĩnechi'a ũcuauũko sãniasajũ paniasome repana.

Diopi chĩiva'ũni rũa re'oja'che cho'okakũna asa rũa cuasajũ paniasome pãi.

Zacarías pojokũ i'kasi'ere kuamũ

⁶⁷Ũcuarũmũ repaũ Zacarías, chĩiva'ũ pũka'kũ, Dios Rekochoji repaũni chũ'ũũna ija'che kũasomũ Dios chu'o:

⁶⁸Pãi chekũnapi maini Israelpãire chẽa paajũna tũakaniasomũ Dios. Jã'ajekũna Maire Paaku'te, “Rũa re'okũ'mũ mũ'ũ”, chini cuasajũ paũ mai.

⁶⁹Ũcuachi'a maini oiũ mai jũnisosirũmũ vati toa sani uuche ũsejaũni rũa Masikũni raoja'mũ Dios maire.

Aipãiu David Dios chũ'ũñe cho'okaniasomũ aperũmũ.

Ũcuau David jojosinani te'eũ'te chẽa raoja'mũ Dios.

⁷⁰Aperũmũ Diopi kũakũna Repaũ chu'o kũana ija'che kũasome chekũnare:

⁷¹“Chekũnapi maini Israelpãire cuhejũ cu'ache cho'oũ chiito Diopi ũsekaija'mũ.”

Jã'aja'ñe cho'okasa chiniasomũ Dios maire Israelpãi.

⁷²Repaũ Dios mai aipãire ija'che i'kaasomũ:

“Mũsanũkonani oiũ re'oja'che cho'okaija'mũ chu'ũ”, chiisi'e cavesũma'ñe cho'okaija'mũ Repaũ Dios.

⁷³Ũcuachi'a Abrahamre mai aipãiu pa'isi'kũre,

“Ija'che cho'okasa chu'ũ mũsanũkonare Israelpãi”, chiniasomũ Dios.

⁷⁴⁻⁷⁵“Mũsanũkonare cuhenapi chẽa paajũ cu'ache cho'ocojũnare chu'ũpi tũa paaja'mũ mũsanũkonare.

Tũa paakũna chu'ũ neenajejũ mũsanũkonare cuhenare vajũchũma'ñe

chu'ũ chũ'ũñe'te cho'ojũ re'oja'che pa'ijanaa'me mũsanũkona jũni-sõñejatũ'ka”, chiniasomũ Dios Abrahamre.

Jā'aja'ñe kuaasomꞫ Zacarías Dios chꞫ'o.

⁷⁶Chini mamakꞫ'te i'kaasomꞫ repaꞫ Zacarías.

Jmava'Ɜ, mꞫ'Ɜ pa'iche'te pāipi ñajꞫ i'kani,

“Dios CꞫnaꞫmꞫ Pa'ikꞫ chꞫ'o kꞫakꞫ'mꞫ ikꞫ”, chijjanaa'me mꞫ'Ɜre.

Dios RaojꞫ rajachere kꞫaja'mꞫ mꞫ'Ɜ, pāipi asa care'va paapꞫ chini.

⁷⁷Dios neenare masia'jꞫ chini ija'che i'kaja'mꞫ mꞫ'Ɜ:

“MꞫsanꞫkona cu'ache cho'osi'e tꞫ'nesokani jo'e cuasamaneja'mꞫ Dios.

TꞫ'nesokakꞫna vati toa sani uuche peoja'mꞫ mꞫsanꞫkonare.”

⁷⁸Jā'aja'ñe cho'okaija'mꞫ Dios pāi rꞫa OikꞫjekꞫ.

Jā'ajekꞫna Dios RepaꞫ MamakꞫni raopi'ramꞫ maire.

⁷⁹Pa'ivesꞫjꞫ cu'ache cho'ojꞫ chijacheja pa'icheja'che pa'inare jūniso-
chejē'e vajꞫchꞫnare

RepaꞫ MamakꞫni raopi'ramꞫ Dios maire,

maipi repaꞫni cuasaajꞫ chini.

Rani pa'ia re'oja'che pa'imasishe'te che'choja'mꞫ repaꞫ maire,
chinasomꞫ Zacarías repaꞫ mamakꞫ'te.

⁸⁰Repava'Ɜ chīiva'Ɜ Diore rꞫa cuasakꞫ aineekꞫ paniasomꞫ. Israelpāi
chꞫ'vamarꞫmꞫ pāi peochejꞫnare te'eva'Ɜ pa'ia paniasomꞫ repaꞫ Juan.

Jesure jñaaasi'ere kꞫamꞫ

(Mt 1.18-25)

2 ¹⁻³Jā'arꞫmꞫ Augusto pāi ūcuanꞫkore chꞫ'ꞫkꞫ paniasomꞫ. ChekꞫ
Cirenio ūcuaja'che Siria cheja canani chꞫ'ꞫasomꞫ repaꞫmꞫ. Augusto
repaꞫ paanare ūcuanꞫkore chꞫ'ꞫasomꞫ repana mamire toharena kuē-
kuera chini. Pāi kuēkueche'te chꞫ'ꞫꞫna repana aipāi pa'isijooona saiche
paniasomꞫ repanare, mamire tochañꞫ chini.

⁴Pāipi saijꞫna José ja'me saniasomꞫ. Galilea cheja cajoopo Nazaret
vꞫ'ejoopo pa'isi'kꞫpi Judea cheja cajoopona Belén vꞫ'ejoopona saniaso-
mꞫ repaꞫ, aipāia David pa'isijooona. ⁵⁻⁷María'ame saniasomꞫ repaꞫ,
ja'me kuēkuecojꞫnora chini. María repaꞫ rꞫjo pa'ijao chīipꞫ sꞫ'ikoji sani,
tī'a pa'io repao chīire jñaaarꞫmꞫpi tī'aꞫna pi'raso chīiva'Ɜre ūmꞫva'Ɜni
jñaaasomo charo cava'Ɜre. Jñaa repava'Ɜre kāñase'repi rea, cu'ava'na
āu āira'vꞫrꞫna ūhaasomo repao. Pāi kāivꞫ'ñapi timusꞫna cu'ava'na
kāivꞫ'erꞫna kāniasome repana.

Angeles oveja kuiranani Jesure jñaaasi'ere kꞫame

⁸RepaꞫmꞫ Belén vꞫ'ejoopo kueñere ovejava'nare kuirana paniasome.
Ovejava'napi patu pa'ichejare pa'ijꞫna ñamipi kuirajꞫ paniasome repana.

⁹ŪcuarꞫmꞫ Diore ja'me pa'ikꞫji ángelpi rani pa'ia repaꞫ pa'iche-
jachi'a rūhiso'koro rꞫa miañe miaasomꞫ, Diopi cho'okꞫna. MiakꞫna ña
rꞫa kꞫꞫsoasome repaꞫ oveja kuirana.

10 Rúa kúkúsinare ija'che i'kaasomú ángel:

—Vajuchumanejú'u. Músanukonare chü'o re'oja'chere kúara chini raimú chü'u Israelpáipi úcuanúko asa pojoaljü chini. 11 Asarepajú'u. Ija'chea'me chü'o chü'u rasi'e: Chura iumucuse páio chíiva'ure jñaacuhasi'koa'mo, aperumú pa'isi'ku David pa'isijooona. Repava'u chíiva'u repau'te cuasanare vati toa uuche Ésejava'upi ranicuhasi'kuamú. Cristo'amú repau. Pái úcuanúkore chü'ua'ku chini Dios Raosi'kuamú. Pái Úcuanúkore Paaku'mú repau. 12 Músanukonapi sani ku'eni jñaa ñajanaa'me repava'ure. Ku'ejü jñaa ñato cu'ava'na áu áira'vuru'te reasiva'u úhija'mú chíiva'u. Repava'ure ñani, “Dios chíia'mú ikú”, chíijanaa'me músanúkona —chiniasomú ángel repanare.

13 Ángel te'eu kúacuhauna chekúna ángeles rúa jainúko rani paniasome. Pa'ijü Dioni pojojú ija'che i'kaasome repana:

14 “¡Cúnaumú Pa'ikú Dios peore masikú'mú”, chiapü pái úcuanúko!

Úcuaja'che, “Músanúkona Repau oicojñona sáíñe pojojú pa'ijú'u”,
chiime chükúna músanukonare,

chiniasome ángeles.

15 I'ka pi'ni cúnaumúna jo'e múnisorena sáíñechi'a ija'che i'kaasome repana oveja kuirana:

—Belenna sañu mai. Repacheja cho'osi'ere Diopi raouna ra kúamú ángel maire. Ñajañu chura cho'osi'ere —chiniasome repana.

16 Chini cu'arepa sani tí'a Josena'me María'te ñaasome repana. Úcuaja'che chíiva'ure cu'ava'na áu áira'vuru' úhiva'uni ñaasome repana.

17 Ña pi'ni chíiva'u pa'iche'te ángel repanare kúasi'ere kúasome repana.

18 Kúarena úcuanúko asa jñanoasome repana kúache asasina. 19 María'ta'ni repana kúache asa i'kama'ko peore cuasako paniasomo. 20 Ña pi'ni co'iasome repana oveja kuirana. Co'ijü repana asasi'ena'me ñasi'e cuasa,

“Peore masikú'mú Dios”, chíijü ángel kúasi'e, “Úcuarepaa'me”, chini Dioni pojojú co'isoasome repana.

Jesure púka'kúpái Dios vü'e sa ñosi'ere kúamú

21 Chíiva'u ochorepaumucujña jñasi'e pa'itona jíkora'muru' chã'tirü pa'ica'nirü chuto túa pi'ni mami ve'oasome repana. Jesure ve'oasome repana repava'ure chíiva'ure. Aperumú chuta'a repau'te sú'imarumú ángel kúasi'ere mami ve'oasome repana.

22 Dios aperumú Moisepi páire kúakaau chini chíire jñasi'e cu'a pani pi'nirumú cho'ojache kúasomú. Já'ajekúna Dios chü'u jo'kasi'ere cho'oñu chini Jesús púka'kúpái Jerusalén vü'ejoopona maniasome. Úcuachi'a chíiva'uni Dioni ñoju, “Ikú mü'u neekúamú”, chíñu chini maniasome repana. 23-24 Aperumú Diopi i'kakúna Moisés tocha jo'kasi'e ija'che kúamú:

Músanúkona chíiva'nare charo cava'nare umúpáiva'narechi'a
chü'uni ísijú'u.

(Lc 2.16)

Chũ'ũ neenaa'me repana.

Ūcuaja'che romi cu'a pa'ina cu'a pa'iche'te tanoñũ chini jo'cha
va'iva'nani isijũ'ũ chũ'ũre.

Airo jureva'nare ka'chava'nare peoni jo'cha ũkupo chĩiva'nani
ũcuajanũkorũ'te isijũ'ũ chũ'ũre,

chinasomꝫ Dios. Jǎ'ajekꝫna Jesús pꝫa'kꝫpǎi Dios chũ'u jo'kasi'ere cho'oñu chini Jerusalén vꝫ'ejoopona maniasome.

25 Reparꝫmꝫ Jesús pꝫa'kꝫpǎi Jerusalén vꝫ'ejoopo mani ñato ũcuajoopo'te pǎiꝫ rꝫa re'okꝫ paniasomꝫ Simeón, Diore cuasakꝫ. Pa'iꝫ Dios Raojaꝫni cha'akꝫ paniasomꝫ repaꝫ, pǎi chekꝫnapꝫ Israelpǎire cu'ache cho'oñu chiito Ûsejaꝫni. Dios Rekocho repaꝫ'te Simeonre ja'me paniasomꝫ. 26 Ûcuarekochoji ja'me pa'iꝫ ija'che kꝫaasomꝫ repaꝫ'te: “Chuta'a jūnisomaneja'mꝫ mꝫ'u. Pǎi ũcuaukꝫore chũ'ua'kꝫ chini Dios Raosi'kꝫre ñañetꝫ'ka vajꝫ pa'ija'mꝫ mꝫ'u”, chinasomꝫ. 27-28 Ûcuarꝫmꝫ Simeón Dios Rekochoji chũ'ukꝫna Dios vꝫ'ena mꝫa kakaasomꝫ. Kaka pa'iꝫna Jesús pꝫa'kꝫpǎi repaꝫ'te cajajꝫ ũcuavꝫ'ena kakaasome. Dios chũ'u jo'kasi'ere cho'oñu chini kakarena repaꝫ Simeón repava'ure chĩiva'ure cajo Dioni pojokꝫ ija'che i'kaasomꝫ:

29 Chũ'ure Paakꝫ, mꝫ'u i'kasi'epi ũcuarepa tiljñeꝫna ñacuhamꝫ chũ'u.

Jǎ'ajekꝫna chura chũ'ure jū'iñe ũsemanejũ'u.

Pojokꝫ jūnisoja'mꝫ chũ'u churata'ni, ũcuare iva'ure ñacuhasi'kꝫjekꝫ.

30 Mꝫ'u Raosi'kꝫre ñacuhamꝫ chũ'u pǎi chẽa paakꝫ vati toa uuche Ûsejaꝫre.

31 Pǎi ũcuaukꝫo ña masia'jꝫ chini raosi'kꝫa'mꝫ mꝫ'u ikꝫre.

32 Churata'ni ikꝫpi chũ'vakꝫna mꝫ'u chũ'o asa chẽajanaa'me judío peona.

Ûcuaja'che chura chũkꝫna'te judíopǎi, mꝫ'u neenare re'oja'che cutujanaa'me pǎi,

chinasomꝫ.

33 Chĩiva'ꝫni jǎ'aja'ñe i'kaꝫna asa jñanoasome repana Jesús pꝫa'kꝫpǎi.

34-35 Ûcuarꝫmꝫ repaꝫ,

—Diopi mꝫsanukonare re'oja'che cho'okaꝫ —chini pꝫa'kꝫre María'techi'a i'kaasomꝫ.

Asarepajũ'u: Ikꝫre Diopi raouꝫna mai Israelpǎi te'enachi'a ikꝫni cuasajꝫ re'oja'che pa'ijanaa'me.

Chekꝫnata'ni ikꝫni cuasamarꝫ cu'ache pa'ijanaa'me.

Ikꝫre pǎi jainukꝫ cuhejanaa'me.

Jǎ'ajekꝫna iva'ure mꝫ'u chĩiva'ure rꝫa oija'mo mꝫ'u.

Pǎi jainukꝫore repana rekoñoã cuasache ña kꝫaja'mꝫ ikꝫ,

chinasomꝫ repaꝫ Simeón.

36 Ûcuachi'a ũcuavꝫ'ere Ana Dios chũ'o kꝫako, Fanuel, Aser pǎiꝫ mamako paniasomo. Rꝫa aiva'o paniasomo repao. Rꝫa romichĩiva'opi ũmꝫu'te veja sieterepaũsurꝫmꝫchi'a paniasomo repao. 37 Sieterepaũsurꝫmꝫ vejasi'e pa'i-koni ũjꝫva'ꝫpi jo'ka jūnisouꝫna rꝫa jeerꝫmꝫ te'eva'o pa'io paniasomo repao.

Ochenta y cuatro repaũsurũmũ te'eva'lo paniasomo repao. Te'eo pa'io Dios vũ'ere umucujũana'me ñami Dioni pojoko paniasomo repao, te'eñoachi'a etako. Te'eumucujũna ãu ãimairo pa'io Dioni s̃eoo paniasomo repao. ³⁸ Ūcuarũmũ Jesús pũka'kũpãĩ pa'iruupũna kakaasomo repao. Kaka chĩiva'ũre ña Dioni, “Re'orepamũ”, chini chĩiva'ũ pa'iche'te Israelpãire Jerusalén pa'iani repanare cu'ache cho'onare Ūsekaijaũre cha'anani kuaasomo repao.

Nazaret vũ'ejoopo co'isi'ere kuamũ

³⁹ Ūcuarũmũ Jesús pũka'kũpãĩ Dios chũ'ũ jo'kasi'e peore cho'o pi'ni chĩiva'ũre co'chajũ repana pa'ijooopona, Galilea cheja cajoopo Nazaret vũ'ejoopona co'iasome. ⁴⁰ Co'i pa'ijũna aineekũ chĩiva'ũ na'a rũa kokamũ paniasomũ. Dios chũ'ũ jo'kasi'e rũa che'chekũ aineekũ paniasomũ repava'ũ chĩiva'ũ. Dios repaũ'te pojokũ re'oja'che cho'okaniasomũ.

Jesús Dios vũ'e pa'isi'ere kuamũ

⁴¹ Jesús pũka'kũpãĩ Jerusalén vũ'ejoopo si'aũsurũmũ maniasome. Ape-rũmũ Dios repana aipãĩ Egipto cheja pa'inare etua rasi'ere cuasajũ pojojũ fiesta'te ja'me cho'oñu chini maniasome. Repa fiesta mami pascuaa'me. ⁴² Chĩiva'ũ docerepaũsurũmũ pa'itona fiestarũmũ tĩ'auna pũka'kũpãĩ Jesure majũ maniasome Jerusalén vũ'ejoopona. ⁴³ Fiesta cho'o pi'ni Jesús pũka'kũpãĩ co'ijũna pãĩ jainũko ja'me co'iasome. Ūcuanaũko co'ito te'eva'ũ chĩiva'ũ co'imaneasomũ. Repaũ co'ima'ñe pũka'kũpãĩ vesuasome. ⁴⁴ Vesujũ, “Chekũnana'me co'icosomũ mai chĩi”, chini te'eumucuse co'ina-pi mamakũ'te ku'easome repana. Ku'ejũ peore repana majapãina'me repaũ ñanare s̃eniasaasome repana chĩiva'ũni jñaañu chini. ⁴⁵ Jã'ata'ni repaũ'te jñaamaneasome repana. Ku'ete'e Jerusalenna jo'e co'iasome repana repaũni ku'e jñaañu chini. ⁴⁶ Choteumucujũna ku'enapi Dios vũ'e kaka ñato ũcuavũ'ere pa'iu judiõpãĩ che'chona chenevũ'te ñũ'iu repana i'kache'te asa s̃eniasakũ paniasomũ repaũ chĩi. ⁴⁷ S̃eniasakũna repanapi sãĩne chũ'o s̃eeto rũa masi kuaasomũ repaũ. Repaũji masi kuakũna asa rũa jñanoasome repana, “Rũa masimũ ikũ”, chini. ⁴⁸ Pũka'kũpãĩ repaũ i'kache'te asa jñano pũka'kochi'a ija'che i'kaasomo repaũ'te:

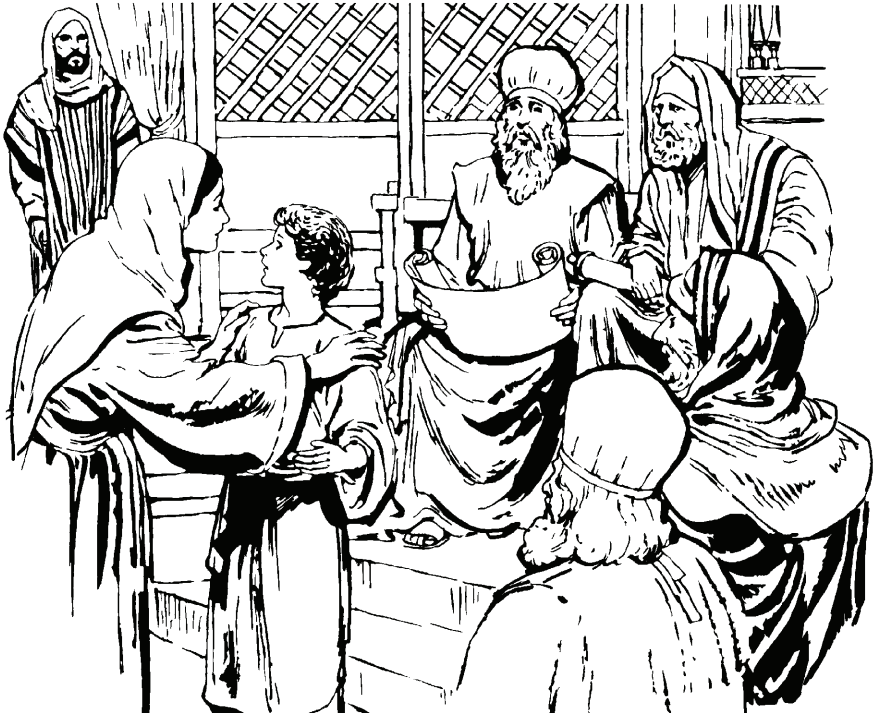
—Jmava'ũ, ¿je'se pa'iuana mu'ũ chũkũna'te kuamairo canũkau? Mu-jal'kũna'me chũ'ũ mu'ũni oiju rũa ku'ejũ pa'ime —chiniasomo pũka'ko.

⁴⁹ Chikona,

—¿Je'se pa'iuana ku'ere chũ'ũre? Chũ'ũ Ja'ku chũ'ũ jo'kasi'e cho'ochepa'imũ chũ'ũre ivũ'e. ¿Jã'a musanũkona vesũche? —chiniasomũ repaũ.

⁵⁰ Jã'ata'ni repaũ i'kasi'e asavesuasome repana.

⁵¹ Ūcuarũmũ Jesús pũka'kũpãina'me Nazaret vũ'ejoopona co'iasomũ. Co'i pa'iu pũka'kũpãĩ chũ'ũne cho'okũ paniasomũ repaũ. Repaũ pũka'ko Dios vũ'e repaũ cho'osi'ere rũa cuasako paniasomo.

(Lc 2.48)

⁵² Repaꝝ Jesús aineekꝝ na'a rꝝa masi cuasaasomꝝ. Dios repaꝝ'te rꝝa pojoasomꝝ, pãi ũcuaja'che.

Juan Pãi Okoro'vesi'ku pãi peochejare pa'iu pãipi saiꝝna

Dios chũ'o chũ'vasi'ere kuamꝝ

(Mt 3.1-12; Mr 1.1-8; Jn 1.19-28)

3 ¹ Reparꝝmꝝ Tiberiopi pãi ũcuanꝝkore chũ'ñasomꝝ. Repaꝝ Tiberio quincerepaꝝsꝝrꝝmꝝ chũ'nrꝝmꝝna Poncio Pilato ũcuaja'che Judea cheja pa'inani chũ'ñasomꝝ. Herodes ũcuaja'che Galilea cheja pa'inani chũ'ñasomꝝ. Felipe ũcuaja'che Herodes cho'jeꝝ Iturea cheja pa'inana'me Traconite cheja pa'inare chũ'ñasomꝝ. Lisantias ũcuaja'che Abilinia cheja pa'inani chũ'ñasomꝝ. ² Repana chũ'nrꝝmꝝ Anana'me Caifás judío phairipãire ũcuanꝝkore chũ'ñasome. Reparꝝmꝝ Dios Zacarías mamakũ'te Juanre pãi peochejare pa'ina pãire chũ'vaa'ku chini chũ'ñasomꝝ. ³ Chũ'na asa sani Jordán chiacha rũ'tva pa'inani pãire chũ'vakꝝ paniasomꝝ repaꝝ peore repakã'ljño ku'iu. Ija'che chũ'vaasomꝝ repaꝝ:

—Musanukona cu'ache cho'оче ũhaso re'oja'chere mama cuasajũ'ч, Diopi musanukona cu'ache cho'osi'ere tunoso jo'e cuasamanea'кч. Cu'ache cho'оче'te ũhaso Dioni cuasajч okoro'vecojñojũ'ч —chiiч чу'vakч paniasomч repaч Juan.

4 Aперчмч Isaiás, Dios чу'o куasi'кч ija'che tocha jo'kaasomч maire, Juan cho'ojachere куакч:

Pãiu pãi peochejare sani pa'iu pãipi repaчni saito чjachч'opi ija'che i'kakч чу'vaja'mч:

“Maire Paakч rapir'ramч.

Repaчni cha'ajч musanukona rekoñoã ma'a rũhiñe pa'ima'a care'vacheja'che re'ojarekoñoã care'vajч pa'ijũ'ч.

5 Aikũjña chenevũã peore cha'opi ta'pisõja'mч.

Aikũjña rчa чjakũjña pa'isikũjña jmakũjñarчã ñañasõja'mч.

Ma'ña ju'chч pa'ima'ña rũhima'ña carũhija'mч.

Ma'ña cojñana'me chĩ'ca pa'isima'ña sч'kajama'ña care'oja'mч.

Musanukona aperчмч pa'isi'e peore rũhiñe care'vajũ'ч.

6 Dios Raojau pãi oiч vati toa uuche Ёsejau raija'mч maire.

Rakчna pãi ũcuanuko ñajanaa'me repaч'te”, chiija'mч repaч, chiimч Isaiás tocha jo'kasi'e.

7 ũcuarчмч pãi jainчko Juanre okoro'vecojñoңu chini saniasome. Satena ija'che i'kaasomч repaч:

—Musanukona te'ena chuta'a cu'ache cho'оче ũhamanajejч añã pa'icheja'che cu'ache pa'ime. “Maipi okoro'vecojñoru Dios maire cu'ache cho'omaneja'mч”, chini cuasajч raime musanukona. Jã'ata'ni musanukona cu'ache cho'оче ũhasoma'to Diopi chũ'ччna cu'ache ti'jñeja'mч musanukonare. 8 Musanukona cu'ache cho'оче'te ũhaso re'oja'che pa'ijч Dios chũ'чñe'te cho'ojч pa'ijũ'ч. Musanukonapi re'oja'che pa'ito chekчnapi ñani, “Ina cu'ache cho'оче ũhasosinajejч re'oja'che pa'ime”, chiijanaa'me musanukonare. Ija'che cuasacosome musanukona: “Abraham jojosinaa'me mai. Jã'ajekчna Dios maire cu'ache cho'omaneja'mч”, chiijч cuasacosome musanukona. Jã'aja'ñe cuasamanejũ'ч musanukona. Diore Repaчni cho'ouato ira'karчã catara'karчãpi Abraham jojosinare chekчnare cho'ore'omч, Repaч chũ'чñe cho'ojanare. 9 Sũkiчã ãiñe kũiчãpi sãijarчã kũima'to, “Cu'amч iчũã”, chini kueni чosome pãi. Dios ũcuaja'che pãi cu'ache pa'inare cu'anajejчna vati toana saoja'mч —chiniasomч Juan repanare.

10 Chikчna,

—Jã'a pa'ito, çũquere cho'ojanaa'ñe чukчna? —chiniasome repana.

11 Chitena,

—Ija'che cho'ojũ'ч. Musanukona ũcuachakчji kãña ka'chakãña paani chekчre kãña peova'чre te'ekãã ãsijũ'ч. ũcuachi'a musanukona ũcuachakчji ãu paani chekчnare ãu peova'nare ãsijũ'ч —chiniasomч repaч repanare.

¹²I'katona pāi chũ'unare kuri kookaina Juanni rianasome, okoro've-cojñoŋu chini. Rani repau'te ija'che sēniasome repana:

—Masiu, chukuna, ¿ũquere cho'ojanaa'ñe? —chiniasome.

¹³Chitena i'kaasomu repau.

—Pāi chũ'una musanukonare chũ'usinukoruchi'a kuri sēni kooju pa'i-jũ'u. Na'a cajejaiche sēni koomanejũ'u —chiniasomu repau.

¹⁴Sōtaopāi ũcuaja'che sēniasome repau'te.

—¿Ũquere chukuna cho'ojanaa'ñe? —chiniasome.

Chitena i'kaasomu repau.

—Kuri ukuna pāi paache'te cho'o kuko tũamanejũ'u. Ũcuachi'a kurire kuko tũasoŋu chini cu'ache cho'omanani, “Cu'ache cho'osinaa'me musanukona”, chiimanejũ'u. Cho'оче ro'ichi'a kooju pojoju pa'ijũ'u. Na'a rua kooche chiimanejũ'u —chiniasomu Juan repanare sōtaopāi.

¹⁵Jā'aja'ñe i'kauna asa jñanoasome repana pāi. Pāi ũcuaukore chũ'ua'ku chini Dios Raojaure Cristo'te cha'anajeju ija'che cuasaasome repana: “¿Dios Raosi'kua'u iku? ¿Cristoa'u?”, chini cuasaasome repana. Juan pa'iche'te vesuju sãĩnechi'a sēniasaasome repana.

¹⁶Repanapi sãĩnechi'a sēniasajuna asa Juan ũcuaukore i'kaasomu.

—Chu'u musanukonare re'oja'che cho'okaiu okoro'vemu. Na'a pa'isiru-mu cheku na'a rua masakũji rani pa'iu na'a rua re'oja'che cho'okaija'mu musanukonare. Chu'ure na'a rua masakũjekuna repau'te cuasaku vajuchuku pa'imu chu'u. Na'a rua masakũjeku repau'te cuasanare Dios Rekocho'te ĩsija'mu repau. Repau'te cuasamanareta'ni Ũcuauji chũ'una na'a pa'isirumu na cu'ache ti'jñeja'mu. ¹⁷Pāi trigo cho'oni po'te repacaã rũhikuanupu chi'i ũhame. Repasota'ni ũosome. Na'a pa'isirumu Raijaũ pāi ũcuaukore chi'i trigo cho'очеja'che cho'oku cu'ache cho'оче ũhamanare vati toana chachamatoana saoja'mu. Cu'ache cho'оче ũhaso Repau'te cuasanareta'ni pũka'ku pa'ichejana saja'mu repau —chiniasomu Juan repanare pāi. ¹⁸Dios chu'o re'oja'chere rua chu'vache chu'vaasomu Juan repanare.

¹⁹Na'a pa'isirumu Herodes, pāi chũ'ukũji cho'jeu Felipe rũjoni Herodiani tũa paaasomu. Tũa paakuna Juan asa chu'vate'easomu repau'te, ũcuachi'a cheke cu'ache cho'osi'ere asani. ²⁰Chu'vakuteta'ni asa jacha-soku jo'e na'a rua cu'ache cho'oasomu repau. Repau'te chu'vasiva'ure Juanre pāi chẽav'ena cuaasomu repau Herodes.

Jesure okorosi'ere kũamu

(Mt 3.13-17; Mr 1.9-11)

²¹Aperumu Juan pāi jainukore okoro'veku paniasomu. Ũcuaja'che Jesure okoroasomu repau. Okorocojñosirumu Jesús pũka'kuni sēniasomu. Pũka'kuni sēeuna sunaumu teana re'ojauumu care'o ²²Dios Rekocho

ũkupoja'iu ũcuauñi cajeasomũ. Dios Rekocho cajesirumũ cunaumũpi ija'che i'kache asoasomũ:

—Mu'u chũ'u chĩia'mũ. Mu'ure rua chiimũ chũ'u. Mu'ure rua pojomũ chũ'u —chiiche asoasomũ.

Jesús aipái pa'isina mamia'me

(Mt 1.1-17)

²³ Jesús treintarepaũsurumũ pa'icosomũ chekurumũ, repau pãi ape-chũ'varumũ. “Jã'u Jesús, José chĩia'mũ”, chijũ cuasaasome pãi repau'te.

José pũka'ku pa'isi'ku Elí paniasomũ.

²⁴ Elí pũka'ku pa'isi'ku Matat paniasomũ.

Matat pũka'ku pa'isi'ku Leví paniasomũ.

Leví pũka'ku pa'isi'ku Melqui paniasomũ.

Melqui pũka'ku pa'isi'ku Jana paniasomũ.

Jana pũka'ku pa'isi'ku José paniasomũ.

²⁵ José pũka'ku pa'isi'ku Matatías paniasomũ.

Matatías pũka'ku pa'isi'ku Amós paniasomũ.

Amós pũka'ku pa'isi'ku Nahum paniasomũ.

Nahum pũka'ku pa'isi'ku Esli paniasomũ.

Esli pũka'ku pa'isi'ku Nagai paniasomũ.

²⁶ Nagai pũka'ku pa'isi'ku Maat paniasomũ.

Maat pũka'ku pa'isi'ku Matatías paniasomũ.

Matatías pũka'ku pa'isi'ku Semei paniasomũ.

Semei pũka'ku pa'isi'ku José paniasomũ.

José pũka'ku pa'isi'ku Judá paniasomũ.

²⁷ Judá pũka'ku pa'isi'ku Joanán paniasomũ.

Joanán pũka'ku pa'isi'ku Resa paniasomũ.

Resa pũka'ku pa'isi'ku Zorobabel paniasomũ.

Zorobabel pũka'ku pa'isi'ku Salatiel paniasomũ.

Salatiel pũka'ku pa'isi'ku Neri paniasomũ.

²⁸ Neri pũka'ku pa'isi'ku Melqui paniasomũ.

Melqui pũka'ku pa'isi'ku Adi paniasomũ.

Adi pũka'ku pa'isi'ku Cosam paniasomũ.

Cosam pũka'ku pa'isi'ku Elmodam paniasomũ.

Elmodam pũka'ku pa'isi'ku Er paniasomũ.

²⁹ Er pũka'ku pa'isi'ku Josué paniasomũ.

Josué pũka'ku pa'isi'ku Eliezer paniasomũ.

Eliezer pũka'ku pa'isi'ku Jorim paniasomũ.

Jorim pũka'ku pa'isi'ku Matat paniasomũ.

³⁰ Matat pũka'ku pa'isi'ku Leví paniasomũ.

Leví pũka'ku pa'isi'ku Simeón paniasomũ.

Simeón puka'ku pa'isi'ku Judá paniasomũ.
 Judá puka'ku pa'isi'ku José paniasomũ.
 José puka'ku pa'isi'ku Jonam paniasomũ.
 Jonam puka'ku pa'isi'ku Eliaquim paniasomũ.
 31 Eliaquim puka'ku pa'isi'ku Melea paniasomũ.
 Melea puka'ku pa'isi'ku Mainán paniasomũ.
 Mainán puka'ku pa'isi'ku Matata paniasomũ.
 Matata puka'ku pa'isi'ku Natán paniasomũ.
 32 Natán puka'ku pa'isi'ku David paniasomũ.
 David puka'ku pa'isi'ku Isaí paniasomũ.
 Isaí puka'ku pa'isi'ku Obed paniasomũ.
 Obed puka'ku pa'isi'ku Booz paniasomũ.
 Booz puka'ku pa'isi'ku Salmón paniasomũ.
 Salmón puka'ku pa'isi'ku Naasón paniasomũ.
 33 Naasón puka'ku pa'isi'ku Aminadab paniasomũ.
 Aminadab puka'ku pa'isi'ku Aram paniasomũ.
 Aram puka'ku pa'isi'ku Arni paniasomũ.
 Arni puka'ku pa'isi'ku Esrom paniasomũ.
 Esrom puka'ku pa'isi'ku Fares paniasomũ.
 Fares puka'ku pa'isi'ku Judá paniasomũ.
 34 Judá puka'ku pa'isi'ku Jacob paniasomũ.
 Jacob puka'ku pa'isi'ku Isaac paniasomũ.
 Isaac puka'ku pa'isi'ku Abraham paniasomũ.
 Abraham puka'ku pa'isi'ku Taré paniasomũ.
 Taré puka'ku pa'isi'ku Nacor paniasomũ.
 35 Nacor puka'ku pa'isi'ku Serug paniasomũ.
 Serug puka'ku pa'isi'ku Ragau paniasomũ.
 Ragau puka'ku pa'isi'ku Peleg paniasomũ.
 Peleg puka'ku pa'isi'ku Heber paniasomũ.
 Heber puka'ku pa'isi'ku Sala paniasomũ.
 36 Sala puka'ku pa'isi'ku Cainán paniasomũ.
 Cainán puka'ku pa'isi'ku Arfaxad paniasomũ.
 Arfaxad puka'ku pa'isi'ku Sem paniasomũ.
 Sem puka'ku pa'isi'ku Noé paniasomũ.
 Noé puka'ku pa'isi'ku Lamec paniasomũ.
 37 Lamec puka'ku pa'isi'ku Matusalén paniasomũ.
 Matusalén puka'ku pa'isi'ku Enoc paniasomũ.
 Enoc puka'ku pa'isi'ku Jared paniasomũ.
 Jared puka'ku pa'isi'ku Mahalaleel paniasomũ.
 Mahalaleel puka'ku pa'isi'ku Cainán paniasomũ.
 38 Cainán puka'ku pa'isi'ku Enós paniasomũ.

Enós puka'ku pa'isi'ku Set paniasomũ.
 Set puka'ku pa'isi'ku Adán paniasomũ.
 Adán aperumũ mamarumũ Dios cho'ocojñosi'kua'mũ.

Vati ai Jesure cu'ache cho'oa'ku chini chũ'ute'esi'ere kũamũ

(Mt 4.1-11; Mr 1.12-13)

4 ¹Ūcuarumũ Jesús Jordán chiacha saisi'ku rani Dios Rekocho chũ'ũñe peore si'arumũ cho'okũ paniasomũ. Dios Rekochoji chũ'ũña pã peochejare sani pa'iu paniasomũ repaũ. ²Cuarentarepaumucujña pã peochejare pa'iu ãũ ãima'ñe pa'iuña ãucuhaasomũ repaũ'te. Pã peochejare pa'iuña vati ai sani Jesuni cacũ'ora chini ija'che i'kaasomũ:

³—Mũ'upi Dios Mamarapakũ pani ipũ catarũ mini, pãrũ carũñojũ'ũ —chiniasomũ.

⁴Chikũna Jesús ija'che i'kaasomũ repaũ'te:

—Dios chũ'o aperumũ tocha jo'kasi'e ija'che kũamũ:

Pãipi chũ'urejẽ'e cuasama'ñe repaña ãijañere ãuchi'a cuasajũ pa'ito cu'amũ.

Jã'achi'a cuasama'ñe chũ'ũ chũ'ũñe'te cuasajũ cho'oju pani re'oja'che pa'ijanaa'me pã,

chiimũ —chiniasomũ Jesús vati.

⁵Jã'aja'ñe i'kacuhásirumũ vati ai repaũ'te Jesure aikũtina sa mũa teana te'erumũ peore chejña pã pa'ichejña ñoasomũ.

⁶⁻⁷Ñokũ ija'che i'kaasomũ repaũ repaũ'te:

—Cheja pa'iche peore rã re'oja'chea'me. Aperumũna chũ'ure ãsischejña'me ichejña, chũ'upi peore chũ'ũa'ku chini. Chura chũ'ure ñakũni ãsija'mũ chũ'ũ. Jã'ajekũna mũ'upi chũ'ũni, “Peore masikũ'mũ mũ'ũ”, chiimũ, ro're ñũ'iu pojoru mũ'ũni peore ichejña ãsija'mũ chũ'ũ, mũ'upi chũ'ũkũ paaũ chini. Cheja pa'imajñarũã cu'amajñarũã peore ãsija'mũ chũ'ũ mũ'ure —chiniasomũ vati.

⁸Chikũna Jesús i'kaasomũ repaũ'te.

—Dios chũ'o tocha jo'kasi'e ija'che kũamũ:

Diore Pã Ūcuankore Paakũ'techi'a, “Peore masikũ'mũ mũ'ũ”, chiijũ pojojũ

Repaũ chũ'ũñechi'a cho'oju pa'ijũ'ũ mũsanukona pã,

chiimũ —chiniasomũ Jesús repaũ'te.

⁹⁻¹¹Jã'a i'kacuhásirumũ vati ai repaũ'te Jerusalén vũ'ejoopona sa Dios vũ'e sẽ'sevũna mũa ija'che i'kaasomũ:

—Dios chũ'o aperumũ tocha jo'kasi'e ija'che kũamũ:

Dios ángeleva'nare, mũ'ũni kuirajũ mũ'ũ tuã'ito repaña jũjñapi chẽaa'jũ chini raoja'mũ,

mũ'upi tuãni asi cho'omane'a'ku chini,

chiimũ. Jã'ajekũna mũ'ũpi Dios Mamarepakũ pani ichejapi chejana chã'ijũ'ũ. Dios i'kasi'epi ũcuarepa pa'ito ichejapi chãni asi cho'omaneja'mũ mũ'ũ —chiniasomũ vati ai.

¹²Chikũna Jesús i'kaasomũ.

—Ūcuachi'a Dios chũ'o aperũmũ tocha jo'kasi'e ija'che kuamũ:

Chũ'ũ cho'omasiche'te rupũ ñañũ chini sēemanējũ'ũ mũsanũkona pãi,

chiimũ Dios —chiniasomũ Jesús repaũ'te vati aire.

¹³Chikũna Jesure si'ache cu'ache cho'oa'kũ chini chũ'ũte'e jo'ka sani-soasomũ repaũ vati ai, jo'e na'a pani rasa chini.

Jesús Galilea cheja apevũamũ pãi chũ'vache

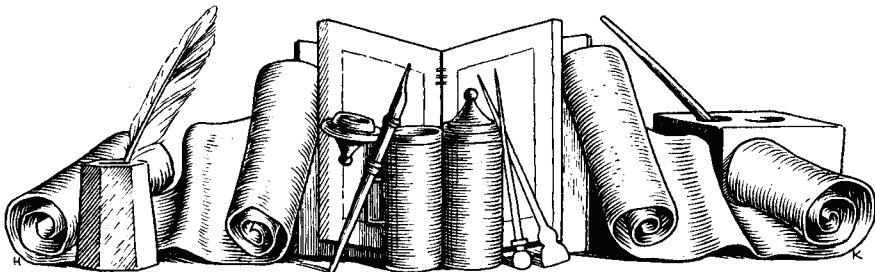
(Mt 4.12-17; Mr 1.14-15)

¹⁴Jã'a cho'o pi'nisirũmũ Galilea chejana co'iasomũ Jesús. Dios Rekocho chũ'ũñechi'a peore re'oja'chechi'a cho'okũji co'iasomũ repaũ. Peore cho'okũji co'iaũna Galilea cheja pa'inana'me ũcuacheja kueñe pa'ina jainũko repaũ pa'iche'te asa cutujũ paniasome pãi. ¹⁵Ūcuachejare pa'iu judiõpãi chi'ivũ'ñana si'arũmũ mũa che'chokũ paniasomũ repaũ. Che'chokũna asa, “Rũa masiũ'ũ iku”, chini pãi ũcuanũko re'oja'che cutuasome repaũ'te.

Jesús Nazaret vũ'ejoopo pa'isi'ere kuamũ

(Mt 13.53-58; Mr 6.1-6)

¹⁶Ūcuarũmũ Jesús Nazaret vũ'ejoopona co'iasomũ, repaũ ainesijoo-pona. Co'i pa'iu pũaumucusepi tĩ'aũna judiõpãi chi'ivũ'ena mũa kaka ñu'isi'kũpi Dios chũ'o tocha jo'kasi'ere ñakũ i'kara chini vũni nũkaasomũ repaũ. Pũaumucujũna tĩ'ato judiõpãi chi'ivũ'e si'arũmũ mũaasomũ repaũ. ¹⁷Vũni nũkakũna Dios chũ'o aperũmũ kuasi'kũ Isaías tocha jo'kasi'e pa'ikorovũ'te mini ĩsiasome repaũ'te, ñakũ i'kaa'kũ chini. ĩsirena rũhi-korovũ ca'nesija'ovajekũna repaũ ñakũ i'kajachere ku'ekũ koraasomũ repaũ. Ku'e jũna ija'chere ñakũ i'kaasomũ repaũ:

Utija'okoronũã'me. (Lc 4.17)

18-19 Dios Rekochoji chũ'umũ chũ'ure, chũ'upi pãire Dios chũ'ore re'ojachere chũ'vaa'kũ chini.

“Pãire ija'che chũ'vajũ'ũ”, chiimũ chũ'ure Dios Rekocho:

“Chũova'na pa'iva'nani Dios chũ'ore chũ'vajũ'ũ, Repañni cuasajũ pojojũ paapũ.

Ûcuaja'che Dios chũ'o vesũva'nare chũ'vajũ'ũ masia'jũ.

Cu'ache cho'ocojñonare ùcuaja'che cu'ache cho'oche ãsekaijũ'ũ.”

Ija'che kuajũ'ũ repanare pãi:

“Dios re'oja'che paapũ chini vati ai paasinare pãi tũa paaja'mũ, vati chũ'ũñe'te cho'omaneajũ chini.

Pãi ùcuanũkore Dios re'oja'che cho'okairũmũ tĩ'acuhamũ”, chiiche'te ñakũ i'kaasomũ Jesús, Isaías tocha jo'kasi'e.

20 I'ka pi'ni repaja'ova ca'ne repavũ'e kuirakũni co'cho pũũ ñũ'ũna repavũ'e chi'isina pãi ùcuanũko rũa pãiñaasome repaũ'te.

21 Ñajũna repanare jo'e i'kaasomũ repaũ.

—Chura chũ'ũ ñakũ i'kasi'e aperũmũ Dios i'kasi'ea'me. Dios aperũmũ kuasi'e mũsanũkona ñajũ'te cho'o ñocuhamũ iumucuse —chiniasomũ Jesús repanare pãi.

22 Jã'aja'ñe i'kaũna asa jñano pãi ùcuanũko re'oja'che cutuasome repaũ'te, “Chũ'o re'oja'chere i'kamũ iku”, chiijũ. Asa jñano sãiñechi'a sãniasaasome repana.

—¿Iku José mamakũma'ku? —chiniasome repana.

23 Jã'aja'ñe i'kajũna asa i'kaasomũ repaũ.

—Chũ'ũ i'kasi'ere jachajũ ija'che i'kañũ chiime mũsanũkona chũ'ure: “Mũ'ũ Capernaum vũ'ejoopo pa'ũ cho'osi'e asasinaa'me chũkũna. Chura ichejana mũ'ũ pa'ichejana ùcuare chũkũnani cho'o ñoto jachamanejanaa'me chũkũna mũ'ure. Mai aipãi ija'che i'kaasome: ‘Ûko chaipi jũni ùcuajũ meñe ãko cho'o vajũre'omũ’, chiniasome.” Jã'aja'ñe mũsanũkona i'kañũ chiime chũ'ure —chiniasomũ Jesús repanare.

24 Chini jo'e i'kaasomũ repaũ.

—Mũsanũkonare ùcuarepare chũ'o i'kamũ chũ'ũ. Dios chũ'o kuakaina aineesijoopoã cana pãi repana kuache Dios chũ'o asa jachame. Mũsanũkona ùcuaja'che ijoopo chũ'ũ aineesijoopo cana chũ'ũ kuache Dios chũ'o asa jachame. 25-26 Aperũmũ cho'osi'ere kuara. Aperũmũ ùcuaja'che Elíapi Dios chũ'ore kuakũna judío aipãi asa jachaasome ùcuate'epãin'teta'ni. Reparũmũ Israel cheja va'jeromiva'na rũa jainũko pa'irũmũna choteũsũrũmũ jo'e chekuũsũrũmũ joopo okojẽ'e ramaũna ãujẽ'e peoasomũ. Æure peojũ si'achejña ãucuhava'na paniasome pãi. Repacheja canapi repaũ chũ'vache'te asa jachajũna cho'okaimaneasomũ Elías repanare. Diopi saonũna judío peona pa'ichejare Sarepta vũ'ejoopo'te sani repajoopo cava'oni te'eva'ore va'jeva'ore re'oja'che cho'okaniasomũ repaũ Elías.

Sarepta vü'ejoopo kueñea'me Sidón. ²⁷Aperumü Eliseo Israel chejare pa'iu Dios chü'ore kuaku paniasomü. Mai aipäi, asi ravü jü'ina rua jainüko paniasome reparumü. Eliseo repau kuache'te Dios chü'ore repanapi asa jachajuna te'eü'terejê'e asi ravü jü'iku'te vasokaimaneasomü, Diopi üsekuna. Judío peoku'techi'a te'eü'te vasoasomü repau, Naamán, Siria cheja cakürechi'a —chinasomü Jesús repanare.

²⁸Jesupi judío peonare Dios cho'okaiche'te kuauna asa repavü'e pa'ina ücuauko rua pe'ruasome repau'te. ²⁹Asa pe'ruju vüni Jesure chëa vü'ejoopo ru'tävana juha saasome repana. Juha sa aiküti sê'sevü pa'ijoopejekuna repaküti chu'chuvana na'a umuna müasome repana repau'te, ücuachejari jüjo töñu chini. ³⁰Jüjo töñu chiisinareta'ni repana chenevüji eta sanisoasomü Jesús.

Päiu'te pa'isi'küre vatire etosi'ere kuamü

(Mr 1.21-28)

³¹Eta sani Galilea cheja cajoopona Capernaum vü'ejoopona tî'aasomü repau Jesús. Tî'a pa'iu puaumucusepi tî'auna judíopäi chi'ivü'ena müa che'choasomü repau. ³²Rua masaküjekü masi che'chokuna asa jñano, “Rüarepa masakü ikü”, chinasome päi.

³³Reparumü ücuavü'ere päiu vatire paaku paniasomü. Vatire paaku-jekü Jesús i'kache'te asa rua cuiku ija'che i'kaasomü repau:

³⁴—Jesús, Nazaret raisi'kü chükuna'te cho'omanejü'ü. Mü'ü pa'iche masimü chü'ü. Dios Raocojñosi'küa'mü mü'ü. Re'okü'mü. ¿Chükunani cu'achejana saora chini rakü mü'ü? —chinasomü repau.

³⁵Jä'aja'ñe i'kauna Jesús repau'te vatire jo'e i'kache üsekü ija'che i'kaasomü:

—Re'omü. Ücuamakarü i'kajü'ü. Etajü'ü mü'ü jä'ure päiu'te —chiniasomü Jesús.

Jesupi, “Etajü'ü”, chikuna vati päiva'ure pa'isi'kü repava'ure cho'o täukü eta sanisoasomü. Päiu'te asi cho'oma'ñe eta sanisoasomü vati.

³⁶Jesupi vatini eto saöna ña, kükuso päi ücuauko säiñechi'a cutuasome.

—¿Je'se pa'iküjekü ikü vati chü'umasikü? Jesupi rua masaküjekü chü'uto eta sanisönaa'me vati —chinasome päi.

³⁷Jesús cho'osi'e ñasinapi kueñe pa'inani küarena asa Jesús pa'iche'te cutujü paniasome päi.

Simón Pedro vao'te Jesús vasosi'ere kuamü

(Mt 8.14-15; Mr 1.29-31)

³⁸Ücuarumü Jesús judíopäi chi'ivü'e eta Simón vü'ena müa kakaasomü. Kaka ñato Simón vao cha'vo ravüna jüniasomo. Jü'iona, repaoni vasoakü chini Jesure rua sēniasome repana. ³⁹Rüarepa sēejüna jü'iko

ũhiko'a kueñere nukaku, “Cha'voche churujũ'u ikore”, chinasomu Jesús. Chikuna teana vajwasomo repao. Vajũ vuni repanare ãure ãuasomo repao.

Jũ'iva'nare jainukore Jesús vasosi'ere kwamũ

(Mt 8.16-17; Mr 1.32-34)

⁴⁰Na'icuhatona chekũnare jũ'inare saasome pãi, Jesupi vasoa'kũ chini. Ravũ rũa si'ache jũ'inani saasome repana. Sarena repanare ũcuanukore rupũ chẽse vasoasomu Jesús. ⁴¹Ũcuachi'a vati jainukore pãi pa'isinare peore eto saosokaniasomu repaũ. Eto saokũna cuijũ ija'che i'kaasome vati:

—Dios Mamakũ'mũ mũ'uũ —chinasome.

Jã'aja'ñe i'kajũna, “Jo'e i'kamanejũ'u”, chini i'kaũseasomu Jesús repanare vati. “Pãi ũcuanukore chũ'ũa'kũ chini Dios Raosi'kua'mũ ikũ. Cristoa'mũ”, chijũ chini ũseasomu Jesús repanare vati.

Galilea chejare pa'iu Jesús Dios chũ'o chũ'vasi'ere kwamũ

(Mr 1.35-39)

⁴²Jo'e apeñatato vũ'ejoopo pa'isi'kũpi eta pãi peochejana saniasomu Jesús. Sani te'eu pa'iuuna repaũ pa'isijooopo pa'ina ku'e jũna tũichejũna saiũseasome repaũ'te.

⁴³Ũsejũna,

—Dios chũ'ũre Repaũ chũ'ore kuaa'kũ chini raosi'kua'mũ. Jã'ajekũna chekũchejũnare sani ku'iu repachejũna cajoopoã canani cu'ache cho'оче ũhasõsinare pãi Dios chẽa paache'te kũache pa'imũ chũ'ũre —chinasomu Jesús repanare.

⁴⁴Galilea cheja pa'irũmũ judfopãi chi'ivũ'ũna si'arũmũ mũna Dios chũ'ore chũ'vakũ paniasomu repaũ.

Va'i jainukore jũnaasi'ea'me

(Mt 4.18-22; Mr 1.16-20)

5 ¹Na'a pa'isirũmũ Jesupi Genesaret chiara rũ'tũva'te sani nukakũna pãi jainuko rani chi'iasome. Repaũ i'kache'te Dios chũ'ore kueñe nukajũ asaũũ chini, jairepanukojejũ repaũ'te rũ'ũñe j'i'risoasome repana. ²Chi'irena nukaku chiara rũ'tũva ju'ivũãre choovũã te'eka'chapavũã pãi peovũã ju'ivũãre ñaasomu repaũ, va'i chonapi jũo mani va'i chorũãre choajũna. ³Ña sani Simõn choovũna tuni, “Chũ'ũre na'a joopona etuajũ'u”, chinasomu repaũ Simonre, choovũ paakũ'te. Chikũna, “Jau”, chini na'a joopona etuaũna choovũ'te ñũ'iu pãire che'choasomu repaũ. ⁴Che'cho pi'ni Simonre jo'e i'kaasomu repaũ.

—Jeechejana rũichejana saũũ. Sani va'ire chojũ'uũ —chinasomu Jesús.

⁵Chikũna,

—Masiũ, ñami chũkũna si'añami chojũ pa'isinaa'me. Jã'ata'ni va'irejẽ'e chomanesinaa'me chũkũna. Jã'ata'ni mũ'ũpi chũ'ũkũna jo'e choja'mũ chũ'uũ —chinasomu repaũ.

⁶Jesupi chũ'ũũna cho churata'ni va'ire jairepanũkore chorena va'i chorũã che'reasomũ. ⁷Che'resokũna repanare ja'me pa'inare chekũvũ pa'inare vevojũ soniasome repana, rani ja'me cho'okaapũ chini. Sotena rani repana choovũna'me chekũna choovũ peore va'ire jairepanũkore tujña timuso runisora'aasome repana. ⁸Jã'aja'ñe cho'ouũna ña Simón Pedro Jesure ti'jñeñe ro're ñu'iu ija'che i'kaasomũ:

—Pãi Ūcuanũkore Paakũ, cu'ache pa'ikũ'mũ chũ'u. Jã'ajekũna jo'ka saijũ'u chũ'ure —chiniasomũ. ⁹Simón Pedro va'ire jairepanũkore cho repaũ'te ja'me pa'inana'me kũkũsoasomũ. ¹⁰Va'i ja'me chosina, Zebedeo chíi, repanare ja'me pa'ina Santiagona'me Juan ũcuaja'che kũkũasome. Kũkũjũna Jesús Simonni i'kaasomũ.

—Vajuchũmanejũ'u mũsanũkona. Irũmũpi vĩa sani ku'iu pãire chũ'va-kũ pa'ijũ'u mũ'u, chũ'ũni cuasajũ jovoajũ —chiniasomũ Jesús repaũ'te Simonre. ¹¹Jã'aja'ñe i'kaũna asa, “Jau”, chini choovũã jñajũu mau ũha cu'amajñarũã peore ũcuachejana jo'ka Jesuna'me saniasome repana.

Asi ravũ paava'ure Jesús vasosi'ere kũamũ

(Mt 8.1-4; Mr 1.40-45)

¹²Na'a pa'isirũmũ Jesupi vũ'ejoopo'te sani pa'iuũna pãiu ca'nivũ si'a-caca'nivũ asi ravũ paava'ũpi rani tijñaasomũ Jesure. Tijña repaũ chia meñe sime ro're ñu'iu Jesure rĩa sãniasomũ repaũ.

—Pãi Ūcuanũkore Paakũ, mũ'ure vasouato vasojũ'u chũ'ũva'ure; vajũra —chiniasomũ repaũ.

¹³Chikũna Jesús repaũni chẽakũ i'kaasomũ.

—Jau, vasora. Vajũjũ'u —chiiũ chẽakũna asi teana te'erũmũ peore ja'jusoa-somũ repaũ ca'nivũ pa'isi'e. ¹⁴Repaũ'te vasocuha Jesús ija'che chũ'ũasomũ:

—Chũ'u mũ'ure vasosi'e pãi chekũnare kũamanejũ'u. Kũama'ñe judío phairi'techi'a ñojajũ'u mũ'u vajũsica'nivũ. Ūcuaja'che aperũmũ Moisés chũ'u jo'kasie cu'amajñarũã sa ĩsijũ'u Diore, mũ'u cu'are tũnokakũna mũ'u vajũsi'ere masia'jũ pãi —chiniasomũ Jesús.

¹⁵Jã'ata'ni chekũnapi repana asasi'ere jo'e chekũnani kũajũna na'a rĩa jainũko pãi Jesús pa'iche asaasome. Asa repaũ pa'ichejana si'arũmũ na'a jainũko chi'ijũ paniasome pãi, repaũ i'kache'te asaũu chini. Jũ'i-va'na ũcuaja'che vasocojũoũu chini ja'me chi'iasome. ¹⁶Pãipi si'arũmũ repaũ pa'ichejana na'a jainũko rajũna si'arũmũ pãi peochejana Dioni sĩa chini saiũ paniasomũ repaũ.

Nũka ku'imava'ure Jesús vasosi'ere kũamũ

(Mt 9.1-8; Mr 2.1-12)

¹⁷Na'a pa'isirũmũ Jesupi che'chokũna fariseopãina'me judiopãi che'chona ñu'ijũ asajũ paniasome. Galilea cheja cajoopoãna'me Judea cheja

cajoopoã si'ajooopoã raisinana'me, Jerusalén vü'ejoopo raisina paniasome repana. Diopi peore Cho'omasikũji cho'okaiũna jũ'iva'nare vasoasomũ Jesús. ¹⁸Jesús repavũ'e pa'itona pãi nũka ku'imava'ũre ũhikãa ũhiva'ũni kuãijũ raniiasome. Jesús pa'ivũ'ena cuaa repaũ nukacheja ti'ljñeñena ũhañũ chiniasome repana. ¹⁹Cuaa ũhañũ chiinaretani repavũ'ere pãipi timusorena cuaacu'aasomũ repanare. Cuaacu'akũna repavũ'e sê'sevũna mũa ũcuachejapi coje racho ũcuacojepi repaũ ũhikãapi pãi ũcuanũko nukacheja chenevũna Jesús ti'ljñeñena caso ũhaasome repana jũ'iva'ũre. ²⁰“Iva'ũre Jesús vasoja'mũ”, chini cuasajũ caso ũharena Jesús repana cuasasi'e ña i'kaasomũ repava'ũre.

—Asarepajũ'ũ mũ'ũ. Mũ'ũ cu'ache cho'osi'e tũnosõmũ chũ'ũ. Tũnosõsi'e jo'e cuasamaneja'mũ chũ'ũ —chiniasomũ Jesús repava'ũre.

²¹Jã'aja'ñe i'kaũna asa judfopãi che'chonana'me fariseopãi ija'che cuasaasome: “¿Je'se pa'ũna ikũ jã'aja'ñe i'kakũ? Dios asacuheche'te i'kamũ ikũ jã'a. Diochil'aa'mũ pãi cu'ache cho'oche tũnokaikũ”, chiiijũ cuasaasome. ²²Jã'aja'ñe cuasajũna Jesús repana cuasache'te ña masi ija'che i'kaasomũ repanare:

—¿Je'se pa'ũna mũsanũkona jã'aja'ñe cuasache? ²³Chũ'ũ ikũre, “Mũ'ũ cu'ache cho'osi'e tũnosõmũ chũ'ũ. Tũnosõsi'e jo'e cuasamaneja'mũ chũ'ũ”, chiiisi'ere asa, “Joreũ'mũ ikũ. Pãi jã'aja'ñe cho'omasinajẽ'e peomũ”, chiiijũ cuasame. Jã'ata'ni chũ'ũpi ikũre, “Vũni, nũka ku'ijũ'ũ”, chikũna vũni nukakũna ñani, “Jorema'kũa'mũ Jesús. Repaũ i'kasi'e ũcuarepa cho'omasimũ”, chiijacosome mũsanũkona. ²⁴Chũ'ũ, pãire ja'me paũ chini Dios Raosi'kũ chejare pa'ũ pãi cu'ache cho'oche tũnoñena'me pãi vasoche cho'omasimũ pa'iche'te mũsanũkonapi ña masia'jũ chini vasokaija'mũ chũ'ũ ikũre —chiniasomũ Jesús repanare.

Chini nũka ku'imava'ũre i'kaasomũ repaũ.

—Vũni mũ'ũ ũhisikãa mini vü'ena co'ijũ'ũ —chiniasomũ.

²⁵Chikũna pãi ũcuanũko ñajũ'te vũni repaũ ũhisikãa mini vü'ena co'isoasomũ repaũ. Dios repaũ'te cho'okaisi'ere cuasakũ pojokũ, “Peore masikũ'mũ Dios”, chiiũ co'iasomũ repaũ. ²⁶Jã'aja'ñe cho'oũna pãi ũcuanũko ña jãanoasome. ũcuaja'che, “Dios peore masikũ'mũ”, chiiijũ pojoasome repana. Pojonata'ni vajũchũjũ ija'che i'kaasome repana:

—Iramũ mai ñama'ñere re'oja'che cho'oche'te ñame mai —chiniasome repana.

Levire Jesús soisi'ere kũamũ

(Mt 9.9-13; Mr 2.13-17)

²⁷Jã'aja'ñe cho'o pi'ni eta pãi chũ'ũnare kuri kookaikũ'te, Levire ñaasomũ Jesús. Kuri kookaina pa'ivũ'e ñũ'ikũni ña ija'che i'kaasomũ Jesús repaũ'te Levire:

—Rani chũ'uni ja'me ku'iu chũ'u chũ'uñe'te cho'okũ pa'ijũ'u —chiniasomũ Jesús repaũ'te. ²⁸Chikũna asa, “Jau”, chini vũni repaũ paasi'e cu'amajũaruã peore jo'kaso Jesuna'me saniasomũ repaũ.

²⁹Ūcuarũmũ Leví Jesuni pojokũ pãire soniasomũ ãure ãura chini. Sokũna kuri kookainana'me chekũna pãi ruã jainũko mũa kaka pũuasome repaũ'e. ³⁰Ñũ'ijũ fariseopãina'me judíopãi che'chona Jesús neenani ke'rejũ,

—¿Je'se pa'ĩna mũsanũkona kuri kookainana'me cu'ache pa'inare ja'me ãu ãĩne? —chiniasome repana.

³¹Chitena asa Jesús ija'che i'kaasomũ repanare:

—Pãi vajũna ũko cho'oche chiima'me. Jũ'iva'nata'ni ũko cho'oche chiime. ³²Chũ'u ũcuaja'che pãi, “Re'onaa'me chũkũna”, chiinani, “Cu'ache cho'oche ũhasõ re'oja'che pa'ijũ'u”, chisa chini cajesi'kũma'mũ icheja cheja. Pãi, “Cu'ache pa'inaa'me chũkũna”, chiiva'narechi'a, “Mũsanũkona cu'ache cho'oche ũhasõ re'oja'che pa'ijũ'u”, chisa chini cajesi'kũa'mũ chũ'u —chiniasomũ repaũ.

Dioni s̄ejeũ ãu ãima'ñe pa'iche'te Jesuni s̄eniasasi'ere kũamũ

(Mt 9.14-17; Mr 2.18-22)

³³Ūcuarũmũ repana fariseopãi ija'che i'kaasome Jesure:

—Juan neena si'arũmũ te'ẽnoã ãu ãima'ñe pa'ijũ Dioni s̄eme. Chũkũna neena ũcuaja'che cho'onaa'me. Mũ'u neenata'ni jã'aja'ñe cho'oma'me —chiniasome.

³⁴Chitena Jesús i'kaasomũ repanare.

—Pãi, romi vejani majapãina'me repanare kueñe pa'inare peore soni chi'i ãu ãime. Romi vejakũ pa'ĩna ãu ũsecu'amũ. ³⁵Na'a pa'isirũmũna repaũ'te chekũnapi sasõjanaa'me chekũchejana. Jã'arũmũta'ni repaũni ojũ te'ẽnoã ãu ãimairo pa'ijanaa'me repana. Chũ'u neena ũcuaja'che na'a pa'isirũmũ Dioni s̄ejeũ te'ẽnoã ãu ãimairo pa'ijanaa'me chũ'u peorũmũ —chiniasomũ Jesús repanare.

³⁶Reparũmũ pãi te'ena aperũmũ che'chosi'ena'me mama che'choche ũcuapa'rũva cuasañu chini aperũmũ che'chosi'e ũhacuheasome. Chekũnata'ni mama che'choche asacuheasome. Jã'ajekũna Jesús repanani chũ'vakũ ija'che i'kaasomũ:

—Aikãaruji che'resõru mamase'rechoji che're aikãana põ juhamaana'me pãi. Jã'aja'ñe juha pi'ni choaru aikãaru mamase'recho põ juhasikãarujekũ rueni ji'rosõũna na'a ũjacoje che'remũ. Ūcuachi'a mamase'rechoji aikãana põ juharu re'oja'che ñoma'mũ. ³⁷Ūcuachi'a pĩsi ũche cono mama cho'oni va'iva'na ca'nituru aituruna ro'vemana'a'me pãi. Aituruna ro'veru conopi kosani saũ che'resõ turujẽ'e cho'osõkũ pĩsi ũche conojẽ'e ũcuaja'che cho'osõmũ. ³⁸Jã'ajekũna pãi pĩsi ũche cono mama cho'oni turu mamaturuna ro'veme. Mamaturuta'ni che'remairo rupũ saũmũ. Jã'ajekũna cono kosa

ñu'iu ja'ñusōma'mu. ³⁹Ūcuaja'che pāi aperum̄ cho'osi'ere cono ūku ñani mama cho'osi'e ūkucuheme, “Aperum̄ cho'osi'epi na'a sāija'im̄”, chini cuasajū —Jā'aja'ñe chū'vaasom̄ Jesús repanare fariseopāi.

Jesús neena p̄aumucusena trigocha'charuã pura āisi'ere kuam̄

(Mt 12.1-8; Mr 2.23-28)

6 ¹Ūcuarum̄ Jesús p̄aumucusena repaū neenana'me trigo chiopi saijū paniasome. Saijū repaū neena trigocha'charuã pura āiasome.

²Jā'aja'ñe cho'ojuna ña fariseopāi i'kaasome repanare.

—¿Je'se pa'iñna m̄sanukona p̄aumucuseta'ni cho'oche cho'oche? —chiniasome repaū.

³⁻⁴Chitena Jesús i'kaasom̄ repanare.

—¿Aperum̄ pa'isi'ku David cho'osi'ere kuajū mai aipāi tocha jo'kasi'e ñamanaa'ñe m̄sanukona? Ija'che kuam̄ repaū:

David, repaū'te ja'me pa'inana'me āucuhakuna Dios vū'ena kaka

Diopi pojoa'ku chini

judío phairipāi t̄osi'ere pā mini āiu repaū'te ja'me pa'inare āuku āiasom̄.

Dios, phairipāichi'a āijū'u chiisi'ere ānisōasom̄ repaū David, chiim̄ —chiniasom̄ Jesús repanare.

⁵Chini,

—Chū'ni Dios Raosi'kuni p̄aumucusena cho'oche'te chū'uto chū'ure'om̄ —chiniasom̄ repaū.

Cu'ajūturu paaku'te Jesús vasosi'ere kuam̄

(Mt 12.9-14; Mr 3.1-6)

⁶Na'a pa'isirum̄ Jesús p̄aumucusena judiōpāi chi'ivū'ena kaka che'choasom̄. Che'choto ūcuavū'ere pāiu ūjajūtūre cu'ajūturu paaku paniasom̄.

⁷Repavū'e chi'isina judiōpāi che'chonana'me fariseopāi Jesure r̄ua pāi-ñasome. “¿Jesús iumucuse p̄aumucusena cu'ajūturu paaku'te vasoja'ū?”, chini ñu'ijū ñasome repaū. Repaūji cho'ouna ña repaūni cu'ache i'kañu chini cha'aasome repaū.

⁸Repaū cuasache masikuta'ni cu'ajūturu paaku'te ija'che i'kaasom̄ Jesús:

—Vūni rani pāi chenevū'te nukajū'u —chiniasom̄.

Chikuna vūni sani nukasom̄ repaū.

⁹Ūcuarum̄ Jesús i'kaasom̄ repanare.

—M̄sanukonani chū'o sēniasara. P̄aumucujñana chekunanani re'oja'che cho'okaito, ¿re'oku? Jā'apāni, ¿cu'ache cho'ore'oku? Ūcuachi'a, ¿che-kunare vasore'oku? Jā'apāni, ¿vanisōre'oku repanare? —chiniasom̄ Jesús repanare pāi.

10 Chini ũcuanũkore chũri ña, cu'ajũtura paaku'te ija'che i'kaasomu: —Mu'u jũtu saujũ'u —chinasomu.

Chikũna sauasomu. Saũna repajũtu teana re'ojajũtu care'osoasomu.

11 Jã'aja'ñe cho'ũana ña Jesure rũa pe'ruche pe'ruasome repana. Pe'rujũ, “¿Je'se mai jã'ũre cho'ojanaa'ñe?”, chini sãĩñechi'a cutuasome repana.

Jesús Dios chu'o chu'vajanani saora chini docerepanare chẽamu

(Mt 10.1-4; Mr 3.13-19)

12 Na'a pa'isirũmu Jesús aikũtina mũniasomu, Dioni sẽsa chini. Mũni te'ẽñami sẽẽ ñataasomu repau.

13 Ñataũna repau'te chiinare soni rao docerepanarechi'a chẽa ija'che i'kaasomu repau: “Dios chu'ore sani chu'vaju paaru chini saoja'mũ chu'u mũsanũkonare”, chinasomu repau. 14 Iea'me repau chẽasina mami: Simonre chẽa chekere mami ve'oasomu repau. Pedro'te ve'oasomu. Jã'ajekũna Simón Pedro ve'easomu repau. Andrere repau Simón Pedro cho'jeu'te ũcuaja'che chẽasomu repau. ũcuaja'che Santiago'te Juanre, Felipe'te, Bartolomere chẽasomu repau.

15 ũcuaja'che Mateo'te, Tomare chẽasomu. Chekũre Santiago'te Alfeo mamaku'te ũcuaja'che chẽasomu. Chekũre ũcuaja'che Simonre, cananistapãi ja'me cho'oche cho'okaiku'te chẽasomu.

16 ũcuaja'che Judare, chekũ, Santiago mamaku'te chẽasomu. ũcuaja'che Judas Iscariote'te chẽasomu. Na'a pa'isirũmu repau Judas Iscariote Jesuni cu'ache cho'oa'jũ chini chekũnani jo'kaasomu.

Pãi jainũkore che'chomu Jesús

(Mt 4.23-25)

17 ũcuaruũmu Jesús aikũti pa'isikũpi repau neenana'me caje re'ojajaevana canũkato repau'te chiina, rũa jainũko paniasome. Pãi chekũna ũcuaja'che rũa jainũko paniasome. Jerusalén vu'ejoopo cana, Judea cheja cajoopoã cana, ũcuachejña po'ña canana'me Tiro vu'ejoopo canana'me Sidón vu'ejoopo chiara rũ'tũva cajoopoã cana paniasome repana. Jã'achejña pa'ĩnapi Jesús i'kache'te asaũ chini ranciasome repana. Jũ'iva'na repaũni vasocojñoũ chini ratena vasoasomu Jesús repava'nare. 18 ũcuaja'che vatire paaju jũ'iva'na vasocojñoasome. 19 Jesure rũa masiũjekũna jũ'iva'na ruũ repaũni chẽse vajuasome. Jã'ajekũna pãi jũ'iva'na ũcuanũko chẽse vajuũ chinasome repau'te.

Pojojũ pa'ichena'me pojomairo pa'iche kũamu Jesús

(Mt 5.1-12)

20 ũcuaruũmu Jesús repau neenani ñaku i'kaasomu.

—Chũova'na pa'ĩnaa'me mũsanũkona. Jã'ata'ni mũsanũkonani Diopi paakũna pojojũ pa'ijũ'u.

21'Ūcuachi'a chura ãucuhava'na pa'ime mʉsanʉkona. Jã'ata'ni pojojʉ pa'ijũ'ʉ. Na'a pa'isirʉmʉ ãu karama'ñe paajanaa'me mʉsanʉkona.

'Ūcuachi'a chura oijʉ sʉmava'na pa'ime mʉsanʉkona. Jã'ata'ni pojojʉ pa'ijũ'ʉ. Na'a pa'isirʉmʉ pojojʉ sojʉ pa'ijanaa'me mʉsanʉkona.

22'Chura pãi mʉsanʉkonare cuheme, chʉ'ʉni Dios Raosi'kʉni cuasa-jʉna. Cuhejʉ kueñe pa'ima'me. Ūcuachi'a mʉsanʉkonare cu'ache i'kame repa'na. Ūcuachi'a mʉsanʉkona pa'iche'te chekʉnani kʉani joreme repa'na, "Cu'ache pa'inaa'me jã'ana", chiijʉ. Jã'ata'ni pojojʉ pa'ijũ'ʉ mʉsanʉkona.

23Pãi cu'ache cho'ojanaa'me mʉsanʉkonare. Jã'ata'ni cha'ijʉ pojojũ'ʉ. Na'a pa'isirʉmʉ Dios pa'ichejare sani pa'ijʉna rʉa re'oja'chere isija'mʉ Dios mʉsanʉkonare. Ape'ʉmʉ ũcuaja'che mʉsanʉkonare cuhena aipãipi cu'ache cho'oasome Dios chʉ'o kʉakaisinare —chiniasomʉ Jesús repa'neenare.

24Chini pãi ũcu'ʉkore jo'e i'kaasomʉ repa'ne.

—Chura mʉsanʉkona kurire rʉa paajʉ, "Diore chiima'me chʉkʉna", chini cuasajʉ pojojʉ pa'ime. Icheja cheja pa'irʉmʉchi'a pojojʉ pa'ime mʉsanʉkona. Jã'ata'ni mʉsanʉkona jũnisʉsirʉmʉ cu'ache cuasasi'e ro'i cu'ache ti'jñe'na oijʉ pojomanejanaa'me.

25'Mʉsanʉkona te'ena ãu karama'ñe si'arʉmʉ chajiche ãijʉ pojojʉ pa'ime. Jã'ata'ni na'a pa'isirʉmʉ ãucuhava'na pa'ijanaa'me mʉsanʉkona, Diore cuasamanesi'e ro'i.

'Ūcuachi'a mʉsanʉkona te'ena si'arʉmʉ sojʉ pa'ime. Jã'ata'ni na'a pa'isirʉmʉ sʉma'na oijʉ pa'ijanaa'me mʉsanʉkona, Diore cuasamanesi'e ro'i.

26'Mʉsanʉkonapi chʉ'ʉ chʉ'ore rũhiñe kuato re'oja'chere ũsejʉ cu'ache i'kajanaa'me pãi mʉsanʉkonare. Rũhiñe kʉama'tota'ni re'oja'che i'kajanaa'me. Jã'ajekʉna pãipi mʉsanʉkonani si'areparʉmʉ re'oja'che cututo Dios chʉ'o rũhiñe kʉamanajejʉna cu'ache ti'jñeja'mʉ mʉsanʉkonare. Mʉsanʉkonare re'oja'che cutuna aipãipi ape'ʉmʉ jorejʉ, "Dios chʉ'o kʉakainaa'me chʉkʉna", chiisinare re'oja'che cutujʉ paniasome —chiniasomʉ Jesús repa'ne.

"Mʉsanʉkonare cuhenare pãi oijʉ pa'ijũ'ʉ", chiimʉ Jesús

(Mt 5.38-48; 7.12)

27Chini Jesús jo'e i'kaasomʉ repa'ne.

—Mʉsanʉkonare chʉ'ʉ i'kache asa jachamanare ija'che chʉ'vamʉ chʉ'ʉ: Mʉsanʉkonare cuhenare oijʉ pa'ijũ'ʉ. Re'oja'che cho'okaijʉ pa'ijũ'ʉ repa'ne.

28'Ūcuachi'a, "Mʉsanʉkonare cu'ache ti'jñea'kʉ", chiinare sãiñe cu'ache i'kama'ñe, "Re'oja'che ti'jñea'kʉ mʉsanʉkonare", chiijũ'ʉ repa'ne. Ūcuachi'a, mʉsanʉkonare cu'ache cho'onare Dioni re'oja'chere sēekaijʉ pa'ijũ'ʉ. 29Chekʉpi pe'rukʉ mʉ'ʉ vachoturupʉna asi charato jo'e chekʉkã'ko ũsemanejũ'ʉ jo'e charaa'kʉ. Ūcuachi'a chekʉpi mʉ'ʉ sē'sevʉ

ju'ikāare tuasōru chekukāare rupu īsijū'u repau'te. ³⁰Ūcuachi'a m'u paamajñaruāre ūcuauakujī sēto rupu īsijū'u repau'te. Ūcuachi'a chekupi m'u paamajñaruāre tuasōru, “Co'chojū'u chū're”, chiimanejū'u repau'te. ³¹Musanukona chiiche chekunapi cho'okaiche rua chiime musanukona. Jā'ajekuna chekunare ūcuaja'che musanukona chiiche'te re'oja'chere cho'okaiju pa'ijū'u. Musanukonare re'oja'che cho'oma'tojē'e ūcu re'oja'che cho'okaiju pa'ijū'u repanare.

³²Pāi cu'ana repanare oinarechi'a oiju pa'inaa'me. Jā'ajekuna musanukonapi musanukonare oinarechi'a sāiñe oito pojomaneja'mu Dios. ³³Pāi cu'ana repanare re'oja'che cho'okainarechi'a sāiñe re'oja'che cho'okaiju pa'ime. Jā'ajekuna musanukonapi musanukonare re'oja'che cho'okainarechi'a sāiñe re'oja'che cho'okaito pojomaneja'mu Dios. ³⁴Pāi cu'ana ūcuajanare kuri prestani, “Co'chojanaa'me ina”, chini prestame kuri. Jā'ajekuna musanukonapi co'choche cuasonarechi'a kurire prestato pojomaneja'mu Dios. ³⁵Jā'ajekuna musanukonare cuhenare oiju pa'ijū'u. Ūcuaja'che re'oja'che cho'okaiju pa'ijū'u repanare. Musanukonani ūcuana-che'te prestañu chiito co'chochejē'e cuasama'ñe prestajū'u repanare. Jā'aja'ñe cho'ojū pa'ito Dios re'oja'chere īsija'mu musanukonare re'oja'che cho'osi'e ro'i. Musanukonare cuhenani re'oja'che cho'ojū pani Dios Cnpanmu Pa'iku cho'ocheja'che re'oja'che cho'ojanaa'me musanukona. Dios Repau cho'okaiche, “Re'orepamu”, chiimanarejē'e re'oja'che cho'okaiju pa'iku'mu. Cu'ache cho'onare ūcuachi'a re'oja'che cho'okaiku'mu Repau. ³⁶Mai Ja'ku Dios pāi ūcuaukore oicheja'che chekunare pāi oiju pa'ijū'u musanukona —chiniasomu Jesús repanare.

**Chekuna cu'ache cho'oche ñani, “Cu'ache pa'inaa'me musanukona”,
chijju ke'remanejū'u**

(Mt 7.1-5)

³⁷Ūcuarumu Jesús jo'e ija'che i'kaasomu repanare:

—Chekuna cu'ache cho'oche ñani, “Cu'ache pa'inaa'me musanukona”, chijju ke'remanejū'u. Jā'aja'ñe ke'rema'to Dios ūcuaja'che musanukona cu'ache cho'oche ñakuta'ni i'kamaneja'mu. Ūcuachi'a musanukonapi chekuna cu'ache cho'oche'te ñani, “Cu'ache cho'osi'e ro'i, ro'iche pa'imū musanukonare”, chijju ke'remanejū'u repanare. Jā'aja'ñe i'kama'to Dios ūcuaja'che musanukona cu'ache cho'oche ñakuta'ni, “Cu'ache cho'osi'e ro'i, ro'iche pa'imū musanukonare”, chiimaneja'mu. Ūcuachi'a chekuna cu'ache cho'oche ñani jo'e cuasamanejū'u repa cho'osi'e. Jo'e cuasama'to Dios ūcuaja'che musanukona cu'ache cho'oche ñakuta'ni jo'e cuasamaneja'mu musanukona cho'osi'e. ³⁸Musanukonapi ūcuauamajñaruā paani, chekunare rupu īsijū pa'ijū'u. Jā'aja'ñe cho'oto Dios ūcuaja'che musanukonare re'oja'chere īsija'mu. Musanukona chekunare cu'amajñaruā

turu ɸjaturuna timuñe maña ĩsisi'eja'che ĩsija'mu Dios musanukonare. Musanukona, chekunani pösere ĩsiñu chini kuëkue ĩsisi'eja'che kuëkue ĩsija'mu Dios musanukonare. Musanukonapi chekunani jmamajñaruã kuëkue ĩsito Dios ũcuaja'che jmamajñaruã ĩsija'mu musanukonare. Jã'ata'ni musanukonapi chekunani cajejaiche ĩsito Dios ũcuaja'che cajejaiche ĩsija'mu musanukonare —chiniasomu Jesús repanare.

³⁹I'ka pi'ni repanani chu'vakũ ija'chere cuasaku kũaasomu repau:

—Na'ava'u chekũre ũcuaja'che na'ava'uni juha sacu'amũ. Sani ñama-va'najeju ũcuatũrupũ cojena tuã'ijanaa'me repana. ⁴⁰Utija'o che'chena repanare che'chonare na'a rũa masima'me. Jã'ata'ni utija'o peore che'che pi'nini repanare che'chona masicheja'che masijanaa'me repana.

⁴¹Pãiu repau ñakova'te chi'camaka ɸjamaka paaku'teta'ni cuasomaneasomu. Cuasama'kũta'ni ja'me pa'ikũ ñakova pa'imakarũ jmamakarũta'ni ñaasomu repau. Rũa tĩñea'me jã'a. Musanukona ũcuaja'che tĩñe cho'ome. Rũa cu'ache cho'onata'ni musanukona cu'ache cho'oche cuasama'me. Jã'ata'ni chekunapi jmamakarũ cu'ache cho'oche ñani rũa cuasanaa'me musanukona. ⁴²Ūcuaja'che pãiu repau ñakova'te chi'camaka ɸjamaka paakũta'ni tũnoma'ñe paamu. Jã'ata'ni chekũpi ñakova'te chi'camakarũ jmamakarũ paache ñanita'ni, “Raijũ'u. Mu'u ñakova pa'imakarũ chi'camakarũ'te tũnokasa”, chiimu. Rũa tĩñea'me jã'a. Musanukona ũcuaja'che rũa tĩñe cho'ome. Rũa cu'ache cho'onata'ni musanukona cu'ache cho'oche ũhasõma'ñe pa'inata'ni, chekũna jmamakarũ cu'ache cho'oche ñani, “Musanukona cu'ache cho'oche ũhasõjũ'u”, chiinaa'me. Jã'aja'ñe cho'oto cu'amũ. Sẽ'sevũchi'a re'oja'cheja'che ñoñe pa'inaa'me. Pãiu ñakova chi'camaka ɸjamaka paaku repamaka tũnosirũmu na'a masi ñokũna chekũ chi'camakarũ tũnokaire'omu. Ūcuaja'che charo musanukonapi cu'ache cho'oche'te ũhasõ re'oja'che pa'ijũ chekũnare musanukona i'kache'te ũcuarepa cho'ojũ chekũnani jã'aja'ñe chu'vato re'omu. Jã'ata'ni ũcuarepa cho'omanapi chekũnani chu'vato cu'amũ —chiniasomu Jesús repanare.

Sũki ãu ãire'oche kũiñũana'me ãicu'ache kũiñũ pa'iche'te kũamu

(Mt 7.16-20; 12.33-35)

⁴³Ūcuarũmu Jesús pãire jo'e chu'vaasomu.

—Sũkiñũ ãiñe kũiñũ koka pa'iñũ sãija'imaruã kũima'mũ. Ūcuachi'a koka peora'ñũruã sãijaruã kũima'mũ. ⁴⁴Sũkiñũ repañũ kũisi'ere ãni ña masime pãi repañ pa'iche. Miusava higorũã kũima'mũ. Ūcuachi'a miusava uche kũima'mũ. Ƴcheñũãpi uche kũimũ. ⁴⁵Pãi ũcuaja'che re'oja'che cuasana re'oja'chere cutume. Ūcuaja'che pãi cu'ache cuasana cu'ache'te cutume. Pãi ũcuankũ repana rekoñoã cuasache cutunaa'me —chiiũ chu'vaasomu Jesús repanare.

Vu'ña ka'chavu'ña cho'osi'ere kuamu

(Mt 7.24-27)

46 Ûcuarumu Jesús jo'e ija'che chu'vaasomu repanare pãi:

—“Chukuna'te Paaku'mu mu'u”, chiime musanukona chu'ure. Jã'aja'ñe i'kanata'ni, ¿je'se pa'ïna chu'u chũ'uñe cho'oma'ñe musanukona? 47 Pãiu chu'uni rani chu'u chũ'uñe asa chëa cho'oku pa'iche ija'cheja'chea'me: 48 Pãiu vu'ere cho'ora chini cojña cata pa'ichetu'ka repa sa'navuã ùni nu'keasomu vu'ña tuu. Repavu'e cho'o pi'nisirumu oko rua ra, vu'eja-tu'ka chiacha ko'sa tĩ'aasomu. Ko'sa tĩ'asi'eta'ni rua masi cho'osivu'ejeku tãimaneasomu repavu'e. 49 Ûcuachi'a pãiu chu'u chũ'uñe jachaku cho'oma'ku pa'iche ija'cheja'chea'me: Cheku pãiu vu'ere cho'ora chini cojña rua sê'seruã ùni vu'ña tuu nu'keasomu. Vu'e cho'o pi'nisirumuna oko rua ra, vu'ejatu'ka chiacha ko'sa tĩ'aasomu. Ko'sa tĩ'auna masi cho'omanesivu'ejeku tãnisõasomu repavu'e —chiniasomu Jesús repanare pãi.

Romapãiu sõtao chũ'uku'te cho'oche cho'okaiku'te

Jesús vasosi'ere kuamu

(Mt 8.5-13)

7 1 Ûcuarumu Jesús repanare pãi chu'va pi'ni Capernaum vu'ejoopona saniasomu. 2 Repajoopo sani tĩ'ato Romapãiu sõtao cienrepanare chũ'uku paniasomu. Repau'te cho'oche cho'okaiku repau rua chiicojño-kuji jünisopi'raasomu.

3 Repau sõtao chũ'uku jũ'iva'nare Jesús vasoche asasi'kujeku judíopãi ainare Jesús pa'ichejana saosomu, Jesuni kua raorena repau'te cho'oche cho'okaikuni rani vasoa'ku chini. 4-5 Jã'aja'ñe i'ka saouna Jesús pa'ichejana sani tĩ'a repau'te rua i'kaasome repana.

—Sõtao chũ'uku mu'ure soimu, sani repau'te cho'oche cho'okaikuni vasokaau chini. Mai judíopãi chi'ivv'ere chukunapi cho'oa'ju chini kookaisi'kua'mu repau. Rua re'opãiu'mu repau sõtao chũ'uku. Maire judíopãi oiku'mu repau. Jã'ajekuna repau sêeñe cho'okaijũ'u —chiniasome repana.

6 Chitena Jesús ùcuana'na'me saniasomu. Saiju repau vu'e kueñe tĩ'a-juna repau sõtao chũ'uku jo'e chekunani saosomu repau'te chiinare,

—Jesure tijña ija'che i'kakaijũ'u chu'ure —chiiu.— “Chu'u mu'ure Pãi Ûcuanakore Paaku'te soimu. Jã'ata'ni raiunama'to raimanejũ'u. Chu'u rua vesuu vu'ena mu'upi rua masiiji kakache vajuchuumu chu'ure. 7-8 Chu'u rua vesukujeku saivajuchusi'kua'mu mu'u pa'icheja. Ija'che pa'iku'mu chu'u: Chekunapi sõtao ainapi chũ'unaa'me chu'ure. Chu'u ùcuaja'che chekunare sõtao chũ'uku'mu. Chu'upi sõtani te'eu'te, ‘Saijũ'u’, chiito saimu repau. Ûcuaja'che chekure, ‘Raijũ'u’, chiito raimu repau. Ûcuachi'a chu'ure

cho'oché cho'okaikuni ũcuauache'te chũ'upi chũ'uto cho'okaimũ repaũ. Jã'ajamaruchi'a chũ'umasikũ'mũ chũ'ũ. Mũ'uta'ni peore chũ'umasikũ'mũ. Jã'ajekũna mũ'upi chũ'ũ vũ'e saima'ñe, ũcua ichejapi chũ'ũre cho'oché cho'okaikuni, 'Vajũjũ'ũ', chiito vajũja'mũ", chiijũ'ũ repaũ'te —chini saosomũ repaũ repanare. Chini saouna sani Jesure jã'aja'ñe kuaasome repana.

9 Jã'aja'ñe kũajũna asa jñano, Jesús repaũ'te tuhasinani pãire chũri ña ija'che i'kaasomũ:

—Israelpã chũ'ũre jainũko cuasanareta'ni te'eũ'terejẽ'e iku chũ'ũre masi cuasacheja'che cuasanare chuta'a tijñama'kua'mũ chũ'ũ. ũcuare-paa'me jã'a —chiniasomũ Jesús repanare.

10 I'kaũna asa sũtao chũ'ũku saosina repaũ vũ'ena co'iasome. Co'i tĩ'a ñato repaũ'te cho'oché cho'okaiku jũ'iva'ũ vajũsosi'ku paniasomũ.

Valjeo mamakũ'te jũnisosi'kũre Jesús vasosi'ere kũamũ

11 Jã'a cho'o pi'nisirũmũna Jesupi Naín vũ'ejuopona saiũna repaũ neena-na'me pã jainũko ja'me saniasome. 12 Saijũ repajoopo kueñe tĩ'ato pãiu'te jũ'isiva'ũni tãũ chini saasome pã. Valjeo mamakũ ũcuate'eũ pa'isiva'ũ paniasomũ repaũ. Jũ'isiva'ũ pũka'kona'me repajoopo cana rũa jainũko saniasome. 13 Saijũna jũ'isiva'ũ pũka'koni ña oiũ ija'che i'kaasomũ Jesús:

—Oimanejũ'ũ mũ'ũ —chiniasomũ repaũ.

14 Chini jũ'isiva'ũ ũhikãa kueñe tĩ'a ũcuakãana chẽaũna repava'ũre sana canũkaasome. Canũkarena Jesús jũ'isiva'ũre ija'che i'kaasomũ:

—Põsũũ, vajũraijũ'ũ chiiimũ chũ'ũ mũ'ũre —chiniasomũ.

15 Jesupi jã'aja'ñe i'kaũna põsũũ jũnisosiva'ũ pa'isi'ku vajũrani vũni ñũ'ũ chũ'ore cutuasomũ. Repava'ũre vaso pũka'koni ñiasomũ Jesús. 16 Jã'aja'ñe cho'ouna ña pã ũcuanũko kũkũsoasome. "Dios rũa re'okũ'mũ", chini cuasajũ ija'che i'kaasome repana:

—Iku Dios chũ'o kũakũ, rũa masiũji rani maire ja'me pa'imũ. Maini Israelpãire, Dios neenani re'oja'che cho'okasa chini raisi'kua'mũ iku —chiniasome repana pã.

17 ũcuarũmũ pãipi Jesús cho'osi'ere asa chekũnani kũarena Judea cheja pa'ina peore repaũ cho'osi'e asaasome. Judea cheja kueñe pa'ina ũcuaja'che pãipi kũajũna repaũ cho'osi'e asaasome.

Juan Pã Okoro'vekũ saosina sãniasajaisi'ere kũamũ

(Mt 11.2-19)

18 ũcuarũmũ Juan repaũ neenapi Jesús cho'osi'ere repaũni peore kũarena te'eka'chapanare soniasomũ. 19 Soni rao, "Jesús pa'ichejana sani ija'che sãniasajũ'ũ repaũ'te: '¿Dios Raosi'kua'ũ mũ'ũ? Mũ'upi Dios Raomanesi'ku pa'ito, ¿Dios Raojũni ũcua cha'ajanaa'ñe chũkũna?', chiijũ'ũ repaũ'te Jesure", chini saosomũ Juan repaũ neenare. 20 Saouna sani Jesure i'kaasome repana.

—Juan Pāi Okoro'vekūji raosi'kua'mu chukuna'te, mu'uni chu'ore sē-niasaa'ju chini. ¿Dios Raosi'kua'u mu'u? Dios Raomanesi'ku pa'ito, ¿Dios Raojauni ūcua cha'ajanaa'ñe chukuna? —chiniasome repa repa'te.

21 Ūcuarumuna Jesús pāi ravu jū'iva'nana'me na'ava'nare jainukore vasoasomu. Ūcuaja'che vati pāi sa'navu pa'isinare eto saosokaniasomu repa. 22 Jā'aja'ñe cho'ocuha Jesús Juan raosina sēsi'e chu'o i'kaasomu.

—Chura musanukona Juan pa'ichejana co'i musanukona ñasi'ena'me asasi'ere ija'che kuajū'u repa'te Juanre: “Pāi na'ana pa'isina ñame chura. Cu'acū'a paasina re'oja'che nuka ku'ime chura. Asi ravu paasina ūcuaja'che vajume. Cājo asamanesina ūcuaja'che asame chura. Jūnisōsina ūcuaja'che vajurani jo'e pa'ime. Chūova'na pa'iva'na chu'u chu'vache'te Dios Repa'te cuasanare chēa paaku vati toa uuche ūseche'te asaju pa'ime. 23 Pāi chu'ure cuasache jo'kasōma'ñe cuasaju pa'ina pojojū pa'ijanaa'me”, chijū sa kuajū'u repa'te Juanre —chiniasomu Jesús repanare.

24 Juan raosina co'isosirumu Jesús Juan pa'iche'te i'kaku ija'che i'kaasomu chekunare pāi:

—¿Je'se pa'ikuni ñañu chini pāi peocheja sate musanukona? ¿Chu'chu-sava tutakuna ñu'kuecheja'che repa rekocho na'mi sa'ñeku cuasakuni ñañu chini sate musanukona? Jā'aja'ñe cuasama'kua'mu Juan. 25 Jā'aja'ñe pa'iku'te ñañu chini saimaneni, ¿ūquere ñañu chini sate? ¿Pa'ipāi ju'ikāña ju'ikuni ñañu chini sate musanukona? Pāi, kāña rua ro'ikāña ju'ina pa'ipāi vu'ñachi'a pa'ime. 26 Jā'aja'ñe pa'ikuni ñañu chini saimaneni, ¿ūquere ñañu chini sate musanukona? ¿Dios chu'o kuakuni ñañu chini sate? Jā'aja'ñe pa'iku'te ñañu chini saisinajeju te'erūhiñe cuasame musanukona. Repa Juan chekunare Dios chu'o kuanare na'a rua masi kuakumu. 27 Repa Juan pa'ijachere kuajuna aperumu tocha jo'kasi'e Dios chu'o ija'che chiimu:

Mu'u cheja cajejache kuajauñi charo saoja'mu chu'u,

pāipi mu'u cajejachere asa repa rekoñoāre care'va paapu chini, chiimu. 28 Asarepajū'u. Musanukonani chu'ore jo'e kuara. Icheja cheja Dios chu'o kuana rua masina pa'ime. Jā'ata'ni Juan ūcuaukore na'a rua masi'mu. Na'a pa'isirumu pa'ijana ūcuachi'a, rua vesusinata'ni Dios chu'ore asa chēa cuasaju Juanre na'a rua masijanaa'me, chu'u pa'iche peore asasinajeju —chiniasomu Jesús repanare.

29 Jā'aja'ñe i'kakuna kuri kookainana'me chekuna pāi ūcuauko asaa-some. Aperumu repa, “Dios chū'usi'e re'oja'chea'me”, chini cuasaju Juanre okoro'vecojñoasome. 30 Jā'ata'ni fariseopāina'me jud'opāi che'chona, Dios, “Musanukona cu'ache cho'оче ūhasōjū'u”, chiisi'e jachaasome. Dios chū'uñe'te jachaju Juanre okoro'vecojñoocuheasome repa.

31 Ūcuarumu Jesús jo'e i'kaasomu.

—Pāi irumu cana, ¿keeja'cheja'chea'che? ¿Repa pa'iche'te kuara chini je'se kuaja'che chu'u? 32 Chu'upi ñato musanukona irumu cana ija'-

che pa'ime: Jeerum chii ãu ïsichejare ñu'ijũ ùcuajanani, “Apeñu”, chini soniasome. Chekũnapi apecuhejũna ija'che i'kaasome repaña: “Chũkũna juhivũã juhito ujacha'icuheme mũsanũkona. Ûcuachi'a chũkũna apejũ jũ'isinare tãrumũ ujacheja'che sũma'ñe ujato ja'me ujacuheme mũsanũkona. Chũkũnani cuhejũ pojoma'me mũsanũkona”, chiniasome repaña chii. ³³ Repaña chii ùcuajanare cuhecheja'che cuheme mũsanũkona chũkũna'te, Juanna'me chũ'ũre. Repañ Juan Pãi Okoro'vekũ rani pa'iu Dioni sũekũ te'eñoã ãu ãima'ñe pa'iu, conojẽ'e ùkuma'ñe pa'iuña ña, “Vatini paakũ vẽ'veu'mũ Juan”, chijũ cuhenaamẽ mũsanũkona repañ'te. ³⁴ Chura chũ'ũpi Dios Raocojñosi'kũpi rani pa'iu si'aumucujña ãu ãiu ùkukũna ña, “Ãi aia'mũ mũ'ũ. Cono ùku aia'mũ mũ'ũ. Ûcuachi'a pãi cu'ache pa'inana'me pãi chũ'ũnare kuri kookainare oiũ pa'iku'mũ mũ'ũ”, chijũ cuheme mũsanũkona chũ'ũre. ³⁵ Pãi rũhiñe cuasana, “Dios chũ'ũñe re'oja'chea'me. Peore masikũ'mũ Repañ”, chijũ cuasame —chiniasomũ Jesús repañare pãi.

Simón fariseopãiu vũ'e Jesús pa'isi'ere kũamũ

³⁶ Ûcuarũmũ fariseopãiu Simón Jesuni ãure ãura chini soniasomũ. Sokũna repañ vũ'ena mũa kaka ãure ãsa chini pũũ ñuniasomũ repañ. ³⁷ Reparũmũ romio, cu'ache pa'iko ùcuajoopo'te paniasomo. Jesús fariseopãiu vũ'ena ãu ãsa chini mũasi'ere asa, okoma'ñatũopũ alabastroji cho'ositũopũ mini ùcuavũ'ena mũaasomo repao. ³⁸ Mũa kaka Jesure kueñe ñũkako oiona Jesús cũ'ana meniasomũ repao oni meoñe. Mekũna repao rañapaji repao oni meosi'e tũ'neso chũsu pojo, okoma'ñapi ro'veasomo repao repacũ'a. ³⁹ Jã'aja'ñe cho'okona ña fariseopãiu Jesure soisi'kũ ija'che cuasaasomũ: “Ikũ Jesús, Dios chũ'o kũakaikũ pani repañ'te chẽako pa'iche masira'amũ, ‘Cu'ache pa'iko'mo jã'o’, chini. Masini cuhera'amũ repao cho'ochẽ”, chiiũ cuasaasomũ repañ. ⁴⁰ Jã'aja'ñe cuasakũna Jesús i'kaasomũ repañ'te.

—Simón, chũ'o i'kara chiimũ chũ'ũ mũ'ũre —chiniasomũ.

Chikũna,

—Jaũ, i'kajũ'ũ. Asara, Masiũ —chiniasomũ Simón repañ'te.

⁴¹ Chikũna Jesús ija'che i'kaasomũ:

—Pãi te'eka'chapana ùcuate'eũ'te pũsero'i paaasome. Te'eũ quinientos denario kuri pũsero'i paaasomũ. Chekũ cincuenta denario pũsero'i paaasomũ. ⁴² Pũsero'i paava'nata'ni kurire peojũ ro'imaneasome repava'na. Ro'imana'eta'ni repañare kuri prestasi'kũ, “Pũsero'i peome mũsanũkona chũ'ũre”, chiniasomũ repañare. Repañ jã'aja'ñe i'kasirũmũ, mũ'ũ cuasato, ¿kãũpi repañare kuri prestasi'kũre na'a rũa chiikũ? —chiniasomũ Jesús repañ'te.

⁴³ Chikũna i'kaasomũ repañ.

—Na'a rũa pũsero'i paasi'kũpi na'a rũa chiicosomũ repañ'te —chiniasomũ repañ.

Chikuna,

—Ūcuarepaa'me jā'a. Rūhiñe i'kamū mū'u —chiniasomū Jesús repa'ute Simonre.

⁴⁴Chini repaū cū'a choasi'koni romioni chūri ñakū Simonre jo'e ija'che i'kaasomū repaū:

—¿Iko chū'ure re'oja'che cho'okaisi'e ñamanēu mū'u? Mū'u vū'e mūta kakasi'kūreta'ni chū'u cū'a choajache oko īsimanesi'kūa'mū mū'u. Ikota'ni repao oni meoñeji chū'u cū'a choa pi'ni repao rañapaji tū'nesōkai'si'koa'mo chū'ure. ⁴⁵Ūcuachi'a mū'u chū'ure chūsu pojomanesi'kūa'mū. Ikota'ni chū'u cū'are chuta'a cuhama'ñe chūsuko pa'imo. ⁴⁶Ūcuachi'a chū'u sījorū u'chape'era'ka rokaimanesi'kūa'mū mū'u. Ikota'ni chū'u cū'ana okoma'ña rokaisi'koa'mo. ⁴⁷Ikore rūa cu'ache cho'osi'koreta'ni repao cu'ache cho'osi'e tūnosōmū chū'u. Tūnosōsi'e jo'e cuasamaneja'mū chū'u. Chū'ūpi jā'aja'ñe cho'okai'una chū'ure rūa cuasamo iko. Jā'ata'ni chekūna pāi, repa'na cu'ache cho'osi'e jmamajña-rūāre chū'ūpi tūnosōkatu jmamakarū cuasame chū'ure —chiniasomū Jesús repa'ute.

⁴⁸Chini repa'ute i'kaasomū.

—Mū'u cu'ache cho'osi'e tūnosōmū chū'u. Tūnosōsi'e jo'e cuasamaneja'mū chū'u —chiniasomū Jesús repa'ute.

⁴⁹Jā'aja'ñe i'kaūna asa āu āi soicojñosina sāiñechi'a ija'che i'kaasome:

—¿Keeja'iu'u iku? Rūa si'ache cho'omū. Pāi cu'ache cho'ochejē'e tū'nesōkaimū —chinasome repa'na.

⁵⁰Chitena repa'ute jo'e i'kaasomū repaū.

—Chū'ūni cuasakona mū'u cu'ache cho'oche tūnosōkai'si'kūjekū vati toa uuche ūseja'mū chū'u mū'ure. Sani re'oja'che pa'ijū'u mū'u —chiniasomū Jesús repa'ute.

Romiva'na Jesure cho'okaisi'ea'me

8 ¹Jā'a cho'o pi'nisirūmū Jesús vū'ñajoopoā si'ajoopoā ku'iu Dios chū'o re'oja'chere pāi cu'ache cho'oche ūhasinare Dios chēa paache'te chū'vakū paniasomū, repaū neena docerepanana'me ku'iu. ²Romiva'na ūcuachi'a ja'me kuniasome. Aperūmū Jesús repa'na romiva'nare si'ache jū'inani vasoasomū. Chekūnare vati'ne paajūna eto saosokaniasomū repaū. Repa'na mamia'me ie: María ja'me kuniasomo. María mami cheke Magdalena'mo, aperūmū sieterepanare vati etocojñosi'ko. ³Cuza rūjo Juana ūcuaja'che ja'me kuniasomo. Repaū Cuza Herode'te cho'oche cho'okainare chū'ukū paniasomū. Susana ūcuaja'che ja'me kuniasomo. Chekūna romi ūcuaja'che rūa jainūko ja'me kuniasome, Jesús chū'va-che'te asajū. Repa'ute Jesure repa'na paamajñarūāpi kuirajū kuniasome repa'na romi, repaū neenare ūcuachi'a.

Trigo chu'chusi'ere cuasakũ kũamũ Jesús

(Mt 13.1-9; Mr 4.1-9)

4 Ûcuarũmũ Jesupi kul'iu chũ'vakũna pãĩ jainũko si'achejña pa'ijooopõ pa'inapi ñañũ chini eta chil'iasome. Chĩ'rena repanani chũ'vakũ ija'chere cuasakũ kũaasomũ Jesús:

5—Pãĩũ trigo'te chu'chura chini chiona saniasomũ. Sani tĩ'a pachu kul'iu chu'chukũna trigocaã te'era'karũã ma'ana tuã'tuaasomũ. Ma'ana tuã'tuaũna repara'karũã pãipi cha'caasome. Jã'ajekũna pĩ'ava'napi rani ãkuesõasome repara'karũã. 6 Chekũra'karũãta'ni cata pa'ichejana tuã'tua na'mi aineesi'eta'ni okopi peokũna phã'pha jũnisõasomũ. 7 Chekũra'karũã miu pa'ichejana tuã'tua miuna'me aineeũna miupi ju'je vëasõasomũ repara'ñũũã. 8 Chekũra'karũãta'ni re'oja'che cha'o pa'ichejña tuã'tua-sira'karũãjekũ re'oja'che ainee ju'a ñaniasomũ. Te'era'karũ aineesi'ñũ te'echa'chava cienrepara'karũã pa'icha'cha ju'a ñaniasomũ —chiniasomũ Jesús.

Chini ẽjachũ'opi jo'e i'kaasomũ repaũ.

—Chũ'ũ chũ'vache asa chëãũana ùcuanũko asa chëãjũ'ũ —chiniasomũ Jesús repanare.

Repaũ cuasakũ kũasi'ere te'erũhiñe kũamũ Jesús

(Mt 13.10-17; Mr 4.10-12)

9 Jã'aja'ñe cuasakũ kũa pi'niũna asa,
—¿Ûquere chũ'vakũ jã'aja'ñe cuasakũ kũakũ mũ'ũ? —chiniasome repaũ neena. 10 Chitena repanare ija'che i'kaasomũ repaũ:

—Mũsanũkonare chũ'ũ neenajejũna Diopi ùsemaũna Repaũchi'a masiche te'erũhiñe kũamũ chũ'ũ, masi asaa'jũ chini. Jã'ata'ni chekũnare chũ'ũre cuasacũhenare Diopi ùsekũna Repaũchi'a masiche cuasakũ kũamũ chũ'ũ, masi asamanea'jũ chini.

Ñanata'ni ñamanesina pa'icheja'che pa'ijanaa'me repana.

Ûcuaja'che asanata'ni asavesũjanaa'me repana

—chiniasomũ Jesús repanare.

Trigo chu'chusi'ere repaũ cuasakũ kũasi'ere

te'erũhiñe kũamũ Jesús

(Mt 13.18-23; Mr 4.13-20)

11 Ûcuarũmũ Jesús jo'e i'kaasomũ repanare.

—Chũ'ũ cuasakũ kũasi'e jo'e ùcuare te'erũhiñe kũaja'mũ chũ'ũ mũsanũkonare. Ija'chea'me jã'a: Trigo chu'chuna chio si'acachio kul'ijũ chu'chume. Dios chũ'o chũ'vana ùcuaja'che chejña si'achejña kul'ijũ Dios chũ'o pãĩ ùcuanũkore chũ'vame. Trigo chu'chucheja'chea'me Dios chũ'o chũ'vache.

12 Trigora'karuã te'era'karuã ma'ana tuãni chejapi ruarepa jujakuna kakama'mu. Trigocaã chu'chusicaã chejapi ruarepa jujakuna kakama'ñeja'ñe pãi te'enare repana rekoñoã Dios chu'o kakama'mu. Jachame repana. Asanareta'ni vati aipi ñsemu repanare, Dioni cuasamaneal'ju chini. Ûcuaja'che, “Repau'te cuasanapi jünisõru vati toa uuche ñseja'mu Dios repanare”, chini cuasaku ñsemu repau vati ai. 13 Ûcuachi'a cata pa'ichejña tuã'isicaã na'mi aineesi'eta'ni chita saimau na'mi jünisõmu. Pãi ñcuachi'a te'ena Dios chu'o asa teana pojojũ cuasame. Teana cuasanareta'ni vati aipi cu'ache chũ'ukuna Dios chu'o repana cuasache jo'kasõme. 14 Ûcuachi'a miu pa'ichejña tuã'tuasira'karuã miuna'me aineemu. Jã'ajekuna miu sũkipi ju'je vëasõmu reparañũ. Pãi ñcuaja'che te'ena Dios chu'o asa chëa Repau chũ'uñe cho'onata'ni na'mi ñhasõme. Repana cho'ochena'me kurina'me pöse ruarepa cuasaju Dios chu'o repana asa chëasi'e ñhasõme. 15 Ûcuachi'a cheja re'ojachejñana tuã'tuasicaã re'oja'che ainee re'oja'che kũimu. Pãi ñcuaja'che te'ena Dios chu'o asa chëa repana rekoñoã re'oja'che cuasaju Dios chũ'u jo'kasi'e cho'ojũ pa'ime. Repana asa chëasi'e ñhasõmarũ si'arũmu na'a ruã re'oja'che pa'ime repana —chiniasomu Jesús repanare.

Pãiu ñotũorũ chũo tũoche'te kuamu

(Mr 4.21-25)

16 Jã'aja'ñe i'ka pi'ni Jesús jo'e i'kaasomu repanare.

—Pãiu ñotũorũ chũo nukoni totoroji jaoma'mu. Ûcuaja'che kãiko'a vñ'evũna nukoma'mu. Jã'ata'ni, “Pãipi ivũ'ena kakani chija'ĩna ñamanejanaame”, chini cuasa, ñotũorũ chũo, mũna tũomu repau, re'oja'che miañe ñoa'ku chini. 17 Pãi rope'e cu'ache cho'ome. Jã'ata'ni repana cho'ochepore ñasi'kũjekũ pãi ñcuauko asaju'te kuaja'mu Dios. Chave cho'osi'e peore masicojñoja'mu. 18 Jã'ajekuna Dios chu'o asaju pa'ijũ'u mũsanukona. Pãi, Dios chu'o asa jachamana si'arũmu na'a ruã re'oja'che pa'ijanaame. Cho'okaija'mu Dios repanare, Repau chu'ore na'a ruã masia'ju chini. Jã'ata'ni chekuna chũ'u chu'vache asanata'ni masi cuasamarũ chu'ũpi cho'okũna repana jmamakarũ masiche'te cavesujanaame —chiniasomu Jesús repanare.

Jesús pũka'ko repau cho'jechĩina'me repauni

ñañu chini saisi'ere kuamu

(Mt 12.46-50; Mr 3.31-35)

19 Ûcuarũmu Jesús pũka'ko, repau cho'jechĩina'me repau pa'ivũ'ena sani kakañu chiniasome. Kakañu chiisinareta'ni kakacu'aasomu repanare, pãipi jairepanukojejuã. 20 Kakacu'akuna ve'sere pa'ijũna chekũpi kuasomu Jesure.

—Mũja'ko, mũche'uchĩina'me mũ'ũni ñañu chini ve'sere nukaju cha'ame —chiniasomu repau.

²¹ Chikuna Jesús i'kaasomũ.

—Dios chũ'o asa chẽa jachama'ñe cho'ona chũ'u ja'koromijanaa'me. Ūcuaja'che chũ'u cho'jechiijanaa'me repana —chiniasomũ Jesús repaũ'te.

Jesupi chũ'ũna tutachena'me fa'ache cuhasi'ere kuamũ

(Mt 8.23-27; Mr 4.35-41)

²² Na'a pa'isirumũna Jesús repaũ neenana'me choovũ ujavũna tuni, —Ira chiara chekũkã'kona jẽũu mai —chiniasomũ.

Chikuna jẽaasome repana. ²³ Jẽajũna Jesús kãnisooasomũ. Repaũ kãnisosirumũna ruarepa tutakũ choovũna fa'a ja'ñũkũ okopi timusokũna ru'ipi'raasome repana. ²⁴ Choovũji runisocuhakũna Jesuni vnojũ i'kaasome repana.

—iMasũ, Masũ, runisocuhame mai! —chiniasome repana repaũ'te.

Chitena vũni,

—Tutachena'me fa'ache cuhajũ'u —chiniasomũ repaũ. Chikuna tutachena'me fa'ache teana ũcuapa'rũva cuhaasomũ. Jo'e re'oja'ira cuhaasomũ chiara.

²⁵ Jã'aja'ñe cho'ocuha Jesús repaũ neenare i'kaasomũ.

—¿Je'se pa'ũna mũsanũkona chũ'ũre masi cuasama'ñe? —chiniasomũ repaũ.

Chikuna vajuchũju ruu cuasaju sãĩñechi'a sãniasaasome repana.

—¿Keeja'ũjekũ iku jã'aja'ñe cho'okũ? Ikuři chũ'ũna tutasi'e cuhasomũ, fa'asi'ejẽ'e ũcuaja'che —chiniasome repana Jesús neena.

(Lc 8.23)

Gadara cheja cava'ure vati paava'ure Jesús etokaisi'ere kuamu

(Mt 8.28-34; Mr 5.1-20)

26 Ûcuarumu Gadara chejana Galilea cheja ti'jñeñe pa'ichejana tí'aa-some repaña. 27 Tí'a matena repacheja cajoopo cakũ páiũ vatire paakũji tíjñasomu Jesure. Rúa jeerumu kãa peova'u pa'iu, vü'ejë'e pa'imau pái tãchejñachi'a pa'iu paniasomu repava'u. 28-29 Ûcuarumu Jesús repava'ure pa'inare vati, “Etajũ'u”, chiniasomu. Chikũna vati paava'u Jesure ña, cuiũ repau'te ti'jñeñe ro're ñu'iu ujachũ'opi ija'che i'kaasomu:

—Jesús, Cũnaumu Pa'iku Dios Mamaku, ¿ũque raikũ mu'u? Asi cho'omanejũ'u chu'ure —chiniasomu repau.

Aperumu repauni vatipi kaka chũ'ukũna vë've cho'okũna pái repau'te chëa repau jũjñana'me cü'a cũnameãpi vëeasome. Vëesi'eta'ni rueni tu-teso, vatipi chũ'ukũna pái peochejñare sani pa'iu paniasomu repava'u.

30 Reparumu Jesús,

—¿Ûquemamiũ'u mu'u? —chiniasomu vatire.

Jesupi mamire sëeuna,

—Chũkũna jainũko pa'inajeju, Vati Kuanupu ve'eme —chiniasomu vati.

Aperumu vati jainũko kakaasome repava'ure.

31 Ûcuarumu vati i'kaasome Jesure.

—Chũkũna'te vati chëacojñosina pa'icoje ruicoje casomanejũ'u —chiniasome repaña. 32 Ûcuacheja kueñere aikũti caripa'te jo'chasëse kuanupu ãure mu'kaju ãiju paniasome.— Jo'chasëse sa'navuãna saojũ'u chũkũna'te —chiniasome vati. Ruarepa sëejũna Jesús ñesemaneasomu repañare. 33 Jesupi ñesemauna eta jo'chasëseva'na sa'navuãna sani kakaasome repaña vati. Kakarena jo'chasëseva'na teana vü'vü aikũti ujakũti caripaji chiarana tuã'tua ru'tu jũnisoasome.

34 Jã'aja'ñe cho'orena ña repava'nare kuirasina kuañu chini vü'vüsoasome vü'ejoopo pa'inana'me repachejña po'ña pa'inare. 35 Kuarena asa cho'osi'ere ñañu chini eta saniasome pái. Sani Jesús pa'ichejana tí'a, vati paasi'kure ñaasome repaña. Kãa peosi'ku churata'ni kãa ju'iu, Jesure ti'jñeñe ñuniasomu repau. Ûcuaja'che vë've cho'osi'kupi rühiñe cuasakũna ña kũkusoaasome repaña. 36 Ûcuachi'a repa cho'osi'e ñasinapi kuaasome repañare ñañu chini raisinare. 37 Kuarena Gadara cheja cana ucuanũko asa kũkũcajejaniso,

—Pa'imanejũ'u mu'u icheja. Saijũ'u —chiniasome Jesure. Chitena co'ira chini choovũna tuniasomu repau. 38 Co'ipi'rakũna vati paasi'ku Jesuni ja'me sasa chini rúa sëniasomu. Sëeuna,

39 —Mu'u vü'ena co'ijũ'u. Co'i Dios mu'ure cho'okaisi'ere peore kuajũ'u —chiniasomu Jesús repau'te.

Jã'aja'ñe i'kauna co'i Jesús repau'te cho'okaisi'ere peore vü'ejoopo pa'inani ucuanũkore kuaasomu repau vati paasi'ku.

Jairo mamakona'me chie ravu jũ'iko'te Jesús vasosi'ere kuamu
(Mt 9.18-26; Mr 5.21-43)

40 Repau Jesús chiara jēni jo'e col'ina pāi jainuko cha'aju pa'isinajeju ña rua pojosoasome repau'te. 41 Reparumu Jairo judiōpāi chiv'uv'e chũ'uku rani Jesure ti'jñeñe ro're ruu ñu'io,

—Chu'ure vu'ena ja'me saijũ'u —chinasomu. 42 Repau mamako, ũcuate'eva'opi jūnisopi'raasomo, chekurumu docerepaũsurumu pa'ikoji. Jũ'iona Jesuni soniasomu repau. Sokuna ja'me saiuna repau'te tuhana pāi si'acakã'jño tĩ'tiasome repau'te Jesure.

43 Ũcuaja'che romio, docerepaũsurumu chie ravu jũ'iko ja'me paniasomo. Ũkopāipi cho'o vasoajũ chini repava'o paasi'e kuri peore ro'isoasomo repava'o. Jā'ata'ni repao'te ũko cho'ote'easome repa. 44 Jā'aja'ñe pa'ikoji rani Jesús cho'jepi repau ju'ikāa pušo juhasirũ'tuvana chēasomo repao. Chēaona chie raisi'e churata'ni teana cuhasoasomu repao'te.

45 Repaoji chēaona,

—¿Neepi chu'ure chēare? —chinasomu Jesús.

Chikuna ũcuanuko,

—Chēama'me chukuna —chinasome repau'te.

Chitena Pedro i'kaasomu.

—Masiu, pāiva'na si'acakã'jño tĩ'time mu'ure —chinasomu.

46 Chikuna,

—Jā'ata'ni pāi chu'ure chēasinaa'me. Chu'u masicheji pāi vasosi'kuamumu chu'u —chinasomu repau.

47 Jā'aja'ñe i'kauna, “Chu'u chēasi'e masimu iku”, chiio cuasa kukuso, kurukuruo rani repau'te ti'jñeñe ro're ñu'io,

—Chu'upi mu'u kaa chēasi'koa'mo vajura chini. Chēa teana te'erumu vajušosi'koa'mo chu'u —chinasomo repao, pāi ũcuanuko asaju'te.

48 Kuaona asa Jesús i'kaasomu repao'te.

—Jmava'o, “Iku chu'ure vasoja'mu”, chiio cuasasi'kojeko vajucuhasi'koa'mo mu'u. Sani re'oja'che pa'ijũ'u chura —chinasomu Jesús repao'te.

49 Repau Jesús chuta'a i'katona, cheku pāiu rani i'kaasomu Jairo'te.

—Mu'u chīiva'o jūnisōcuhasi'koa'mo. Masiu'te jo'e i'kamanejũ'u —chinasomu repau Jairo'te.

50 Jā'aja'ñe kuana asa Jesús i'kaasomu.

—Vajuchumanejũ'u. Mu'upi, “Chu'u chīiva'ore vasokaija'mu Jesús”, chiiu cuasato mu'u chīiva'o vajuja'mo —chinasomu.

51 I'ka pi'ni Jairo vu'e sani tĩ'a Pedro'te, Santiago'te, Juanna'me jũ'isi-va'o pu'ka'kupāi cuaasomu repau repav'e. Chekunareta'ni vu'e kakache ũseasomu repau. 52 Kaka ñato Jesús chuta'a raimarumu kakasina ũcuanuko otare oiju paniasome.

Oijuna Jesús i'kaasomũ repanare.

—Re'omũ. Ũcuamakarũ oijũ'ũ mũsanũkona. Jũnisõsiva'oma'mo iko. Rupũ kãisiva'oa'mo —chinasomũ repaũ repanare.

⁵³ Jã'aja'ñe i'kaũna asa jachajũ Jesure pãisoasome repana, repao jũ'i-si'ere masijũ.

⁵⁴ Ũcuarũmũ Jesús jũ'isiva'o jũtũna chẽa Ƴjachũ'opi i'kaasomũ.

—Romichĩio, vũijũ'ũ —chinasomũ repaũ repava'ore.

⁵⁵ Chikũna vajũrani teana vũniasomo repava'o. Vũkona Jesús repaoni ãure ãua'jũ chini chũ'ũasomũ repanare. ⁵⁶ Jã'aja'ñe cho'oũna ña repava'o pũka'kũpãĩ kũkũsoasome. Ña kũkũsorena,

—Iva'ore chũ'ũ vasosi'e chekũnare pãĩ kũamanejũ'ũ —chinasomũ Jesús repanare.

Dios chũ'ore chũ'vaa'jũ chini repaũ neenare docerepanare

Jesús saosi'ere kũamũ

(Mt 10.5-15; Mr 6.7-13)

9 ¹ Ũcuarũmũ Jesús repaũ neenare docerepanare soni chi'i, —Chũ'ũpi cho'okaiũna pãĩ sa'navũã pa'inare vati peore eto saojanaa'me mũsanũkona. Ũcuachi'a pãĩ jũ'iva'nare vasojanaa'me mũsanũkona. Jã'aja'ñe cho'oa'jũ chini jo'kamũ chũ'ũ mũsanũkonare —chinasomũ Jesús repanare. ² Chini repanare ija'che chũ'ũasomũ repaũ:

—Pãĩ cu'ache cho'оче ũhasinare Dios chẽa paache'te chekũnare pãĩ kũajũ pa'ijũ'ũ mũsanũkona. Ũcuachi'a ravũ jũ'iva'nare vasojũ'ũ —chinasomũ repaũ.

³ Jã'aja'ñe i'ka pi'ni Jesús ija'che i'kaasomũ repanare:

—Mũsanũkonapi sani cu'amakarũjẽ'e samanejũ'ũ. Vãsoũoã mũsanũkona ju'vejejũ'ũ kũ'ĩnoãjẽ'e samanejũ'ũ. Turu cu'amajũnarũã maũajaturujẽ'e samanejũ'ũ. Aũjẽ'e samanejũ'ũ. Kurijẽ'e samanejũ'ũ. Kãñajẽ'e samanejũ'ũ. Kãña sa'ñejũ ju'ikãñajẽ'e sama'ñe mũsanũkona ju'ikãñarũãchi'a ju'ijũ kũ'ijũ'ũ. ⁴ Sani kũ'ijũ vũ'ejoopo tĩ'ani mũsanũkonare chiina vũ'ere canũka pa'ijũ'ũ, tũicheja saichetũ'ka. ⁵ Jã'ata'ni pãĩ mũsanũkonare cuhena pa'ijooopã canũkamanejũ'ũ. Mũsanũkonare cuhena pa'ijooopã etani mũsanũkona cũ'akorophe're chũ'isi'e cha'ore tĩ'to to'ljũojũ eta saijũ'ũ. Jã'aja'ñe cho'oru mũsanũkonare repana cuhesi'e masijanaa'me repana —chinasomũ Jesús repaũ neenare.

⁶ Jã'aja'ñe chũ'ũũna sani kũ'ijũ vũ'ũajooopã si'ajooopã Dios chũ'ore chũ'vaasome repana. Ũcuachi'a pãĩ jũ'iva'nare vasoasome repana.

Jesús pa'iche'te Herodes cuasasi'ere kũamũ

(Mt 14.1-12; Mr 6.14-29)

⁷⁻⁸ Ũcuarũmũ chekũna pãĩ Jesús pa'iche'te cutujũ, “Diopi vasoũna Juan jũnisoũna tãcojũno'si'kũpi jo'e vajũrani pa'imũ”, chinasome. Chekũnata'ni, “Aperũmũ Dios chũ'o kũasi'kũpi Elĩapi jo'e vajũrani pa'imũ

jā'u", chiniosome. Chekúnata'ni, “Aperumú Dios chū'o kuasinapi te'eú vajurani pa'imú jā'u”, chiniosome. Reparumú Herodes, pāi jainukore chū'ukú Jesús cho'ochē'te pāipi kúajuna asaasomú, pāi Jesure cutusi'e ũcuaja'che. Asa, “¿Je'se paakú ie?”, chini rúa cuasaasomú repau.

⁹Rúa cuasakú i'kaasomú repau.

—Aperumú Juanre sījorú'te tūsoal'jú chini chū'usi'kua'mú chū'u. Jā'a-ta'ni, ¿jejeja'iu'u jā'u? Pāipi kúajuna repau pa'iche rúa si'ache asakú pa'imú chū'u —chiniasomú repau.

Jā'ajekuna repau Herodes Jesuni ñauakuna si'ache cho'oasomú.

Pāi cinco milrepanare Jesús áu áusi'ere kuamú

(Mt 14.13-21; Mr 6.30-44; Jn 6.1-14)

¹⁰Na'a pa'isírúmu Jesús neena, repau saosina rani repana cho'osi'e peore kuaasome repau'te. Kuarena repanarechi'a Betsaida vū'ejoopo kueñena pāi peochejana saasomú repau. ¹¹Sauna repana saisichejana pāipi asa tuhajuna ña pojoasomú Jesús repanare. Tuharena pāi cu'ache cho'ochē ũhasosinare Dios chēa paache'te kuaasomú repau repanare. Ūcuachi'a jū'iva'nare vasoasomú repau.

¹²Na'isocuhakuna repau neena, docerepana repau'te rani ija'che i'kaasome:

—Icheja vū'ñajooroājē'e peomu. Inare pāi saojū'u, vū'ñajooroā kueñe pa'ijooroāna, ũjajooroāna'me jmajooruāna sani āuna'me káivu'ña ku'ea'jú —chiniasome repana.

¹³Jā'aja'ñe i'kanareta'ni Jesús i'kaasomú repanare.

—Musanukonapi áu áujū'u inare —chiniasomú.

Chikuna,

—Pāpūā, cincoreparūā, va'i te'eka'chapava'narechi'a paame chukuna. ¿Chukunapi áu koojani ra inare pāi ũcuaukore áua'jú chiikú mu'u? —chiniasome repana repau'te.

¹⁴Chekurumú repana pāi cinco milrepana na'a jainuko pa'icosome, umūpāichi'a kuēkueto.

Pa'ijuna,

—Te'ekuanurú cincuentarepanachi'a pāi pūua'jú. Ūcuauko ũcuajaukuchi'a pūua'jú. Jā'aja'ñe i'kajū'u inare pāi —chiniasomú Jesús repau neenare.

¹⁵Chikuna Jesús neenapi chū'urena pāi ũcuauko te'ekuanuchi'a pūuasome. ¹⁶Pūū ñu'ijuna pā, cincoreparūā va'i te'eka'chapava'nare mini cājikú sunaumūre ñakú Dioni, “Re'orepamú, Ja'ku”, chini repau neenani tū'se ísiasomú repau, ũcuaukore áua'jú chini. (Jmanukorú pa'isi'e áu Dioni sēkuna teana rúa paniasomú.) ¹⁷Pāi ũcuauko chajiche āniasome repa. Jā'ata'ni repana āijuna cajejaisi'e sia docerepajū'ña maña timuasome repana Jesús neena.

Pedro, “Dios Raosi'kua'mu Jesús”, chiisi'ere kuamu

(Mt 16.13-19; Mr 8.27-29)

18 Na'a pa'isirumu Jesupi Dioni te'eu sēeuna repau neena ja'me paniasome. Pa'ijuna repanare chu'o sēniasomu repau.

—Pāi chu'u pa'iche cutuni, ¿je'se chiiche? —chiniasomu repau.

19 Chikuna i'kaasome repana.

—“Juan, Pāi Okoro'veku'mu jā'u”, chiime pāi chekuna mu'ure i'kani. Chekuna, “Aperumu pa'isi'ku Elíaa'mu jā'u”, chiime mu'ure. Jo'e chekuna, “Aperumu Dios chu'o kuasi'kupi jūnisōsi'kupi jo'e vajurani pa'imū jā'u”, chiime mu'ure —chiniasome repana repau'te.

20 Chitena asa repanare sēniasomu repau.

—Musanukonajē'e chu'u pa'iche cutuni, ¿je'se chiiche? —chiniasomu repau repanare.

Chikuna,

—Pāi ūcuanukore chū'ua'ku chini Dios Raosi'kua'mu mu'u. Cristoa'mu —chiniasomu Pedro repau'te.

21 Pedroji, “Dios Raosi'kua'mu mu'u; Cristoa'mu”, chikuna, “Chekunare pāi kuamanejū'u”, chiniasomu Jesús repanare.

Repau chuenisojachere kuamu Jesús

(Mt 16.21-28; Mr 8.31-9.1)

22 Chini jo'e i'kaasomu repau.

—Chu'u Dios Raosi'ku rua asi cho'ocojñoja'mu. Judío ainana'me judío phairipāi chū'unana'me judfopāi che'chona chu'uni cuheju vanisōñe chū'ujanaa'me. Chuenisō tācojñosi'kuta'ni choteumucujñana jo'e vajurajja'mu chu'u —chiniasomu Jesús repau neenare.

23 Repau neenare i'ka pi'ni pāi ūcuanukore i'kaasomu repau.

—Musanukonapi chu'u neena pañu chini musanukonare cho'ouache ūhasō chu'u chū'ūñe'te si'aumucujña cho'uju pa'ijū'u. Chu'ure cuasanajejuna chu'ure cho'ochaja'che vanisōñu chiijanaa'me pāi musanukonare. Pāi musanukonare jā'aja'ñe cho'oñu chiiche asanjē'e chu'ure cuasache ūhasōmanejū'u.

24 Chuenisōñe'te vajuchuju musanukona asa chēasi'ere Dios chu'ore ūhasōni jūnisōsirumu vati toana sani uujanaa'me. Jā'ata'ni, “Pāi chukuna'te vanisōñu chiitojē'e Jesure ūcua cuasajanaa'me chukuna”, chiisina repana jūnisōsirumu Dios pa'ichejare ai sani re'oja'che pa'ijanaa'me. 25 Pāi rua si'ache paanapi chu'ure cuasamaneni repana jūnisōsirumu vati toana sani uujanaa'me. Ūcuachi'a repana paasi'e peore cho'osōja'mu. 26 Pāi chu'ure cuasanata'ni chekunani vajuchuju, “Jesure cuasamanaa'me chukuna. Ūcuachi'a Repau chu'ojē'e vesunaa'me chukuna”, chiime masinata'ni. Jā'aja'ñe i'kasinare rua cu'ache ti'jñeja'mu. Na'a pa'isirumu chu'u, Dios Raosi'ku, cunatumu muisi'kupi

chejana jo'e cajeja'mu. Chu'u Ja'ku Dios ángelena'me ko'sija'icheja'che ko'sija'ia cajeja'mu chu'u. Caje jā'aja'ñe i'kasinare ũcuaja'che, “Inare pāi vesumu chu'u”, chiija'mu chu'u reparumu. ²⁷Musanukona icheja chu'ure ja'me pa'ina chuta'a jūnisōmarumuna chu'u Dios Raosi'kupi pāire masi chu'ukuna nājanaa'me musanukona. Ūcuarepaa'me jā'a —chiniasomu Jesús reparare pāi.

Rua ko'sija'ia Jesús carūhisi'ere kamu

(Mt 17.1-8; Mr 9.2-8)

²⁸Reparare cutusirumu, ochorepaumucujña pa'isirumuna Dioni sēsa chini aikūtina mūniasomu Jesús. Pedro'te, Santiago'te Juanre jā'anarechi'a ja'me mūaasomu repa. ²⁹Dioni sēe tīūja'ia carūniasomu repa. Repa ju'ikāña ũcuaja'che rua poko'sijakāña carūniasomu. ³⁰⁻³¹Carūni nukakuna utupāi rua ko'sijanapi te'eka'chapana peosichejapi teana rani nukaju Jesús Jerusalén vū'ejoopo jū'ijañere cutuasome. Aperumu pa'isina paniasome repa Moisenamē Elías. ³²Cutujuna Pedro chekuna'na'me rua uokuanata'ni kāima'ñe Jesuni rua ko'sija'ia'ni naja paniasome, repa'te ja'me pa'inare ka'chanare ũcuachi'a.

³³Repanapi Jesuni cutu pi'ni saipi'rajuna masi cuasavesuku Pedro ija'che i'kaasomu Jesure:

—Masi, maipi ichejare pa'ijuna rua re'omu. Vū'ñaruā chotevū'ñaruā cho'okañu chiime chukuna, mu'u vū'eruna'me Moisés vū'eruna'me Elías vū'eru —chiniasomu Pedro.

³⁴Chuta'a i'katona Moisenamē Elíanamē Jesūni nukachejana pikopi caje ta'pisomuna repa'ni piko sa'navu'te nukaju Jesús neena rua kukusoasome.

³⁵Ūcuarumu piko sa'navuji chu'o i'kache ija'chere asaasome repa: “Iku chu'u chíi chu'u oia paaku'mu. Repa chu'ore asaju pa'ijū'u musanukona”, chiiche'te asaasome repa.

³⁶Jā'aja'ñe chiiche asa jo'e nāto Jesús te'eu nukasomu. I'kama'ñe nā repa nāsi'e reparumu chekunarejē'e kamuaneasome repa Pedro'na'me Santiagona'me Juan.

Chīiva'ure vatire paava'ani Jesús vasosi'ere kamu

(Mt 17.14-21; Mr 9.14-29)

³⁷Jo'e apeñatato aikūti mūsi'kupi Jesupi cajeuna pāi jainuko repa'ni nāñu chini rianasome. ³⁸Ratena repa'ni pāi ja'me pa'ikūji cuiku Jesuni re'oja'chere sēniasomu.

—Masi, chu'u chíiva'ure nājū'u. Ūcuate'eva'ua'mu iku. ³⁹Vatipi si'arumu chēa paaku chu'ukuna rua cuiku vē've curuku repa chu'opoji coo rua raoku pa'imū iva'u. Iva'ure rua asi cho'o etakuta'ni vati, ai etama'mu iva'ure. ⁴⁰Mu'u neenare sēsi'kuamū chu'u, vatini eto saokaaru chini. Jā'ata'ni etovesusinaa'me repa —chiniasomu repa.

41 Chikuna Jesús i'kaasomu repau'te.

—Musanukona pãi irumu cana chu'ure masi cuasama'me. Rua tiiñe cuasame musanukona. ¿Keekerumu musanukona tiiñe cuasache ñaku pa'iche chu'u? —Jã'aja'ñe i'ka pi'ni— Ichejana rajũ'u mu'u chiiva'ure —chiniasomu Jesús.

42 Chikuna rianasomu repava'u. Raiuna vatipi cho'o tãuuna ũhiu vê've curuasomu repau. Jã'aja'ñe cho'okuna ña Jesupi vatini, “Etajũ'u”, chikuna etaasomu vati. Repava'ure vaso pi'ni, puka'kuni co'choasomu repau. 43 Jesupi jã'aja'ñe cho'onna ña kukuso pãi ũcuauko, “Dios peore masiku'mu”, chiniasome.

Repau chuenisojachere jo'e kuamu Jesús

(Mt 17.22-23; Mr 9.30-32)

Jã'ajekuna Jesús repau neenare ija'che i'kaasomu:

44—Chu'u i'kache asa cavesumanejũ'u. Chu'ure Dios Raosi'kure kuhena pãi cu'ache cho'oa'ju chini chëa jo'kajanaa'me —chiniasomu repau repanare.

45 Jã'ata'ni repau i'kache asavesuasome repana. Reparumu Dios repa-napi masi asamaneal'ju chini asavesache cho'oasomu repanare. Masi asamanata'ni repau'te Jesure sêevajuchuasome repana.

Jesús neena, “¿Neepi na'a rua masiche?”, chiisi'ere kuamu

(Mt 18.1-5; Mr 9.33-37)

46 ũcuarumu Jesús neena ija'che sãĩnechi'a cutuasome: “Mai icheja pa'ina, ¿neepi na'a rua masiche?”, chiniasome. 47-48 Jã'aja'ñe cutujuna repana cuasajũ cutuche ñaasomu Jesús.

Ña chiiva'ure juha ra, repau'te kueñe nuko ija'che i'kaasomu repau:

—Pãi chu'ure masi cuasana chiiva'nare ikujava'nare pojona chu'ure ũcuaja'che pojome. Pãi chu'ure pojona chu'ure Raosi'kure ũcuaja'che pojome. Pãi rua vesuva'napi chu'una'me Ja'kure pojoni Diopi ñato rua masinaa'me —chiniasomu Jesús repanare.

Maire cu'ache cho'omana pojoku re'oja'che cho'okaimaire

(Mr 9.38-40)

49 ũcuarumu Juan ija'che i'kaasomu Jesure:

—Masiu, chekure pãiu'te vati pãi sa'navuã pa'inare eto saoku'te ñasinaa'me chukuna. “Jesupi chũ'ukuna cho'omu chu'u”, chiisi'kuamũ repau vatire eto saoni. Jã'aja'ñe cho'onna ña ũseju i'kasinaa'me chukuna repau'te, maire ja'me cho'okaima'kujekuna —chiniasome repana repau'te.

50 Chitena asa,

—Jã'aja'ñe cho'onare ũsemanejũ'u. Pãi maire cuhemana maire ja'me cho'okainaa'me —chiniasomu Jesús repau'te Juanre.

Juanna'me Santiago cho'oñu chiiche'te ñsemu Jesús

51 Ûcuarummu Jesús repau cñnaummu mñirummu tĩ'acuhakuna saivajuchuma'ñe Jerusalenna saipi'raasomu. 52 Saipi'rakuchekunani charo saonna Samaria cheja cajoopona sani, repau kãijavũ'ere sēekaniasome repana. 53 Sēejatena Jesupi ùcuajoopona sakuna repajoopo cana pojomaneasome repau'te, Jerusalenna saiuna.

54 Repauni pojomaruna ña repau neena Santiagona'me Juan i'kaasome. —Chukuna'te Paaku, ñinapi mu'ure cuhenapi uusōa'ju chini, “Cñnaummu pi toa cajeche chũ'ujũ'u”, chiiku mu'u chukuna'te? —chiniasome repana.

55 Jã'aja'ñe i'karena churi ña, —Jã'aja'ñe cho'omanejũ'u. Mũsanukonapi cu'ache cho'oñu chiiche cuhemu Dios Rekocho. 56 Chu'u, Dios Raosi'ku pãire cu'ache cho'ora chini cajesikuma'mu. Pãire oiũ vati toa sani uuche'te ñsera chini cajesikua'mu chu'u —chiniasomu Jesús repau neenare. Ûcuarummu Jesús repau neenana'me chekũjoopona saniasomu.

Jesure ja'me kuñu chiisina i'kasi'ere kuamu

(Mt 8.19-22)

57 Ma'api saijuna cheku pãiu i'kaasomu Jesure. —Mu'una'me ùcuauachejña mu'u ku'ichejña ku'iu mu'u chũ'uñe'te cho'oku pasa chiimu chu'u —chiniasomu repau.

58 Chikuna Jesús i'kaasomu repau'te. —Ñ'care'achai kãicojña paame. Pĩ'ava'na ùcuaja'che kãisovũã paame. Chu'u, Dios Raosi'kuta'ni, kãichejñajẽ'e peova'u pa'imũ —chiniasomu repau.

59 Chini Jesús chekuni i'kaasomu. —Chu'uni ja'me ku'iu chu'u chũ'uñe'te cho'oku pal'ijũ'u —chiniasomu Jesús repau'te.

Chikuna, —Pãi Ûcuaukore Paaku, cha'ajũ'u aperumu. Chu'u ja'kuva'uni tãjasa. ñÛsema'ku mu'u? —chiniasomu repau repau'te.

60 Jã'aja'ñe i'kauna asa Jesús i'kaasomu repau'te. —Chekunapi chu'ure cuasamanajeju repana rekoñoã jũnisōsinaja'ñe pa'ınapi repana majapãi jũ'isinare tãa'ju. Mu'uta'ni pãi cu'ache cho'оче ùhasinare Dios chẽa paache'te rani kuaku pa'ijũ'u —chiniasomu repau.

61 Jã'aja'ñe i'kauna cheku i'kaasomu repau'te. —Pãi Ûcuaukore Paaku, mu'una'me kusa chiimu chu'u. Jã'ata'ni charo chu'u majapãire, “Saimu chu'u”, chiijasa chiimu chu'u. ñÛsema'ku mu'u? —chiniasomu repau.

62 Chikuna asa i'kaasomu repau.

—Pāi Dios chũ'ũñe cho'oñu chiinapi repana aperũmũ pa'isi'ere jo'e pa'iuakũna Repau chũ'ũñe'te cho'oma'to Dios neena pa'icu'amũ —chinasomũ Jesús repau'te.

Repau neenare setentarepanare saomũ Jesús

10 ¹Na'a pa'isirũmũ Jesús chekũnare setentarepanare ku'e chẽa i'kaasomũ.

—Mũsanũkona ũcuauũko te'eka'chapanachi'a vũñajooopõana saijũ'ũ. Chũ'ũ saijajooopõana'me chũ'ũ saijachejñana charo sani Dios chũ'ore chũ'vaju pa'ijũ'ũ —chinasomũ Jesús repanare.

²Repanani saopi'rakũ i'kaasomũ repau.

—Asarepajũ'ũ. Trigo tuarũmũ trigo chio paakũji cho'oche cho'onare ku'e saomasomũ, repau'ni trigo'te tuakaaru chini. Repau repanare saosirũmũ cho'ocheji ruarepajekũna cho'oche cho'onapi karasõasome. Cho'onapi karasõkũna chio paakũni chũ'o raoasome repana, chekũnani raoa'kũ chini. Dios chũ'o chũ'vache ũcuaja'che jã'aja'ñea'me. Dios chũ'o chũ'vanapi karasõjũna Dios chũ'o asamana ruu jainũkoa'me. Jã'ajekũna Dioni sãejũ'ũ mũsanũkona, Repau chũ'o chũ'vanani na'a jainũkore ku'e raoa'kũ. ³Mũsanũkonare, “Saijũ'ũ”, chiimũ chũ'ũ. Ovejachĩiva'nare chai pa'ichejñana saochaja'che mũsanũkonare cuhena pa'ichejñana saomũ chũ'ũ. ⁴Mũsanũkonapi sani turu cu'amajñaruũ mañajaturujẽ'e samanejũ'ũ. Kurijẽ'e samanejũ'ũ. Cũ'akorophe'rejẽ'e samanejũ'ũ. Ũcuaja'che ma'a saijũ ti'jñenare canũkama'ñe sãejũ saijũ'ũ. ⁵Ũcuaja'che mũsanũkonapi ku'ijũ pãi vũñana kakani, “Diopi mũsanũkonare re'oja'che cho'okaau”, chijũ'ũ repavũ'e pa'inare. ⁶Repavũ'e pa'ikũji re'oja'che pa'ineekũ pa'ito mũsanũkona sãekaisi'e Diopi re'oja'che cho'okaija'mũ repanare. Jã'ata'ni re'oja'che pa'icuhekũ pa'ito mũsanũkona sãekaisi'e re'oja'che cho'okai-manaja'mũ Dios repanare. Mũsanũkona Diore sãekaisi'e sãema'ñeja'ñe pa'ija'mũ repanare. ⁷Ũcuate'evũ'e pa'ijũ pa'ijũ'ũ mũsanũkona. Chekũ vũña pa'imanejũ'ũ. Ũcuavũ'ere pa'ijũ repavũ'e pa'ina aũñe'te aũ aijũ pa'ijũ'ũ. Mũsanũkona aijãñe aũ pãi chũ'vache ro'ia'me. ⁸Ũcuaja'che mũsanũkonapi vũ'ejoopona sani tĩ'arena repajooopõ canapi mũsanũkonani cuhema'to repana aũñe aũ aijũ'ũ. ⁹Ũcuaja'che repajooopõ pa'iva'nare jũ'iva'nare vasoju'ũ. Ũcuachi'a ija'che kuajũ'ũ repanare: “Dios Raosi'kũ pãire chũ'ũpi'ramũ”, chijũ'ũ. ¹⁰Ũcuaja'che mũsanũkonapi vũ'ejoopona sani tĩ'arena repajooopõ canapi mũsanũkonani cuheto ija'che i'kaju callejoovũna etajũ'ũ. ¹¹“Ijoopoquee cha'o chũkũna cũ'akorophe're chũ'isi'ere tĩ'to to'jñome chũkũna, pãipi mũsanũkona cu'ache cho'osi'ere ña masia'jũ chini. Asarepajũ'ũ; Dios Raosi'kũ pãire chũ'ũpi'ramũ”, chijũ'ũ mũsanũkonare cuhenare. ¹²Iere mũsanũkonani kuara: Pãi cho'oche Dios ña ro'iche chũ'ũrũmũ tĩ'aru ruu cu'ache ti'jñeja'mũ Sodoma vũ'ejoopõ pa'i-

sinare. Jã'ata'ni mŭsanŭkona chũ'vache asacuhesinare na'a rŭa cu'ache ti'ljñeja'mŭ —chiniasomŭ Jesŭs repaŭ neenare.

Dios chũ'o jachana pa'iche'te kuamŭ

(Mt 11.20-24)

13 Ūcuarŭmŭ Jesŭs jo'e ija'che i'kaasomŭ:

—Dios aperŭmŭ Sidŏn vŭ'ejoopo'na'me Tiro vŭ'ejoopo pa'inare Repaŭ masiche cho'o ñomaneasomŭ. Repanani chũ'vakŭ cho'o ñoru cu'ache cho'oche ũhasŏ, vãkiniokãñapi sa'che repana sĭjona ũhacŭtapi chu'chura'asinaa'me repana, chekŭnapi ña, “Cu'ache cho'oche ũhasŏsinaa'me ina”, chiapŭ chini. Mŭsanŭkonata'ni chũ'ŭpi chũ'vakŭ Diochi'a cho'omasiche cho'okŭna ñasinaa'me, Corazĭn vŭ'ejoopo pa'inana'me Betsaida vŭ'ejoopo pa'ina. Jã'ata'ni ũcua cu'ache cho'oche ũhasŏmanesinaa'me mŭsanŭkona. Jã'ajekŭna rŭa cu'ache ti'ljñeja'mŭ mŭsanŭkonare Corazĭn vŭ'ejoopo pa'inana'me Betsaida vŭ'ejoopo pa'inare. 14 Na'a pa'isirŭmŭ Dios pãi ũcuanŭko cho'oche ña ro'iche chũ'ŭmucuse tĭ'aru Sidŏn vŭ'ejoopo pa'isinana'me Tiro vŭ'ejoopo pa'isinare rŭa cu'ache ti'ljñeja'mŭ. Jã'ata'ni mŭsanŭkonare Corazĭn vŭ'ejoopo pa'inana'me Betsaida vŭ'ejoopo pa'inare na'a rŭa cu'ache ti'ljñeja'mŭ, chũ'u cho'oche ñasinata'ni jachasi'e ro'i.

15 Mŭsanŭkona Capernaum vŭ'ejoopo pa'ina, “Dios pa'ichejana saijanaa'me mai”, chiime. Jã'ata'ni Dios mŭsanŭkonare Repaŭ pãi ũcuanŭko cho'oche ña ro'iche chũ'ŭmucuse tĭ'aru vati toana saoja'mŭ —chiniasomŭ Jesŭs repanare.

16 Chini repaŭ neenare jo'e i'kaasomŭ repaŭ.

—Pãi mŭsanŭkona i'kache asa jachamana chũ'u i'kache ũcuaja'che asa jachama'me. Pãi mŭsanŭkonare cuhena chũ'ŭre ũcuaja'che cuheme. Pãi chũ'ŭre cuhena chũ'ŭre Raosi'kŭre Diore ũcuaja'che cuheme —chiniasomŭ Jesŭs repanare.

Dios chũ'o chũ'vañu chini saisina setentarepana co'isi'ere kuamŭ

17 Jesupi saonŭna chũ'vajani pojojŭ co'i repaŭni kŭaasome repana setentarepana.

—Chŭkŭna'te Paakŭ, chŭkŭna mŭ'u ku'e chĕa saosinapi chũ'ŭjuna pãi sa'navŭã pa'isina vati eta saisinaa'me —chiniasome repana repaŭ'te.

18 Jã'aja'ñe kŭarena asa repanare ija'che i'kaasomŭ repaŭ:

—Vati aire cŭnaŭmŭpi oko fe'neñeja'ñe na'mi tuã'ikŭni ñasi'kŭa'mŭ chũ'u. 19 Jã'ata'ni chũ'u mŭsanŭkonare Diochi'a cho'omasiche'te cho'oa'jŭ chini masire jo'kasi'kŭa'mŭ. Masinajejŭ mŭsanŭkonapi añana'me puni tumuni-jĕ'e asi cho'omanejanaa'me. Ūcuaja'che vati cho'oche peore ũsejanaa'me mŭsanŭkona. Jã'are cho'o'jŭ jmamakarŭjĕ'e cu'ache cho'ocojñomanejanaa'me mŭsanŭkona. 20 Pãi sa'navŭã pa'inare vati etoni pojomanejũ'u

musanukona. Utija'ophuro sunamtu pa'iphurona Dios musanukona mami tochasi'ere cuasaju pojokũ'u —chiniasomu Jesús repau neenare.

Jesús pojokũ i'kasi'ere kuamũ

(Mt 11.25-27; 13.16-17)

²¹ Reparũtu Jesús, Dios Rekochoji repaũni ja'me pa'ũna rua pojokũ i'kaasomu.

—Ja'ku, mu'u sunamtu pa'inana'me cheja pa'inare peore chũ'uku'mu. Mu'ure rua pojokũ i'kamũ chũ'u. Pãi, “Mu'u chũ'o peore masinaa'me chũkũna”, chijũ cuasanare mu'u chũ'o asamasiche ũsemũ mu'u, repanapi asavesua'ju chini. Jã'ata'ni pãi chiĩva'naja'ñe vesũju, “Dios chũ'ojẽ'e vesũnaa'me chũkũna”, chini cuasanarechi'a mu'u chũ'o asamasiche jo'kakũmu mu'u, repanapi asamasia'ju chini. Jã'aja'ñere chiimũ mu'u. Jã'ajekũna, “Re'orepamũ”, chiimũ chũ'u mu'ure —chiniasomu Jesús Pũka'kure.

²² Diore i'ka pi'ni pãire i'kaasomu repau.

—Chũ'u Ja'ku Repau pa'iche masiche peore jo'kasi'kuamũ chũ'ure. Chũ'u pa'iche vesũme pãi. Chũ'u Ja'kũta'ni masimũ. Ũcuaja'che chũ'u Ja'ku pa'iche vesũme pãi. Chũ'ũta'ni Repau pa'iche masimũ, Repau Mamakũjekũ. Chũ'ure kuauanarechi'a chũ'u Ja'ku pa'iche kuamũ chũ'u —chiniasomu Jesús repanare.

²³ Jã'aja'ñe i'kakũ repau neenarechi'a i'kaasomu repau.

—Chura chũ'ũni ja'me pa'ijũna rua re'omu musanukonare, chũ'ũpi si'ache cho'o ñokũna. ²⁴ Aperũtu pa'isina Dios chũ'o kuasinana'me pãi chũ'ũsina irũtu musanukona ña'ñeja'ñere ña'ũ chiisinata'ni ñamaneasome. Ũcuachi'a irũtu musanukona asacheja'chere asa'ũ chiisinata'ni asamanesinaa'me repana —chiniasomu Jesús repau neenare.

Samariapãiu re'okũ cho'osi'ere Jesús cuasaku kuasi'ere kuamũ

²⁵ Ũcuarũtu judiõpã che'chokũ Jesuni cutura chini mũasomu, repau masiche'te cho'o ñara chini. Mũa repau'te ija'che sũniasomu repau:

—Masiũ, chũ'ũpi Dios pa'ichejana ai sani pasa chini, ¿je'se cho'oja'che? —chiniasomu repau.

²⁶ Chikũna Jesús i'kaasomu repau'te.

—Dios chũ'o tocha jo'kasi'e, ¿ũquere kuaku? Mu'ũpi ñato, ¿je'se kuaku? —chiniasomu repau.

²⁷ Chikũna i'kaasomu repau.

—Dios chũ'o tocha jo'kasi'e ija'che kuamũ:

Pãi musanukonare ũcuankore Paaku'te Diore

musanukona aũna'me rekoñoãna'me kokana'me cuasache peore

jã'api rua cuasaju pa'ijũ'u.

Musanukona me'ne oicheja'che kue'ne pa'inare oiju pa'ijũ'u.

Jā'aja'ñe kuamũ Dios chũ'o, aperumũ tocha jo'kasi'e —chiniasomũ repau pãi che'chokũ.

²⁸ Jā'aja'ñe i'kaũna asa Jesús i'kaasomũ repau'te.

—Rũhiñe i'kamũ mu'ũ. Mu'ũpi jā'aja'ñe cho'oni Dios pa'ichejare ai sani pa'ija'mũ —chiniasomũ Jesús.

²⁹ Jā'aja'ñe i'kaũna asa, pãipi repaũni ña, “Ûcuarepa cho'okũ'mũ iku”, chijũ cuasaa'jũ chini Jesure jo'e sēniasomũ repau.

—¿Neea'ñe chũ're kueñe pa'ina? —chiniasomũ repau.

³⁰ Chikũna Jesús ija'chere cuasakũ kuaasomũ repau'te:

—Pãiu Jerusalén vu'ejoopoji Jericó vu'ejoopona cajeasomũ. Cajekũna pãi cu'ana ma'ana tijña chēasome repau'te. Chēa repau cu'amajñaruã tutesõ, repau ju'ikãñaruã tĩ'te, repau'te ai jũ'iñetu'ka ruã vani jo'ka sanisõasome repa. ³¹ Vani jo'ka satena judío phairipãiu ũcuama'api rani chueesiva'ũni ña ma'a chekũkã'kona jēni pachu carani saniasomũ. ³² Carani sakũna chekũ, Leví jojosi'kũ Dios vu'e cho'oche cho'okaikũ ũcuama'api rani ũcuaja'che chueesiva'ũ ũhicheja tĩ'a ma'a chekũkã'kona jēni pachu carani saniasomũ. ³³ Chekũ, Samariapãiu'ta'ni ũcuama'api raiũ chueesiva'ũ ũhicheja tĩ'a ña oniasomũ repava'ure. ³⁴ Ña oiũ repava'ũ asimajñana pĩsi ũche conona'me u'chape'e ro'vecuha, kãñase'repi vee-kaniasomũ repava'ure. Vēe pi'ni repau burrova'ũpi tuo sa, pãi kãivu'ere paakũ kuiraasomũ repau. ³⁵ Jo'e apeñatato repau Samariapãiu saipi'ra-kũ, repavũ'e paakũ'te denario kurire're ka'chare're mini ĩsikũ ija'che i'kaasomũ: “Iva'ure chueesiva'ure kuirakaijũ'ũ chũ'ure. Chũ'ũ ro'isinũko tĩ'ama'to mu'ũpi ro'ikaijũ'ũ. Chũ'ũ jo'e raisirumũna mu'ũ ro'ikaisinũko ro'ira mu'ũre”, chiniasomũ Samariapãiu —Jā'aja'ñe kuaasomũ Jesús repau'te judiõpãi che'chokũ'te.

³⁶ Jā'aja'ñe kua pi'ni Jesús repau'te chũ'o sēniasomũ.

—Chueesiva'ũ ũhisima'a ũmũpãi chotena te'enachi'a saijũ ñaasome repau'te. Jā'ata'ni te'eũ re'oja'che cho'okaniasomũ repau'te, pãi kueñe pa'inare re'oja'che cho'okaicheja'che. ¿Kaũpi repau'te jā'aja'ñe cho'oka-kũ? —chiniasomũ Jesús repau'te.

³⁷ Chikũna,

—Chueesiva'ure ña oisi'kupĩ re'oja'che cho'okaisi'kua'mũ repau'te —chiniasomũ judiõpãi che'chokũ.

Chikũna,

—Ûcuarepaa'me jā'a. Mu'ũjẽ'e ũcuaja'che sani chekũnani ña oiũ re'o-ja'che cho'okaiũ pa'ijũ'ũ —chiniasomũ Jesús judiõpãi che'chokũ'te.

Martana'me María vu'ere pa'imũ Jesús

³⁸ Ûcuarumũ Jesús repau neenana'me jo'e saiũ chekũjoopona tĩ'aũna romichĩio Marta repao vu'ena Jesure soni mutuaasomo. ³⁹ Repao Marta

8'Asarepajũ'u, musanukona. "Chu'ure re'okũ'mũ", chiikuta'ni repau sēeñe vñi ñsima'mũ mũ'u. Jã'ata'ni, "Chu'uni jeereparũmũ sēeto asa ca'nasõ, vñi ñsija'mũ chu'u", chini cuasa, vñi repau chiiche peore ñsija'mũ mũ'u repau'te.

9'Jja'che kũamũ chu'u musanukonare: Ūcuaja'che musanukona chiiche cuhama'ñe Dioni rúa sēeju pa'ijũ'u ñsia'kũ. Cuhama'ñe sēeju pa'ito ñsija'mũ Repau. Ūcuachi'a musanukona Repau'te sēesi'e cha'ajũ'u ñsia'kũ. Cha'ani koojanaa'me musanukona. Ūcuachi'a pãiu repau'te re'okũ vñ'ena mũa tĩ'a jatisa'aro'te nukakũ, repau chiiche'te koorepara chini cuhama'ñe rúa jeerũmũ sēeũ pa'icheja'che Diore rúa jeerũmũ sēeju pa'ijũ'u. Jã'aja'ñe cho'ojũ pani koojanaa'me musanukona. 10'Repanare karache'te Diore sēena koojanaa'me. Ūcuachi'a Repau'te sēesi'e cha'ana koojanaa'me. Ūcuachi'a pãiu repau'te re'okũ vñ'ena mũa tĩ'a jatisa'aro'te nukakũ, rúa jeerũmũ sēeũ pa'iu koocheja'che koojanaa'me pãi, Diore rúa jeerũmũ sēeju pa'ina.

11'Musanukona mũmũpãi chĩi paana, asarepajũ'u. Mũ'u chĩipi mũ'uni pãre sēeto catapũ'te mini ñsima'me musanukona. Jã'apãani chiacha va'ire sēeto añani mini ñsima'me musanukona. 12'Kura chiapũ sēeto punioni mini ñsima'mũ mũ'u repau'te. Jã'aja'ñe cho'omanaa'me musanukona. 13'Cu'ache pa'inata'ni musanukona chĩiva'nare re'oja'chere ñsinaa'me musanukona. Mai Ja'kũ, Dios, Cũnaũmũ Pa'ikũ na'a re'oja'chere ñsikũ'mũ maire. Pãipi Repau'te sēeto Repau Rekocho'te ñsikũ'mũ Repau repanare —chiniasomũ Jesús repanare.

Pãi Jesure, "Vatini paakũ si'ache cho'omasimũ", chiisi'ere kũamũ

(Mt 12.22-30; Mr 3.20-27)

14'Ūcuarũmũ Jesús vatire pãiu'te chu'o cutuche ñsekũni eto saokaniasomũ. Eto saõna vatire paasi'kũpi, chu'o cutumanesi'kũpi chu'ore cutukũna ña kũkũasome pãi. 15'Pãi te'ena ija'che i'kaasome:

—Vati chũ'ukũji Beelzebuji cho'okaiũna vati ūcuajanare eto saokũ'mũ ikũ Jesús —chiniasome repaña.

16'Jã'aja'ñe i'karena chekũna Jesús masiche'te masiñũ chini ija'che i'kaasome:

—Diochi'a cho'omasiche'te cho'o ñojũ'u chũkũna'te —chiniasome repaña.

17'Jã'aja'ñe i'kajũna Jesús repaña cuasajũ cutuche'te masikũ ija'che i'kaasomũ repanare:

—Pãi ūcuate'echeja pa'inapi sãiñechi'a cavani vaijũ si'asõjanaa'me. Ūcuachi'a majapãichi'api ūcuate'evũ'e pa'inapi sãiñechi'a cavani majapãi sējosõjanaa'me. 18'Ūcuachi'a vati aipi repau neenana'me sãiñechi'a cavato repau chũ'uñe si'asõmũ. Jã'ata'ni musanukona chu'ure, "Vati chũ'ukũji Beelzebuji vati ūcuajanare eto saomasiche jo'kasi'kũa'mũ mũ'ure", chiime. 19'Jã'aja'ñe musanukonapi i'karena iere sēmũ chu'u: Musanukona neenare, ¿jajũpi vati eto saomasiche jo'kaũ? ¿Vati aipi jo'kaũ? Ija'che chijũ

sēejū'u repanare: “¿Vati eto saomasiche vati aipi jo'kaṁ mṁsanṁkonare?”, chiijū'u. Jā'aja'ñe sēeto repana mṁsanṁkonare, “Rūhiñe cuasama'me mṁsanṁkona”, chijanaa'me. ²⁰Chū'u vati eto saomasiche Dios jo'kasi'ea'me. Chū'upi Dios jo'kasi'ere cho'okuna ña, “Dios pāi ũcuanṁkore chū'ukū'mṁ”, chiijū masijanaa'me pāi.

²¹Pāiū rṁa kokauji rṁa vaiche paakūji repau vū'ere pē'jeto repau cu'amajñaruā ñaacu'amṁ. ²²“Vaiche'te paakuna chū'u neemajñaruā ñaamanejanaa'me pāi chū'ure”, chini cuasaku pojomṁ repau. Jā'ata'ni repau'te na'a rṁa koka paakūji rani, repau'te vani kukosō, repau paaku pojosi'e vaichena'me cu'amajñaruā tutesōja'mṁ repau'te. Tutesō repau neenani īsija'mṁ —chiniasomṁ Jesús repanare.

²³Chini ija'che i'kaasomṁ repau:

—Pāi chū'ure jovomana cuheme chū'ure. Cuhejū chekṁnapi chū'uni jovoñu chiito ũseme repana, chū'uni jovomanealjū chini —chiniasomṁ Jesús repanare pāi.

**Vati pāiū sa'navu'te pa'iu eto saocojñosi'kupi jo'e
pāiūni co'iche'te kṁamṁ
(Mt 12.43-45)**

²⁴Ūcuarṁmṁ Jesús repanare pāi jo'e ija'che i'kaasomṁ:

—Pāiū sa'navu pa'isi'kūni etosōru vati sani oko peochejñare ku'iu pa'imṁ pṁachejñare ku'ekṁ. Jā'ata'ni jñaamaneni, “Chū'u vū'ēja'chena co'ira pāiū sa'navūna”, chini cuasamṁ repau. ²⁵Jā'aja'ñe cuasa repau co'i ñato pāiū sa'navu vū'e jū'o care'vasivū'ēja'che re'oja'imṁ. ²⁶Jā'aja'ñere rani ña jo'e sani chekṁnare vati repau'te na'a rṁa cu'anani sieterepanare ku'e jña ra pāiū sa'navūna pañu chini ũcuanṁko kakame repana. Jā'ajekṁna pāiū apṁrṁmṁ cu'ache pa'isi'e na'a rṁa cu'ache pa'imṁ —chiniasomṁ Jesús repanare.

Ūcuarepa pojoju pa'iche'te i'kamṁ Jesús

²⁷Jā'aja'ñe i'katona pāina'me pa'ikoji romio ũjachū'opi i'kaasomo Jesure.

—Mū'ure jña jojasi'ko rṁa pojoko pa'icosomo —chiniasomo.

²⁸Chikona i'kaasomṁ repau.

—Ūcuarepaa'me jā'a. Pojoko pa'imo repao. Jā'ata'ni Dios chū'o asa jachama'ñe cho'ona repao'te na'a rṁa pojoju pa'ime —chiniasomṁ Jesús repao'te.

**Pāi cu'ache pa'ina Jesure, “Diochi'a cho'omasiche'te cho'o ñojū'u”,
chiisi'ere kṁamṁ**

(Mt 12.38-42; Mr 8.11-12)

²⁹Ūcuarṁmṁ Jesús pāipi repau pa'ichejana chi'irena ija'che i'kaasomṁ repanare:

—Pāi irumũ cana cu'ache pa'inaa'me. Chũ'are, “Dios Raosi'kũma'mũ Jesús”, chiime repaña. Jã'ata'ni, “Diochi'a cho'omasiche'te cho'o ñojũ'ũ chũkũna'te”, chiime repaña, chũ'ũ pa'iche'te masiũu chini. Jã'ata'ni cho'o ñoma'mũ chũ'ũ repañare. Jonás cho'ocojñosi'ēja'chechi'a cho'ocojñoja'mũ chũ'ũ. ³⁰ Aperumũ Níneve vũ'ejoopo pa'isina Jonás cho'ocojñosi'ere asa, “Dios raosi'kũcosomũ jã'ũ”, chiniasome. Chũ'ũ Dios Raosi'kũ Jonás cho'ocojñosi'ēja'che cho'ocojñoja'mũ, pãipi asa, “Jesús Dios Mamakũ'mũ”, chiijũ cuasaa'jũ chini. ³¹ Aperumũ pa'isi'ko sũripũ cakã'ko canare pãi chũ'ũsi'ko rũa so'opi Salomón rũa masiũ chũ'vache'te asara chini rãiasomo. Repañ'te Salomon'te na'a rũa masiũji ichejare pa'imũ chũ'ũ. Jã'ata'ni chũ'ũ chũ'vache asacuheme mũsanũkona irumũ cana. Jã'ajekũna Dios pãi ũcuanũko cho'oche ña ro'iche chũ'ũumucuse tĩ'aru aperumũ pa'io pãi chũ'ũsi'kopi ija'che i'kaja'mo mũsanũkonare, irumũ pa'ijũ chũ'ũre cuasamanesinare: “Cu'are cho'oju Diore cuasamanesinajeju ro'ijũ pa'ijanaa'me mũsanũkona”, chiija'mo. ³² Aperumũ Jonapi rũa masiũji Dios chũ'ore chũ'vakũna asa chẽa, Níneve vũ'ejoopo pa'isina repaña cu'ache cho'oche ũhasõasome. Repañ'te Jonare na'a rũa masiũji ichejare pa'imũ chũ'ũ. Jã'ata'ni chũ'ũ chũ'vache asacuheme mũsanũkona irumũ cana. Níneve vũ'ejoopo pa'isina cu'ache cho'oche ũhasõsi'ēja'che cu'ache ũhasõmanaa'me mũsanũkona irumũ cana. Jã'ajekũna Dios pãi ũcuanũko cho'osi'e ña ro'iche chũ'ũumucuse tĩ'aru Níneve vũ'ejoopo pa'isinapi ija'che i'kajanaa'me mũsanũkonare irumũ pa'inare: “Cu'ache cho'oche ũhasõmanesinajeju ro'ijũ pa'ijanaa'me mũsanũkona”, chiijanaa'me —chiniasomũ Jesús repañare.

Ɔotũopũ re'oja'che miañeja'ñe re'oja'che cuasache'te kũamũ

(Mt 5.15-16; 6.22-23)

³³ ũcuarumũ Jesús repañare pãi jo'e i'kaasomũ.

—Pãi te'leũjẽ'e Ɔotũopũ chũoni chave nũkoma'me. ũcuachi'a totoroji jao nũkoma'me. Jã'ata'ni, “Pãi ivũ'ena kakani chija'iũna ñamanejanaa'me”, chini Ɔotũopũ chũo, umũna tũomũ re'oja'che miakũna ñaa'jũ chini. ³⁴ Mũsanũkona ñakocaã masi ñoto cho'oche cho'ore'omũ. Jã'ata'ni ñakocaãpi masi ñoma'to cho'oche cho'ocũ'amũ. ũcuaja'che mũsanũkonapi re'oja'che cuasani re'oja'chechi'a cho'oju pa'ijanaa'me. Cu'ache cuasani cu'achechi'a cho'oju pa'ijanaa'me. ³⁵ Pãi Dios chũ'o masinapi Repañ'te cuasamaneni chijacheja pa'inaja'ñe cu'ache pa'ime repaña rekoñoã. Jã'ajekũna ñarepajũ pa'ijũ'ũ mũsanũkona, jã'aja'ñe pa'imaneñũ chini. ³⁶ Mũsanũkonapi Dios chũ'o asa cuasato rũa re'oja'che pa'ijaa'mũ mũsanũkona rekoñoã. Ɔotũopũ re'oja'che miañeja'ñe re'oja'che pa'ijaa'mũ mũsanũkona rekoñoã —chiniasomũ Jesús repañare.

Fariseopãina'me judíopãi che'chona cu'ache cho'ochete kwamu Jesús

(Mt 23.1-36; Mr 12.38-40; Lc 20.45-47)

37 Jã'aja'ñe i'ka pi'niuna fariseopãiu, “Chũ'u vñ'ena mua ãu ãijũ'u”, chiniasomu Jesure. Chikuna mua kaka ãure ãsa chini mesako'are pũ ñuniasomu repau. 38 Æu ãipi'rakuta'ni charo Jesupi repau jũjñare choamauna ña, “Aipã chũ'u jo'kasi'e cho'oma'mu ikũ”, chini cuasa, kũkasomu fariseopãiu. 39 Kũkusokuna ña Jesús ija'che i'kaasomu repau'te:

—Mũsanũkona fariseopãi rekoñoũ cu'ache cuasache jo'kasõmanajeju cunaro'rona'me cunare'a sê'sevũachi'a sosaju sa'navũã sosama'ñeja'ñe sê'sevũchi'a re'onaja'ñe cho'ojũ chekuna nee joreju tute paanaa'me. 40 Rua vesunaa'me mũsanũkona. Sê'sevũ pa'ichechi'a cho'oma'ñe sa'navũquee ũcuachi'a cho'osi'kua'mu Dios. 41 Ija'che cho'ojũ pa'ijũ'u mũsanũkona: Pã chũova'na pa'iva'nare ña oiju cu'amajñaruã ũcuamajñaruãre re'ojamajñaruãre ãsijũ'u repanare. Mũsanũkonapi jã'aja'ñe pãire oiju pani rekoñoũ re'oja'che cuasani sê'sevũ ũcuaja'che re'oja'che pa'ijanaa'me.

42 'Mũsanũkona, fariseopãi, Dios chũ'u jo'kasi'ere cho'ojũ ja'oruã ãu va'isũche maña kua'koja'oruãre si'arũmu ãsiju pa'inaa'me, Repau, “Chũ'ure ãsijũ'u”, chiisnũkorũ. Chekũrũmu dierepaja'oruã paani te'ēja'oru ãsime. Chekũrũmu cienrepaja'oruã paani dierepaja'oruã ãsime. Jã'achi'a ãsinaa'me mũsanũkona. Jã'ata'ni chekũnare ũcuarepa cho'omanaa'me mũsanũkona. Diore ũcuaja'che masi cuasamanaa'me mũsanũkona. Cu'amajñaruã ũcuã ãsiju pa'ijũ'u Diore. Re'omu jã'a. Jã'ata'ni mũsanũkonapi chekũnani ũcuarepa cho'omarũna cu'amũ. ũcuachi'a Dioni masi cuasamarũna cu'amũ. Jã'ajekuna rua cu'ache ti'jñeja'mũ mũsanũkonare fariseopãi.

43 'Ŭcuaja'che mai judíopãi chi'ivũ'ña mua kakani pa'ipãi ñu'isaivũãre ñu'ineeme mũsanũkona. Ŭcuaja'che ãu ãsichejñare mũsanũkonapi kul'ijũna pãipi ña kũkũju sêejũna rua pojonaa'me mũsanũkona. Jã'aja'ñe pa'ijũna rua cu'ache ti'jñeja'mũ mũsanũkonare.

44 'Pãiu'te jũ'isi'kũre tãsichejare catapu tochasi'pũre nũkoma'to ñomauna vesũju ũcuachejapi cha'caju kul'ime pãi. Mũsanũkona fariseopãi ũcuaja'che cu'ache pa'inata'ni pãipi ñato re'oja'che pa'inaja'ñe ñome. Chekuna pãi mũsanũkona cu'ache cuasache vesũme. Jã'aja'ñe pa'ijũna rua cu'ache ti'jñeja'mũ mũsanũkonare judíopãi che'chonana'me fariseopãi —chiniasomu Jesús fariseopãiu'te.

45 Jã'aja'ñe i'kauna asa Dios chũ'usi'e che'chokũ i'kaasomu Jesure.

—Masiũ, mũ'upi jã'aja'ñe i'kakũ chũkuna'te ũcuaja'che Dios chũ'usi'e che'chonani cu'ache i'kamũ mũ'u —chiniasomu.

46 Chikuna asa Jesús jo'e i'kaasomu repau'te.

—Mũsanũkona Dios chũ'usi'e che'chona cho'okaimanata'ni chekũnare rua si'ache cho'ovesache'te chũ'ũnaa'me. Jã'aja'ñe cho'ojũna rua cu'ache ti'jñeja'mũ mũsanũkonare.

47'Aperumx Dios ch'u'o kuasinare musanukona aipāipi vanisōrena repanare tāsichejña sē'sevuāre re'ojachejña care'vajū pa'ime musanukona, pāipi ña, “Dios ch'u'o kuajū chuenisōsinare oime ina”, chiapū chini. 48 Jā'ata'ni repana kuajū chū'usi'e re'oja'che cho'omanaa'me musanukona. Musanukona aipāipi repanare vanisōrena repanare tāsichejñare re'ojachejña care'vajū musanukona aipāi cu'ache cho'osi'eja'che cho'ome musanukona. Jā'aja'ñe cho'ojūna rua cu'ache ti'jñeja'mu musanukonare.

49'Dios peore Masikujekū aperumx ija'che i'kaasomx musanukona cho'ojache:

Chū'x ch'u'o kuajanana'me che'chojanare chēa saoja'mx chū'x pāire chū'vaa'jū chini.

Saouna repanani cuhejū cu'ache cho'oñu chini tuhajanaa'me pāi.

Tuha te'enare vanisōjanaa'me repana,

chinasomx Repax. 50 Cheja mamacheja pal'irumupi irumujatū'ka Dios ch'u'o kuanani musanukona majapāipi vanisōjūna musanukona irumx canapi repana cho'osi'eja'che cu'ache cho'onajejū ro'ijanaa'me, repanare vanisōsi'e ro'i. 51 Aperumx musanukona majapāi Dios vū'ere pa'ijū Diore īsisimajñaruā uochejana Zacarí'a'te vanisōasome. Abelre vanisōsirumupi Zacarí'a'te vanisōrumujatū'ka Dios ch'u'o kuanare mai aipāipi vanisōrena musanukona irumx canapi ro'ijanaa'me, repanare vanisōsi'e ro'i. Ūcuarepa'a'me jā'a.

52'Musanukona Dios chū'uñe che'chona Dios ch'u'o masinata'ni masi cho'oma'me. Ūcuaja'che chekūnapi asa chēapi'ranapi cho'ovesua'jū chini masi che'chomanaa'me musanukona. Jā'aja'ñe cho'ojūna rua cu'ache ti'jñeja'mu musanukonare Dios chū'uñe che'chonare —chinasomx Jesús repanare.

53-54 I'ka pi'ni fariseopāiū vū'e pa'isi'kupi etaasomx Jesús. Etauna judiōpāi che'chonana'me fariseopāi pe'rujū cu'ache i'kaasome repax'te Jesure. Repax'ji tiiñe i'kaūna chēañu chini chū'o rua vesache'te si'ache sēniasome repana.

“Chū'ochi'a re'oja'che cho'omanejū'x”, chiiū
chū'vamx Jesús repax neenare

12 1 Ūcuarumx pāi kuēkuecu'anuko rua jainuko chi'iasome. Jairepanukojejū ūcuajana cū'ana cha'caasome repana. Chi'irena Jesús repax neenani charo chū'vaasomx.

—Asarepajū'x, musanukona. Fariseopāi pā saucheja'che pa'iche'te ña chēamanejū'x musanukona. Repana cu'ache pa'iche'te i'kamx chū'x. Repana fariseopāi pāipi ñato re'oja'che pa'ina cho'ochēja'che sē'sevuchi'a re'oja'che cho'ojū pa'inaa'me. Jā'ata'ni repana rekoñōā rua cu'ache pa'inaa'me.

2 'Na'a pa'isirumx pāi rope'e cu'ache cho'osi'e peore kuajachea'me. Ūcuaja'che pāi cu'ache cuasasi'e peore kuajachea'me. 3 Pāi ñamina rope'e

kwasile umucusena peore kuajachea'me, pãi ũcuanũko asaju'te. Ũcuaja'che pãi repana v'ena kaka rope'e kwasile pãi ũcuanũko pa'ichejana vjachu'opi peore kuajachea'me —chiniasomu Jesús repanare pãi.

**“Musanũkonare vanisõnu chiinare vajuchũmanejũ'ũ”,
chiimũ chũ'vamũ Jesús
(Mt 10.26-31)**

4 Ũcuarũmu Jesús repanare pãi jo'e i'kaasomu.

—Musanũkonare, chũ'ũre ja'me pa'inare ija'chere chũ'vamũ chũ'ũ: Musanũkonare vanisõnu chiinare vajuchũmanejũ'ũ. Musanũkona ca'nivũã vanisõni rekoñoãta'ni cu'ache cho'oma'me repana. 5 “Diore vajuchũju pa'ijũ'ũ”, chiimũ chũ'ũ musanũkonare. Repau Dios musanũkona jũ'iĩe chũ'ũku'mũ. Ũcuaja'che jũ'iĩe chũ'ũna jũnisõsirũmu Repau'te cuasamare vati toana saoku'mũ Repau. Jã'ajekũna Dioni vajuchũjũ'ũ musanũkona.

6 'Dios Repau neenare kuirache'te kũara chiimũ chũ'ũ musanũkonare. Pĩ'a cincorepava'na jmava'na kurire're te'eka'chapare'rerũãchi'a ro'ime. Ka'charũ ro'iva'nareta'ni Dios te'eu'terejẽ'e cavesũma'kua'mũ repava'nare. 7 Peore repava'nare pĩ'ava'nare cuasaku kuiraku'mũ Dios. Musanũkonare pãi na'a rũa cuasaku na'a re'oja'che kuiraku'mũ Repau. Musanũkona sũjoquee raña kuẽkuesi'echi'a paakũjekũ masimũ Repau Dios. Musanũkona pa'iche peore masimũ Repau. Jã'ajekũna musanũkona chekũnare pãi vajuchũmanejũ'ũ —chiniasomu Jesús repanare.

**Vajuchũma'ũe pãi asaju'te, “Jesure cuasanaa'me chũkũna”,
chiina pa'iche'te kũamũ
(Mt 10.19-20; 10.32-33; 12.32)**

8 Ũcuarũmu Jesús jo'e ija'che i'kaasomu repanare:

—Chũ'o chekere kũara chiimũ chũ'ũ musanũkonare: Pãi te'ena, chekũna asaju'te vajuchũma'ũe, “Jesure cuasanaa'me chũkũna”, chiime. Na'a pa'isirũmu jã'aja'ũe i'kasinare Diore ja'me pa'ina ángeles asaju'te, “Chũ'ũ neenaa'me ina”, chiija'mũ chũ'ũ Dios Raosi'ku. 9 Jã'ata'ni chekũna pãi ija'che cho'ome: Chekũnapi asaju chini, chũ'ũre cuasanata'ni pãire vajuchũju, “Jesure cuasamanaa'me chũkũna”, chiime. Na'a pa'isirũmu jã'aja'ũe i'kasinare, Diore ja'me pa'ina ángeles asaju'te, “Chũ'ũ neenaa'me ina”, chiija'mũ chũ'ũ.

10 'Chũ'ũre, Dios Raosi'kũre pãi cu'ache cutuche jo'e cuasamaneja'mũ Dios. Jã'ata'ni Repau Rekocho'te pãi cu'ache cutucheta'ni cavesũma'ũe cuasamũ Repau.

11 'Chekũrũmu pãi musanũkonare chũ'ũni cuasajũna chẽa mai judiõpãi chi'ivũ'ena juha cuaa nũkojanaa'me, chekũnapi cu'ache cho'oa'ju chini. Chekũrũmu pãi musanũkonare chẽa pãi chũ'ũna pa'ivũ'ena juha cuaa

nəkojanaa'me, repanapi cu'ache cho'oa'jə chini. Repanapi, “Chəkənani cu'ache i'kato, ¿je'se chəkəna i'ka tɔjəjanaa'ñe?”, chiiɲu cuasamanejũ'ɲ. Mɯsanəkona i'kajache cuasamanejũ'ɲ. ¹²Mɯsanəkona i'karɯm tɔ'aru Dios Rekochoji kuaja'mu mɯsanəkonare, masi i'kaa'jə chini —chiniasomɯ Jesús repau neenare.

Kurineena pa'iche'te kuamɯ

¹³Ūcuarɯm repanare pāi ja'me pa'ikɯji i'kaasomɯ Jesure.

—Masiɲ, cho'okaijũ'ɲ chɯ're. Chəkəna ja'ku chuta'a jũ'imarɯm ija'che i'kasi'kuə'mu chəkəna'te, chɯ'una'me a'chɯre: “Chɯ'ɲ jūnisosirɯm chɯ'ɲ paasi'e chejana'me pōse mɯsanəkona ka'chana paajũ'ɲ”, chiisi'kuə'mu ja'ku. Chura ja'kuva'ɲ jūnisocuhasi'kuə'mu. Jā'ajekəna chɯ'ɲ a'chɯre i'kakaijũ'ɲ, ja'ku i'kasi'e cho'oa'ku, joopo isia'ku chɯ're —chiniasomɯ repau repau'te.

¹⁴Chikəna Jesús i'kaasomɯ repau'te.

—Tiiñe i'kamɯ mɯ'ɲ. Pāi mɯsanəkona ke'reche'te care'vaa'ku chini raomanesinaa'me chɯ're. Ūcuaja'che mɯja'ku jo'ka jūnisōsimajñarɯāre joopoāchi'a paache'te chɯ'ua'ku chini raomanesinaa'me chɯ're —chiniasomɯ Jesús repau'te.

¹⁵Chini Jesús jo'e i'kaasomɯ repanare pāi.

—Asarepajũ'ɲ, mɯsanəkona. Kurina'me si'ache paaneemanajũ'ɲ mɯsanəkona. Pāi, “Kurina'me pōse si'ache paaju rɯa re'oja'che pa'ijanaa'me chəkəna”, chiime te'ena. Jā'ata'ni re'oja'che pa'iche kuripi kooma'ñea'me —chiniasomɯ Jesús repanare.

¹⁶Chini repanani chɯ'vakɯ ija'chere cuasaku kuasomɯ repau:

—Pāiɲ kuriɲ cheja re'ojacheja paaasomɯ. Repau tās'i'epi āupi rɯa aineɲna āu rɯa paaasomɯ repau. ¹⁷Āure rɯa paaku te'eɯji ija'che cuasaku i'kaasomɯ repau: “Chɯ'ɲ āumajñarɯā care'vavɯ'ñapi timusōna jo'e āu care'vavɯ'ña peomɯ chɯ'ɲ. ¿Je'se cho'oja'che chɯ'ɲ?”, chiiɲ cuasaasomɯ. ¹⁸Jā'aja'ñe cuasaku, “Āa, ija'che cho'ora chɯ'ɲ: Chɯ'ɲ āumajñarɯā care'vavɯ'ñare peore ñañosō, jo'e na'a ɯjavɯ'ña cho'ora. Cho'o pi'ni āuna'me pōse peore ūcuavɯ'ñana care'vara chɯ'ɲ. ¹⁹Peore care'va pi'ni te'eɯji ija'che i'kaja'mu chɯ'ɲ: Rɯa pōse paamɯ chɯ'ɲ. Rɯa jeerɯm si'amaneja'mu ie. Jā'ajekəna rupɯ pa'ija'mu chɯ'ɲ chura. Āu āiɲ, cono ūkukɯ pojokɯ pa'ija'mu chɯ'ɲ chura”, chiiɲ cuasaasomɯ. ²⁰Jā'aja'ñe cho'ora chiisi'kɯre ija'che i'kaasomɯ Dios: “Tiiñe cuasamɯ mɯ'ɲ. Iñami jūnisōja'mu mɯ'ɲ. Mɯ'ɲ te'eɯ paaku pojora chini care'vasimajñarɯā peore cho'osōja'mu. Chekənapi mɯ'ɲ paasi'e paajanaa'me”, chiniasomɯ Dios repau'te. ²¹Pāi te'ena Dioni cuasamarɯ repanapi te'ena pojoñu chini pōsenamɯ kuri si'ache rɯa care'vame. Diore cuasamanesinajejɯ peore cho'osōjanaa'me repa —chiniasomɯ Jesús repau'te.

Dios Repau neenare Repau chiijejuuna re'oja'che kuiramũ
(Mt 6.25-34)

22 Ũcuarũmũ Jesús repau neenani chu'vaasomũ.

—Mũsanũkona pa'ichena'me ãu ãiñena'me kãña ju'iche ruarepa cuasaju pa'imanejũ'ũ. 23 Dios, mũsanũkonare kuirakũ ãuna'me kãña mũsanũkona ju'ijache ïsikũ'mũ. 24 Pĩ'ava'na pa'iche'te cuaca ñajũ'ũ. Pĩ'ava'na ãujẽ'e tãmava'naa'me. ïsichejẽ'e cho'omava'naa'me. ãu care'vavu'ñajẽ'e peova'naa'me repava'na. Jã'aja'ñe pa'iva'nareta'ni Diopi ãu ïsikũ'mũ repava'nare. Repau Dios pĩ'ava'nare peore cuasakũ ruã re'oja'che kuirakũ'mũ. Jã'ata'ni mũsanũkonare pãi na'a ruã cuasakũ na'a re'oja'che kuirakũ pa'imũ Repau. 25 Ija'chea'me: Chekurũmũ pãi repana umũ nukache ruã cuasaju, “Na'a umũ ainee nukajanaa'me mai”, chiiju na'a umũ nukache chiinareta'ni na'a umũ nukacu'aja'mũ. 26 Mũsanũkonare pa'iche ïsimũ Dios. Cho'ovesama'mũ Repau'te. Jã'ata'ni mũsanũkonare jã'aja'ñe cho'ocu'amũ. Repau Dios mũsanũkonare pa'iche ïsisi'kua'mũ. Pa'iche ïsisi'kujekũ mũsanũkonare kuirakũ'mũ Repau. Jã'ajekũna mũsanũkona ãu ãiñena'me kãña ju'iche ruarepa cuasama'ñe pa'ijũ'ũ.

27'Chura korosi'e pa'iche'te cuaca ñajũ'ũ. Korosi'e cho'ochejẽ'e cho'oma'ñea'me. Kãñajẽ'e juhama'ñea'me. Aperũmũ pa'iu pãi chu'usi'ku Salomón ju'isikãña kãña repajji ruã re'ojakãñare koo ju'iuuna ruã re'oja'che ñoasomũ, pãipi ñato. Jã'ata'ni Salomón ju'isikãña pa'icheja'che na'a ruã re'oja'che ñomũ korosi'e. Dios cho'oche'me jã'a. 28 Diore ruã cuasama'me mũsanũkona. U'chara'ñũruã iumucujña pa'ira'ñũruãre pãipi uosõru che'ro peoja'mũ. Ruã jeerũmũ pa'imara'ñũruãta'ni repara'ñũruã re'oja'che kuirakũ'mũ Dios. Mũsanũkonare pãi na'a ruã re'oja'che kuiramũ Repau. 29 Jã'ajekũna mũsanũkona ãu ãijañena'me ũkujache si'areparũmũ cuasama'ñe pa'ijũ, “Chu'kũna chiiche peore ïsikũ'mũ Dios”, chiiju cuasaju pa'ijũ'ũ. 30 Pãi Diore cuasamana jã'amajñaruãchi'a si'arũmũ ruã cuasaju pa'ime. Jã'ata'ni mũsanũkona chiimajñaruã, “Ina chu'ũre cuasana jã'amajñaruãre chiime”, chiiu masimũ mai Ja'ku Dios. 31 Jã'ajekũna jã'amajñaruã ruarepa cuasama'ñe pa'ijũ Repau chu'ũñe'te na'a ruã cuasaju cho'ojũ pa'ijũ'ũ. Ũcuare Repau mũsanũkonare ãuna'me ũkuche peore ïsimũ —chiniasomũ Jesús repau neenare.

Pãi Dios pa'icheja saisirũmũ re'oja'che pa'iche
koojachere kuamũ Jesús

(Mt 6.19-21)

32 Ũcuarũmũ Jesús repau neenare jo'e chu'vaasomũ.

—Te'eva'naa'me mũsanũkona. Jã'ata'ni pãi ovejava'nare re'oja'che kuiracheja'che re'oja'che kuiramũ chu'ũ mũsanũkonare. Jã'ajekũna

vajuchumanejũ'u. Mai Ja'ku Dios re'oja'chere ïsija'mu musanukonare, Repau pa'ichejana satena. Jã'aja'ne cho'ora chiimu Dios musanukonare. 33 Ija'che cho'ojũ'u: Musanukona paamajñaruã te'emajñaruã ïsisõ, kuri koo, chũova'na pa'iva'nani rupũ ïsijũ'u. Musanukona icheja cheja paamajñaruã cu'amajñaruã si'asõjañea'me. Jã'ajekũna repamajñaruã ruarepa cuasamairo pa'iju Dioni na'a ruã cuasaju, Repau pa'icheja sani re'oja'che koojachere na'a ruã cuasaju pa'ijũ'u. Repau ïsicheta'ni si'amañea'me. Jeecheja põse ñaanajẽ'e peome. Ũcuachi'a pã paache pu'java'najẽ'e peome. 34 Dios ïsijache koojanajeju pojoju pa'ijũ'u musanukona. Musanukonapi põsechi'a na'a ruã cuasaju pani Dios ïsijache ruã cuasamanejanaaname —chiniasomu Jesús repau neenare.

**Icheja cheja chu'u cajejachere cuasaju
musanukona rekoñoã care'vaju pa'ijũ'u**

35-36 Ũcuarumu Jesús repau neenani chu'vakũ ija'chere cuasaku kuaasomu:

—Pãiu cho'oche cho'okainare paakũji pãi romi vejache'te ñara chini saniasomu. Sakũna repau'te cho'oche cho'okaina, “Maire paaku jo'e raija'mu”, chini cha'aju cho'oche cho'okãña sa'che, uopũã chũo, peore care'vakaiju paniasome repau'te. Ũcuarumu repau'te repau'ni cha'aju care'vasinajeju repau'ji rakũna vajuchuma'ne jatisa'aro teana vataasome. 37 Cho'oche cho'okainapi kãima'ne repanare paakũni cha'aju peore re'oja'che care'varu rani ña ruã pojoja'mu repau. Cho'oche cho'okainare kãima'ne care'vakaisinajeju ña pojoku re'oja'che cho'okaija'mu repanare paaku. Charo cho'oche cho'okãña sa'che, repanare soni rao, ruãrena ãu ãuja'mu repau. 38 Cho'oche cho'okaina masi care'varu repau'te uarũmu, chekũrũmu ñamirepana, chekũrũmu ñatacuhatona rani ña pojoku re'oja'che cho'okaija'mu repau repanare. 39 Iere asa chẽajũ'u musanukona: Pãiu vu'e paaku ñaau rairũmu masini pẽ'jemũ, ñaau kakache'te ũsera chini. 40 Chu'u raiche musanukona cuasamarũmũna icheja cheja jo'e cajaja'mu chu'u, Dios Raosi'ku. Jã'ajekũna vu'e paaku pẽ'jeñeja'ne chu'u cajejachere pẽ'jeju musanukona rekoñoã re'ojarekoñoã care'vaju pa'ijũ'u —chiniasomu Jesús repanare.

**Dios chũ'uñe re'oja'che cho'ona pa'ichena'me re'oja'che
cho'omana pa'iche'te kuamu**

(Mt 24.45-51)

41 Jesupi cuasaku kuaũna asa Pedro ija'che sãniasomu repau'te:
—Chũkũna'te Paaku, ïchũkũna'te mu'u neenarechi'a chu'vakũ cuasaku kuaũ mu'u? Jã'apãani, ïpãi ũcuanukore chu'vakũ kuaũ mu'u? —chiniasomu.
42 Chikũna Jesús i'kaasomu repau'te.

—Cho'oché cho'okaikú cho'osí'ere kúara chíimú chü'ú. Cho'oché cho'okaikú rúhiñe cuasakújekú repaú'te paakú chü'ú jo'kasi'e úcuarepa cho'oasomú. Já'aja'ñe cho'oúna repaú'te paakú so'ona saipi'rakú úcuauñi cho'oché jo'kaasomú, chekúnani cho'oché cho'okainani kuirakú repaú' ãijañere áure ísiku paau chini. Repanare jo'ka so'ona sanisóasomú repaú. 43-44 So'o saisi'kúpi jo'e na'a pani rani ñato repaú'te cho'oché cho'okaikú, repaú chü'ú jo'kasi'e re'oja'che cho'okanasomú. Re'oja'che cho'okakúna repaú'te paakú rani ña pojokú repaú paakú chü'usi'e cho'oché peore úcuauñi jo'kaasomú. Já'aja'ñe jo'kaúna rúa pojoasomú repaú'te cho'oché cho'okaikú. 45-46 Já'ata'ni cho'oché cho'okaikúji ija'che cho'oto cu'ache ti'jñera'amú repaú'te: “Chü'ure paakú, so'o saisi'kú chuta'a raima'mú”, chini repaú'te ja'me cho'oché cho'okainare úmúpáina'me romi vaiú úcuaja'che repaú'te paakú neere áu rúa áiu rúa cono jú'iu repaú'te paakú raichejé'e cuasama'ñe pa'íkúni raija'mú repaú. Rani ña rúa pe'rúkú repaú'te cu'ache cho'o pi'ni jachanare saochéjana saoja'mú repaú.

47'Íja'chea'me: Cho'oché cho'okaina úcuauñana repanare paakú chü'ú jo'kasi'e masinata'ni cho'omaneni rúa suí'suecojñojanaa'me. 48 Chekúna repanare paakú chü'ú jo'kasi'ere vesúju tíiñe cho'oni jmanúkorú suí'suecojñojanaa'me. Páiu repaú'te cho'oché cho'okainare rúa masinare, “Chü'ú chü'usi'e masi cho'ojü'ú musanúkona”, chíija'mú. Chekúnareta'ni ija'che i'kaja'mú: “Musanúkona na'a rúa masinaa'me. Na'a rúa masinajejú chü'ú chü'usi'e na'a rúa masi cho'ojü'ú musanúkona”, chíija'mú repanare paakú —chíniasomú Jesús repaú'te Pedro'te.

Jesure cuhena repaú'te cuasanare cuhejanaa'me

(Mt 10.34-36)

49 Úcuarúmu Jesús jo'e i'kaasomú.

—Páiu chí'care cuhekú toapi peore úosóñeja'ñe pái rekoñoá cu'ache cho'oché'te cuhekú júni ro'íkasa chini cajesi'kúuamú chü'ú. Irúmuña já'aja'ñe cho'o pi'nisi'e pa'itota'ni pojora'amú chü'ú. 50 Rúu cu'ache ti'jñeja'mú chü'ure. Já'ajekúna rúu súmava'ú chüova'ú pa'iu pa'ija'mú chü'ú, chü'ure cu'ache ti'jñe caraisirúmujatú'ka. 51 Ija'che cuasacosome musanúkona: “Jesupi rakúna churata'ni pái cavama'ñe re'oja'che pa'ijanaa'me”, chíiju cuasacosome. Já'ata'ni chü'upi rani che'chokúna pái chü'ú che'choche asacúhenapi asaneenani pe'rujú cuheme. 52 Chekúru-mú majapái cincorepana úcuate'evú'e pa'inapi te'ena chü'úni cuasato chekúna cuhejanaa'me repanare. Chekúrumú te'eka'chapana chü'úni cuasato chotena cuhejanaa'me. Chekúrumú chotena chü'úni cuasato te'eka'chapana cuhejanaa'me. 53 Chekúrumú mamakúji chü'úni cuasato púka'kúpi cuheja'mú. Úcuaja'che púka'kúpi chü'úni cuasato mamakúji cuheja'mú. Úcuaja'che mamakóji chü'úni cuasato púka'kópi cuheja'mo.

Ûcuaja'che puka'kopi chu'uni cuasato mamakoji cuheja'mo. Ûcuaja'che mamaku'te pa'ikoji chu'uni cuasato vaoji cuheja'mo. Ûcuaja'che vaoji chu'uni cuasato mamaku'te pa'ikoji cuheja'mo. Chu'ure cuasamana pãi jã'aja'ñe cho'ojanaa'me chu'ure cuasanare —chiniasomu Jesús reparare.

Irumu pa'iche vesuche'te kuamu

(Mt 16.1-4; Mr 8.11-13)

54 Ûcuarumu Jesús jo'e i'kaasomu reparare pãi.

—Ûsumu na'ichejapi oko ka'nikuna ñani, “Oko raja'mu iumucuse”, chini cuasa i'kame musanukona icheja cana. Musanukona i'kasi'e ti'jñemũ. 55 Ûcuaja'che sãripũ cakã'kopi tutache ñani, “Rua asuja'mu iumucuse”, chini cuasa i'kame musanukona icheja cana. Musanukona i'kasi'e ti'jñemũ. 56 Cũnaumu ñani umucuse pa'ijache cuasa i'kamasime musanukona. Jã'ata'ni irumu pa'iche ñanata'ni musanukonare ti'jñejañe vesume. “Icheja pa'iche peore masime chukuna”, chiime musanukona. Jã'ata'ni joreme —chiniasomu Jesús reparare.

Põsero'i paaku'te re'oja'che care'vasi'ere kuamu

(Mt 5.25-26)

57 Ûcuarumu jo'e i'kaasomu repau.

—¿Je'se pa'ina cu'ache pa'iche musanukonachi'a ña care'vavesuche? 58 Chekũrumu pãi Ûcuakũji chekũni põsero'i paamu. Jã'ata'ni repauji ro'ima'to pe'rukũ ro'ia'ku chini pãi chẽañe chũ'ukũ pa'ivũ'ena saja'mu repau. Jã'aja'ñe cho'oto chuta'a ma'a sairũmuna põsero'i care'vaa'ku repau'te. Care'vama'to repau'te pãi chẽañe chũ'ukũni saja'mu repau. Sa jo'kauna repau pãi chẽañe chũ'ukũji repau'te pãi chẽavũ'ena cuaoa'jũ chini pãi chẽanare chũ'uja'mu. 59 Cuaa jo'karena põsero'i peore ro'i pi'niñejatu'ka pãi chẽavũ'ere pa'ija'mu repau. Ûcuarepaa'me jã'a —chiniasomu Jesús reparare pãi.

Pãipi cu'ache cho'oche'te uhasoma'to cu'amu

13 1 Ûcuarumu pãi Jesuni ñañu chini saniasome. Sani Pilato cho'o-si'ere repau'te ija'che kuaasome repana:

—Repau Pilato Galilea cheja pa'inapi Dioni pojoju ovejava'nare vanisojũna repalani vanisoa'jũ chini chũ'uasomu repau neenare. Chũ'ũna vanisorena pãiva'na chie rani meni cu'ava'na chiena'me ja'mesoasomu —chiniasome repana repau'te.

2 Jã'aja'ñe kuarena asa Jesús reparare i'kaasomu.

—Ija'che cuasacosome musanukona: “Repana Galilea cheja cana chekuna repacheja canare na'a rua cu'ache pa'isinacosome. Jã'ajekuna cu'ache ti'jñesi'kuamũ reparare”, chiiju cuasacosome musanukona. 3 Jã'ata'ni repana

chekunare na'a rua cu'ache pa'imatesinaa'me chiimũ chũ'ũ. Jã'ata'ni musanukonapi cu'ache cho'ochete ũcuanũko ũhasõ, mama cuasama'to musanukonare ũcuaja'che rua cu'ache ti'jñeja'mũ jũ'isirũmu. ⁴Chekere chũ'o kuara chiimũ chũ'ũ musanukonare: Aperũmu Siloé chiara kueñe pa'isivũ'e mũmu pa'ivũ'epi dieciochorepanare pãi tãni vẽasõasomũ. Jã'a asa ija'che cuasacosome musanukona: “Repana chekũna Jerusalén pa'isinare ũcuanũkore na'a rua cu'ache pa'isinacosome. Jã'ajekũna cu'ache ti'jñesi'kuu'mũ repanare”, chijũ cuasacosome musanukona. ⁵Jã'ata'ni repana chekũnare na'a rua cu'ache pa'imatesinaa'me, chiimũ chũ'ũ. Jã'ata'ni musanukonapi cu'ache cho'ochete ũcuanũko ũhasõ, mama cuasama'to musanukonare ũcuaja'che rua cu'ache ti'jñeja'mũ jũ'isirũmu —chiniasomũ Jesús repanare.

Sũkiĩũ kũima'ñũ pa'iche'te kuamũ

⁶Ūcuarũmu Jesús repanani chũ'vaku ũcuajũ cuasaku ija'chere kũasomũ: —Pãiu repaũ chiona higoñũ tãñe chũ'ũasomũ. Na'a pa'iu sani ñasomũ repaũ, “Higoruã kũicosomũ”, chini. Sani ñato repaũ reparañjẽ'e peoasomũ. ⁷Peokũna repaũ'te cho'ochete cho'okaikũ'te ija'che i'kaasomũ repaũ: “Ñaku; chura chũ'ũ choteũsurũmu kunicuhamũ icheja, iñũre ñara chini, ‘Kũicosomũ’, chini. Jã'ata'ni iñũ jmamakarũjẽ'e te'epũjẽ'e kũima'mũ. Kuenisõjũ'ũ iñũ. Re'ojachejare iñũ sũkiĩũ kũima'ñũpi nukamũ. Jã'ajekũna iñũ kuenisõ, chekũñũ'te ichejana tãto re'ocosomũ”, chiniasomũ repaũ. ⁸Chikũna repaũ'te cho'ochete cho'okaikũ ija'che i'kaasomũ: “Chũ'ũre paaku, chuta'a kueemanẽũ iñũ. Iũsurũmu chũ'ũ iñũjĩrũqueere cha'ore mu'kasõ, abonopi chu'chura chiimũ. Cho'o ñara chiimũ chũ'ũ. ⁹Jo'e chekũũsurũmũna kũito re'omũ iñũ. Jã'aja'ñe cho'osi'ñũpi kũima'tota'ni chekũũsurũmu kueeche pa'imũ iñũ”, chiniasomũ repaũ —Jã'aja'ñe kũasomũ Jesús repaũ'te ñaũũ chini saisinare.

Pũaumucuse meñe cu'curũ pa'iva'oni Jesús vasosi'ere kuamũ

¹⁰Pũaumucusejekũna Jesús judiõpãi chi'ivũ'ere pa'iu che'choasomũ. ¹¹Ūcuavũ'ere romio vatipi pa'iu cho'okũna dieciochorepaũsurũmu meñe cu'curũ pa'iva'o paniasomo. Rũhiñe nukacu'aasomũ repava'ore. ¹²Pa'iona ña Jesús soni i'kaasomũ repava'ore.

—Ñako; mũ'ũni vasora chũ'ũ —chiniasomũ Jesús repava'ore.

¹³Chini repava'oni jũjñapi jaũna teana rũhiñe vũni nukako, “Dios peore masakũ'mũ”, chiio pojoasomo repava'o. ¹⁴Jesupi repava'oni pũaumucusena vasõna ña repavũ'e chũ'ũku pe'ruasomũ. Pe'rukũ repanare pãi ija'che i'kaasomũ repaũ:

—Seirepaumucujña cho'ochete cho'oumucujña pa'imũ te'esemana. Musanukona jũ'ina vasocojñoũ chini cho'ochete cho'oumucujñachi'a rani vasocojñojũ'ũ. Pũaumucujñata'ni vasocojñoũ chini raimanejũ'ũ —chiniasomũ repaũ repanare pãi.

15 Jǎ'aja'ñe i'kauna Jesús ija'che i'kaasomu repau'te:

—Re'oja'che pa'ina cho'ochaja'che sē'sevuchi'a re'oja'che cho'onaa'me musanukona. Jǎ'ata'ni rekoñoõ cu'ache cuasanaa'me. Chekuruṁu musanukona bueyva'ure paani, chekuruṁu burrova'uni paani, p̄aumucusena repava'nare jose same okore ũkuañu chini. 16 P̄aumucujñana jǎ'aja'ñe cho'ocheta'ni ũsemanaa'me musanukona. Iko Abraham aperuṁu pa'isi'ku jojocojñosi'koa'mo. Vati aipi dieciochorepaṁsuruṁu chēa paamu ikore. ¿Je'se cuasa musanukona p̄aumucusena vasoche ũseche ikore? Cu'ava'narechi'a oinaa'me musanukona. Pǎita'ni oimanaa'me —chiniasomu Jesús repau'te.

17 Jǎ'aja'ñe i'kauna asa repau'te Jesure cuhena kũkũsoasome. Jǎ'ata'ni pǎi chekuna ũcuanuko Jesús r̄ua masiujeku vasoṁna ña pojosoasome.

Mostazara'karuã pa'iche'te cuasaku kuamu Jesús

(Mt 13.31-32; Mr 4.30-32)

18 Ūcuaruṁu Jesús repanare pǎi jo'e che'choasomu.

—Dios chũ'ũñe cho'ona, ¿keeja'cheja'che pa'iche? Repana pa'iche'te kuara chini, ¿keeja'chere cuasaku kuaja'che chu'ũ? 19 Ija'che kuara: Mostazara'karu r̄ua jmara'karu'me. Jǎ'ata'ni pǎipi mostazara'karu'te tǎru sũkiñu ũjañuji r̄ua ka pa'iñu aineeuna ũcuañuna p̄i'ava'na chĩisuo suhame. Ūcuaja'che Dios chũ'ũñe cho'ona te'eva'na pa'ime chura. Jǎ'ata'ni pǎipi Dios chu'ore chu'vajuna jainuko asa chēa jovojuna, Repau'te cuasakuapun̄ si'aruṁu na'a r̄ua jainuko jovome —chiniasomu Jesús repanare.

Harinana'me pǎ sauche cha'písica'repu pa'iche'te kuamu

(Mt 13.33)

20 Ūcuaruṁu Jesús jo'e che'choasomu.

—Dios chũ'ũñe cho'ona pa'iche, ¿keeja'cheja'che pa'imũ chiija'che chu'ũ? 21 Ija'chea'me: Romio pǎre cho'ora chini kosasica'reru'te charo cha'pi harinaro'ro chotero'ro ũcuaca'reruna ja'measomo. Pǎ sauca'repu jmaca'reru ja'mesi'eta'ni ũjaca'repu sauasomu. Dios chũ'ũñe cho'ona ũcuachi'a jǎ'aja'ñe pa'ijanaa'me. Pǎipi Repau chu'ore chu'vajuna asa chēa, te'ena chu'uni cuasaju chekunani chu'vajanaa'me. Jǎ'aja'ñe chu'vajuna pǎi si'achejñaruã pa'ina asa chu'uni cuasaju jovo na'a pa'isiruṁu na'a jainuko pa'ijanaa'me Dios chũ'ũñe cho'ona —chiniasomu Jesús repanare.

Dios pa'icheja saiche'te kuamu

(Mt 7.13-14, 21-23)

22 Repanare pǎi che'cho pi'ni Jerusalén vu'ejoopona saiũ vu'ñajoo-poã ũjajoopoãna'me jmajooruã canuka che'choku saniasomu Jesús. 23 Saiũ canuka che'chokuna repajoopo caku pǎiu te'eũ ija'che sēniasomu repau'te:

—Pāi Ūcuanukore Paaku, asarepajū'u. ¿Cunaumu, Dios pa'icheja pāi te'ena sani pa'ijanaa'ñe? —chiniasomu.

Chikuna Jesús ija'che i'kaasomu:

24—Pāi jainuko Dios pa'ichejare sani pañu chiime. Jā'ata'ni repacheja te'ena saijanaa'me saicu'akuna. Musanukonani Dios pa'icheja saiatato jatisa'aro jmaā'caru pa'isa'aro kakana cho'ocheja'che musanukona cu'ache cho'oche'te ūhasō chu'uni cuasaju jovojū'u. 25 Ija'chea'me jā'a: Pāiu vū'e paaku paniasomu. Vū'e paakuji jatisa'aro'te jeosōuna chekuna pāi ve'sere rani nukaju, “Jatisa'aro vatajū'u chukuna'te; kakañu”, chiniasome. Jā'aja'ñe i'kajuna i'kaasomu vū'e paaku. “¿Jeecheja canaa'ñe musanukona? Musanukonare vesuku'mu chu'u”, chiniasomu repau. 26 Jā'aja'ñe i'kauna ija'che i'kaasome repana: “Aperumu mu'una'me āu āiju ūkusinaa'me chukuna. Chukuna pa'ijooopā vū'ñajooopā callejoovūā ku'iu che'chosi'kua'mu mu'u”, chiniasome repana repau'te vū'e paaku'te. 27 Jā'aja'ñe i'kanareta'ni ija'che i'kaasomu repau: “Musanukonare vesuku'mu chu'u. Musanukona cu'ache cho'ona ūcuanuko kueñe pa'imanejū'u chu'ure”, chiniasomu repau. 28 Na'a pa'isirumu Abrahamre, Isaare, Jacobre, chekuna Dios chu'o kuakaisinana'me Dios pa'ichejare pa'ijuna ñajanaa'me musanukona. Jā'ata'ni musanukona cu'ache cho'oche ūhamanesinapi jūnisōru Dios Repau pa'icheja saiche ūseja'mu musanukonare. Ūseuna oiju cōjire asoche āijanaa'me musanukona. 29 Reparumu pāi si'achejña raisina Dios pa'ichejana tī'a āure ānu chini pū-janaa'me. 30 Ūcuachi'a reparumu ina, pāi Dios pa'icheja saimanejanaa'me chiicojñosinata'ni te'ena saijanaa'me Dios pa'icheja. Ūcuaja'che chekuna Dios pa'icheja saijanaa'me ina chiicojñosinata'ni te'ena saimanejanaa'me Dios pa'icheja —chiniasomu Jesús repau'te.

Jerusalén vū'ejoopo pa'inani oimu Jesús

(Mt 23.37-39)

31 Ūcuarumu fariseopāi Jesure ija'che kuaasome:

—Herodes mu'ure vanisora chiimu. Icheja pa'imanejū'u mu'u. Tīichejana saijū'u —chiniasome.

32 Kuarena Jesús i'kaasomu repanare.

—Repau Herodes chai cho'ocheja'che rope'e cu'ache cho'oku pa'iku'mu. Herode'te ija'che sa kuajū'u: “Iumucusena'me che'ro pāi sa'navūā pa'inani vatire eto saoku pa'ija'mu chu'u. Ūcuachi'a pāi jū'iva'nare vasoja'mu chu'u. Che'ro pāasirumu chu'u Ja'ku chu'ure chū'u jo'kasi'e peore cho'o pi'nija'mu chu'u.” 33 Jā'aja'ñe sa kuajū'u repau'te Herode'te. Iumucosepi che'roji che'ro pāasirumujatū'ka saiu pa'ija'mu chu'u, Jerusalén vū'ejoopona tī'ara chini. Jerusalén vū'ejoopochi'a Dios chu'o kuava'nare si'arumu vanisōnaa'me pāi. Chekujoopā vū'ñajooopā jā'aja'ñe cho'oma'me —chiniasomu Jesús repanare.

³⁴Ūcuarum Jesús ija'che i'kaasom:

—Musanukona Jerusalén vü'ejoopo cana cu'ache cho'ochete ñaku rüa sumava'u pal'imü chü'u. Kurava'o repao chüiva'nare kue'chaka vü'evüana soni paacheja'che re'oja'che cho'okasa chiiku'teta'ni cuheme musanukona chü'üre. Musanukona Jerusalén vü'ejoopo cana Repau chü'ore musanukonani kuaa'ju chini Dios raosiva'nare cuheju vanisönaa'me. Ūcuachi'a Repau chü'ore chü'vaa'ju chini Dios raosiva'nare cuheju si'arum catapi su'a vëasönaa'me musanukona. ³⁵Asarepajü'u. Jerusalén vü'ejoopo musanukona pa'ijoopo päipi cu'ache cho'oñu chiito üsemanejamü Dios. Jä'ajekuna musanukona chü'üre rüa jeerum ñamanejanaa'me. Jä'ata'ni chü'upi jo'e chejana cajekuna ña, “Diopi re'oja'che cho'okaa iküre, Repau Raoku'te”, chijjanaa'me musanukona —chiniasom Jesús repanare.

O'ro ravu jü'iku'te Jesús vasosi'ere kuumu

14 ¹Ūcuarum Jesúsü puaumucusena fariseopäi chü'uku vü'ena äu äsa chini müana chekuna fariseopäi, “¿Je'se cho'oja'u ikü?”, chini ñaju cha'aasome, cho'öna ña repauni cu'ache cho'oñu chini. ²Ūcuavü'ere päiu o'ro ravu jü'iva'u paniasomu. ³Ūcuarum Jesús repanare ija'che sëniasomu judíopäi che'chonana'me fariseopäi:

—Diopi chü'üna tocha jo'kasi'e, ¿puaumucujüana jü'iva'nare vasoche üseku? —chiniasom Jesús repanare.

⁴Sëeku'te i'kamaneasome repana. I'kamapüna jü'iva'üre chëa vasoasom repau. Vasocüha,

—Re'omü. Saijü'u —chiniasom repau.

⁵Chini fariseopäire i'kaasom repau.

—Musanukona ücuauaku te'eu chiipi chekürümü bueyva'upi puaumucusena cojena tuänisöna ñani, ¿rutama'ñe? —chiniasom Jesús repanare.

⁶Chikuna i'kavesüasome repana.

Päiu romi vejaku fiesta cho'ochete ñaa'ju chini soicojnosina cho'osi'ere kuumu

⁷Jesús chuta'a fariseo vü'e pal'itona fiesta'te ja'me cho'oa'ju chini soicojnosina rani kakaasome. Kaka repanare soisi'küni kueñe püüñu chini ku'easome repana.

Jä'aja'ñe cho'ojüna ña Jesús ija'che chü'vaasom repanare:

⁸⁻⁹—Musanukonani päi romi vejache'te ñaa'ju chini soito sani tï'a, soisi'küni kueñe püüñu chini ku'emanajü'u. Chekürümü musanukonare na'a rüa masinapi ratu musanukonare soisi'ku, “Tïichejana küñu püüjü'u musanukona, inapi ichejana püüa'ju”, chijjamü. Chikuna asa küku vüni sani, mesako'a chekuchä'tiro casaivüana püüjanaa'me musanukona. ¹⁰Jä'ajekuna ija'che cho'ojü'u: Musanukonare päipi soito sani kaka, soisi'küre so'o püüjü'u,

mesako'a chekuchã'tiro casaivũãna. Jã'aja'ñe cho'oto musanũkonare soisi'kũ rani ña, “Chũ'ũre re'oja'che cho'ona, vũni rani chũ'ũre na'a kueñe pũũjũ'ũ”, chijja'mũ. Jã'aja'ñe i'kato chekũna pãi repavũ'e kaka pũũsina musanũkonare ña, “Rũa masinacosome jã'ana”, chijjanaa'me. 11 “Chekũnare pãi na'a rũa masime chũkũna”, chijju cuasame pãi te'ena. Jã'aja'ñe cuasanare, “Rũa vesũnaa'me ina”, chijja'mũ Dios, asa kũkũa'ju chini. Jã'ata'ni pãi chekũna, “Chekũnare pãi na'a rũa vesũnaa'me chũkũna”, chijju cuasame. Jã'aja'ñe cuasanare, “Rũa masinaa'me ina”, chijja'mũ Dios, asa pojoa'ju chini —chiniasomũ Jesús repanare.

12 Chini repaũ'te soisi'kũre Jesús ija'che i'kaasomũ:

—Mũ'ũpi pãire ãure ãura chini, soni ija'che cuasamanejũ'ũ: “Chũ'ũre re'oja'che cho'onana'me chũ'ũ a'chũpãina'me chũ'ũ majapãina'me kueñe palinare kurinarechi'a soni ãu ãuja'mũ chũ'ũ. Jã'aja'ñe chũ'ũpi cho'oto chekũrũmũ repanapi fiesta cho'oni chũ'ũ repanare soisi'ēja'che sãĩñe soijanaa'me chũ'ũre”, chiiũ cuasamanejũ'ũ. 13 Jã'ata'ni mũ'ũpi fiesta cho'oni chũova'na pa'iva'nana'me nũka ku'imava'nana'me ro'ocũ'ava'nana'me na'ava'nare soijũ'ũ. 14 Repava'nata'ni mũ'ũre sãĩñe soima'me. Jã'ajekũna mũ'ũpi jã'aja'ñe pa'iva'nani ãure soni ãuto rũa re'oja'che cho'okaija'mũ Dios mũ'ũre. Na'a pal'isirũmũna pãi re'onapi jũ'ĩsina jo'e vajũraiumucuse tĩ'aru Dios mũ'ũre ro'ija'mũ, chũova'na pa'iva'nare re'oja'che cho'okaisi'e ro'i —chiniasomũ Jesús repaũ'te fariseopãĩ'ũte.

Pãire ãu ãũñũ chini fiesta cho'ochete kũamũ

(Mt 22.1-10)

15 Jesupi jã'aja'ñe i'kaũna asa, chekũ ãu ãsa chini ũcuavũ'e ñũ'ikũ ija'che i'kaasomũ:

—Pãi, Dios pa'icheja sani ãu ãijana rũa pojoju pa'ijanaa'me —chiniasomũ.

16-17 Chikũna Jesús ija'che i'kaasomũ repaũ'te:

—Pãĩũ repaũ chiinarechi'a pãi jainũkore repaũ ãu ãujañere kũa, ãu ãurũmũ tĩ'aũna repaũ'te cho'ochete cho'okaikũ'te saosomũ, repaũ chii'nani ija'che sa kũaa'kũ chini: “Rani ãijũ'ũ. Musanũkona ãijañe ãu peore care'vacuhasi'ea'me.” 18 Chini saũna sa kũaũna asa, “Saima'me chũkũna”, chiniasome repaũ. Charo soicojñosi'kũ ija'che i'kaasomũ: “Cheja koocuhasi'kũa'mũ chũ'ũ. Chũ'ũ koosichejare ñajasa chiimũ chũ'ũ. ãu ãura chini soisi'kũreta'ni saimaneja'mũ chũ'ũ. Pe'rumannejũ'ũ chũ'ũre”, chiniasomũ repaũ. 19 ũcuaja'che chekũ soicojñosi'kũ ija'che i'kaasomũ: “Bueyva'nare dierepanare koocuhasi'kũa'mũ chũ'ũ. Chũ'ũ koosiva'nani bueyva'nani cho'ochete cho'o ñara chiimũ chũ'ũ. Saima'mũ chũ'ũ. Pe'rumannejũ'ũ chũ'ũre”, chiniasomũ repaũ. 20 ũcuaja'che jo'e chekũ ija'che i'kaasomũ: “Chũ'ũ churepara romi vejasi'kũa'mũ. Chura chũ'ũre ãu ãi saicu'amũ”, chiniasomũ repaũ. 21 ũcuanũko jã'aja'ñe i'karena co'i, repaũ'te paakũni kũaũna asa pe'rukũ ija'che chũ'ũasomũ repaũ: “Ivũ'epi eta mũa ijoopo

callejoovũã pa'inani, chũova'na pa'iva'nana'me nũka ku'imava'nana'me na'ava'nana'me ro'ocũ'ava'nare ku'e jũaa chũ'u vũ'ena soni rajũ'u", chiniasomũ repaũ. ²²Chikũna soijani rani, "Chũ'ũre paaku, mũ'u chũ'ũsi'e cho'ocuhasi'kũa'mũ chũ'u. Jã'ata'ni mũ'u vũ'e chuta'a pã timuma'me", chiniasomũ repaũ. ²³Chikũna ija'che i'kaasomũ repaũ'te paaku: "Vũ'e-joopo rũ'tuva pa'ima'ña ku'inani kuajaijũ'u chũ'u vũ'e timuku'te raapu. ²⁴Chũ'u charo soisi'e raicuhesinare te'eũ'terejẽ'e ãumanaja'mũ chũ'u", chiniasomũ repaũ, repaũ'te cho'ochẽ cho'okaiku'te —Jã'aja'ñe kũasomũ Jesús repaũ'te i'kasi'kũre.

Cristo'te cuasana repanare cho'ũache ũhasoche'te kũamũ

(Mt 10.37-38)

²⁵Ūcuarũmũ Jesús pãipi jainũko sũni ku'ijũna chũri ña i'kaasomũ.

²⁶—Mũsanũkonapi chũ'ũni jovũato ija'che cho'ojũ'u chiimũ chũ'u mũsanũkonare: Mũja'kũpã pa'ichena'me mũrũjoromi pa'iche, mũchĩi-va'na pa'iche, mũa'chũpã pa'iche, mũa'choromi pa'iche, mũche'uchĩ pa'ichena'me mũsanũkona pa'iche rũarepa cuasama'ñe pa'ijũ chũ'ũni na'a rũa cuasajũ pa'ijũ'u. Mũsanũkonapi jã'aja'ñe cho'omaneni chũ'u neena pa'imanejanaa'me. ²⁷Mũsanũkonare chũ'u neenajejũna chekũna vanisõũ chiijanaa'me, chũ'ũre cho'oũ chiiheja'che. Jã'aja'ñe cho'oũ chiijojẽ'e chũ'ũre cuasache jmamakarũjẽ'e ũhasõmanejũ'u. Mũsanũkonapi chũ'ũre cuasache'te ũhasõni chũ'u neena pa'imanejanaa'me. ²⁸Chekũrũmũ mũsanũkona te'eũji vũ'e umũ nukavũ'e cho'ora chiimũ. Cho'ora chini charo repavũ'e cho'ojamajñarũã ro'inũkore cuasa masi kuẽkue ñamũ, "Kuri karato cho'omanera", chini. ²⁹Charo jã'aja'ñe cuasama'ñe cho'oni repaũni kuri karasõũna cho'o pi'nicu'amũ repaũ'te repavũ'e. Cho'o pi'nimanẽũna chekũnapi ñani pãisojanaa'me repaũ'te. ³⁰"Vũ'e cho'okũta'ni cho'o pi'nimanẽũ iku", chiijanaa'me repaũ repaũ'te. ³¹⁻³²Chekũrũmũ pãiu jainũkore paaku chũ'ũkũji chekũnani cavapi'raku te'eũji charo ija'che cuasamũ: "Sõtaopã diez milrepanare paaku'mũ chũ'u. Chekũta'ni na'a jainũkore paamũ, veinte milrepanare. ¿Jã'anani maipi cavani cajejaijanaa'ñe?", chiimũ. "Chekũrũmũ repanapi maire cajejaijanaa'me", chiiũ cuasani ija'che cho'omũ repaũ: Chekũpi repaũ neenana'me chuta'a so'ore pa'ijũna repaũ'te cho'ochẽ cho'okainare saomũ, "Cavamanẽũ mai. Re'oja'che paũ", chiapũ chini. Jã'ata'ni chekũrũmũ, "Maipi cajejaijacosome", chini cuasani, repaũ neenare, "Cavaũ mai", chiimũ repaũ. ³³Mũsanũkona ũcuaja'che chũ'u neena pa'ũato pã chũ'ũku cuasasi'ejache charo ija'che cuasajũ'u: "¿Diore cuasaja'che chũ'u? Cuasato chũ'ũre cho'ũache cu'a peore ũhasõ, Repaũ chũ'ũñechi'a cuasaku cho'ochẽ pa'ija'mũ chũ'u. Jã'aja'ñe cho'oma'to Dios neeku pa'icu'aja'mũ" —chiniasomũ Jesús repanare.

Ūhapi sāija'ima'to sējome pāi

(Mt 5.13; Mr 9.50)

³⁴Ūcuarum̄ Jesús jo'e i'kaasom̄ repanare pāi.

—Ūha sāijani r̄ua re'om̄. Jā'ata'ni ūhapi sāija'ñepi si'asōru, ¿je'se cho'ojanaa'ñe pāi, ūhapi sāijaam̄ chini? Jo'e sāija'ñe cho'ocu'am̄. ³⁵Sāija'ima'to cu'am̄. Ūcuaja'che chio tāsimañar̄uāre ūha, sāija'ima'ñepi chu'chuto aineema'm̄. Ūcuachi'a abonona ūha, sāija'ima'ñepi ja'meto na'a re'oja'ima'm̄. Jā'ajek̄na ūhapi sāija'ima'to sējome pāi. Ūcuaja'che pāipi repana asa chēasi'ere Dios chu'ore ūhasōni ūha sāija'imaam̄ cu'acheja'che cu'ame. Jo'e re'oja'che pa'iche peom̄ repanare. Chu'ū i'kache asa chēaana ūcuan̄ko asa chēajū'ū —chiniasom̄ Jesús repanare.

Ovejava'ū cavesusiva'ū pa'iche'te k̄am̄ Jesús

(Mt 18.10-14)

15 ¹Ūcuarum̄ pāi chū'ūnare kuri kookainana'me cu'ache pa'ina Jesús i'kache'te asañu chini chi'iasome. ²Jā'anapi chi'irena ña fariseopāina'me judiōpāi che'chona pe'ruj̄u cu'ache i'kaasome Jesure.

—Cu'ache pa'inare pojokū'm̄ ik̄. Ūcuanana'me si'arum̄ āu āikū'm̄ ik̄ —chiniasome repana.

³Jā'aja'ñe i'karena asa Jesús repanani chu'vak̄ ūcuaj̄i cuasak̄ ija'chere k̄aasom̄:

⁴—Chek̄um̄ m̄san̄kona ovejava'nare te'euj̄i cienrepava'nare paa-m̄. Paak̄na chek̄um̄ ovejava'ū te'eva'ū t̄ichejana san̄i cavesusōru chek̄va'nare noventa y nueverepanare te'eva'nare pāi peochejana jo'ka, cavesusiva'ūni ku'era chini sanisōm̄ m̄'ū. ⁵Sani ku'ek̄ pa'ū j̄naani repava'ūre r̄ua pojok̄ mini kuāa ram̄ m̄'ū. ⁶Rani t̄i'a m̄'ūre re'onana'me m̄'ūre kueñe pa'inare soni, “Ovejava'ūre cavesusiva'ūre ku'e j̄naacuhasi'k̄a'm̄ chu'ū. J̄naa pojosōm̄ chu'ū. Ja'me pojokaj̄j̄'ū chu'ūre”, chiim̄ m̄'ū. ⁷Asarepaj̄j̄'ū, m̄san̄kona. Chek̄um̄ pāi re'ona noventa y nueverepana pa'ime. Re'onajej̄na cu'ache cho'oche ūhañe chiima'm̄ repanare. Jā'aja'ñe pa'ij̄na c̄naam̄ pa'ina r̄ua pojome repanare. Jā'ata'ni p̄iū te'euj̄i repaū cu'ache cho'oche'te ūhasōru c̄naam̄ pa'ina na'a r̄ua pojome repaū'te —chiniasom̄ Jesús repanare.

Kurire'reva cho'ososi'ere k̄am̄

⁸Chini Jesús jo'e chu'vaasom̄ repanare.

—Chek̄um̄ romio kurire're dierepare're paakoji te'ere'reva cho'osōmo. Cho'osō, repare'reva'te ku'e j̄naara chini ūop̄ chūo, r̄ua masi ku'eko peore v̄'e ju'omo repare'reva j̄naañetu'ka. ⁹Ku'e j̄naa, repao'te re'onana'me repao'te kueñe pa'inare soni, “Kurire'reva cho'osōsire'reva

ku'e jñaacuhasi'koa'mo chu'u. Kurire'reva chu'u jñaasi'e ja'me pojokaijũ'u chu'ure", chiimo repao repanare. ¹⁰ Ūcuaja'che pãiu te'eji repau cu'ache cho'ochete ũhasõru ángeles Diore ja'me pa'ina rua pojome —chiniasomu Jesús repanare.

Põsumu sani cu'ache cho'osi'ku oisi'ere kamu

¹¹ Ūcuarumu Jesús jo'e chu'vaasomu repanare.

—Pãiu mamachiũ umupãi te'eka'chapanare paaasomu. ¹² Paakuna cho'je cakupi ija'che i'kaasomu puka'kure: “Ja'ku, mu'u jñisõrumu chu'ure jo'kajachere churana teana ïsjũ'u chu'ure, chejana'me põse”, chiniasomu. Sêkuna puka'ku repanare mamachiũ chejana'me põse teana ïsiasomu. ¹³ Ìsiuna cho'je caku puka'ku repau'te ïsisi'e peore na'mi ïsi-sõasomu. Ìsisõ, kuri koo, so'ona sani ũcuache cu'ache cho'oku ku'iu kuri rua na'mi si'asõasomu repau. ¹⁴ Repau kuri si'asõsirumuna repau saisichejapi jeereparumu okopi ramana au si'asõasomu. Åupi si'asõuna si'ache repaujê'e kurijê'e si'asõsi'kujeku åujê'e peoku kurijê'e peoasomu repau. ¹⁵ Repauni peore karakuna ũcuacheja pa'iku'te pãiu'te sani cho'ochete sêniasomu repau cho'ochete cho'oku åure åsa chini. Cho'ochete sêkuna repau'te jo'chasêse kuirache'te jo'ka cu'ava'na pa'ichejana saomasomu repau. ¹⁶ Saõuna sani pa'iu jo'chasêse kuirakuna repauni ruarepa åucuhakuna jo'chasêse åure åni chajiuaku'teta'ni repacheja pa'ina pãi te'eji'e åumaneasome repau'te. ¹⁷ Na'a pa'iu rũhiñe cuaca, te'eji ija'che i'kaasomu repau: “Chu'u ja'kure cho'ochete cho'okaina au karamañe paaju åijuna cajejaisi'e pa'ito chu'vva'uta'ni ichejare rani pa'iu åucuhare jũ'iu pa'imu. ¹⁸ Jã'ajekuna ja'kuni col'i ija'che i'kara: ‘Ja'ku, mu'urejê'e cu'ache cho'oku Diorejê'e cu'ache cho'osi'kuamumu chu'u. ¹⁹ Mu'ure cu'ache cho'osi'kujekuna, Chu'u chĩia'mu mu'u, chiimanejũ'u chu'ure. Rupũ mu'ure cho'ochete cho'okaiku'te paacheja'che paajũ'u chu'ure chura', chisa ja'kuni col'ini”, chiniasomu repau.

²⁰ Jã'aja'ñe chini cuaca col'iasomu repau churata'ni. Col'ikuna repau puka'ku chuta'a ma'a so'o pa'ikuni ñaasomu repau'te. Nãsi'epi repauni oiu vuvu tijña sũ'ka chũsu pojoasomu repau. ²¹ Sũ'ka chũsu pojoku'teta'ni repau cuaca col'isi'ere i'kaasomu repau. “Ja'ku, mu'urejê'e cu'ache cho'oku Diorejê'e cu'ache cho'osi'kuamumu chu'u. Mu'ure cu'ache cho'osi'kujekuna, Chu'u chĩia'mu mu'u, chiimanejũ'u chu'ure”, chiniasomu repau puka'kure. ²² Jã'ata'ni puka'ku mamakaji col'una pojoku repau'te cho'ochete cho'okainare soni rao ija'che chũ'asomu: “Kãña, rua re'ojakãñare mini ra sa'chekaijũ'u iva'ure chu'u chĩiva'ure. Kãña sa'che pi'ni aniñocava mini ra, muõõona cuachajũ'u iva'ure. Ūcuaja'che cũ'akorophe'te mini ra sa'chejũ'u iva'ure. ²³ Ūcuaja'che torochĩiva'ure jujusiva'uni chẽa vajjũ'u. Åiju pojoju fiesta cho'oñu mai. ²⁴ Chu'u chĩiva'u jñisõsiva'uja'che peo-

cheja pa'iva'upi co'icuhasi'kua'mu. Ūcuachi'a sani cavesusōsiva'uja'che peocheja pa'isiva'upi co'icuhasi'kua'mu jo'e", chikuna asa pojoku fiesta cho'oasome repa.

25 Jā'aja'ñe cho'otona cheku, repa majaa'chu charo cakū chio saisi'kupi maniasomu. Mai vū'e tī'api'rakūji kueñejekuna repa fiesta cho'oche asaasomu repa. 26 Asaku mani tī'a, repa puka'kure cho'oche cho'okaiku'te te'e'u'te soni sēniasomu. "¿Ëquere jā'ana cho'oche?", chiniasomu repa. 27 Chikuna i'kaasomu repa. "Muche'upi vajūva'u co'iuna, "Torochiiva'ure āure āu jujasiva'uni vajū'u. Āiju fiesta cho'oñu mai, chisi'kua'mu mūja'ku", chiniasomu repa repa'te. 28 Jā'aja'ñe kuauna asa pe'rukū vū'e kakacuhasomu repa. Kakacuhekuna repa puka'ku eta, "Jmava'u, kakajū'u", chiu rā chū'uasomu repa'te. 29 Jā'aja'ñe chū'ukuna puka'kure ija'che i'kaasomu repa: "Mū'u chū'ūñe jmamakarujē'e jachama'ñe rā jeerumu cho'oku pa'iku'mu chū'u. Jā'ata'ni mū'u chū'ure jmamakarujē'e chivochiiva'urejē'e īsima'kua'mu. 'Mū'u ja'me pa'inana'me pojoku fiesta cho'ojū'u", chiima'kua'mu. 30 Aperumu jā'u chū'u cho'jeu mū'u īsisi'e koo jo'e chekunani īsisiō kuri koo sani ku'iu sī'uromire ja'me kāiu ro'isōsi'kua'mu. Jā'aja'ñe cho'osi'kureta'ni pojoku fiesta cho'ora chini torochiiva'ure āure āu jujasiva'ure vaisi'kua'mu mū'u", chiniasomu repa puka'kure. 31 Chikuna puka'ku i'kaasomu repa'te. "Jmava'u, chū'ure si'arumu ja'me pa'iku'mu mū'u. Chū'u paache cu'amajñarūā peore mū'u paajachechi'aa'me jā'a. 32 Muche'uvata'ni jūnisōsiva'uja'che peocheja pa'isiva'upi co'icuhasi'kua'mu. Ūcuaja'che sani cavesusōsiva'uja'che peocheja pa'isiva'upi co'icuhasi'kua'mu jo'e. Jā'ajekuna pojoku fiesta cho'omu chū'u", chiniasomu repa —Jā'aja'ñe chū'vaasomu Jesús repa'ne pāi.

**Cho'oche cho'okainare chū'uku cu'ache cho'osi'ku
pa'isire Jesús ūcuajji cuasaku kuamu**

16 1 Ūcuarumu Jesús repa neenani chū'vakū ūcuajji cuasaku ija'chere kuaasomu:

—Pāiu kuriū paniasomu. Cho'oche cho'okainare chū'uku'te paaasomu repa kuriū. Paakuna chekunapi ija'che kuaasome repa'te kuriū'te: "Mū'ure cho'oche cho'okainare chū'ukūji mū'u neere masi kuirakaimauna rupū cho'osōmu", chiniasome repa. 2 Kuarena asa cho'oche cho'okainare chū'uku'te soni i'kaasomu repa. "Mū'u cho'oche asasi'kua'mu chū'u. ¿Je'se cuasa jā'aja'ñe cho'oku mū'u? Chū'u nee mū'u cho'osire tocha ra ñojū'u chū'ure. Ūcuamakarū chū'u nee kuirajū'u mū'u. Etorā chiimū chū'u mū'ure", chiniasomu repa. 3 Chikuna asa repa'te cho'oche chū'ukaiku ija'che cuasaasomu: "Chū'ure paaku etorā chiimū chū'ure. ¿Je'se cho'oja'che chū'u, repa chū'ure etosirumu? Cho'oche cho'omava'u pa'ija'mu chū'u. Chio āu tāñejē'e koka peoku'mu chū'u. Chekunare kuri rupū sēni

koovajuchukumu chum”, chiiu cuasaasomu repau. ⁴Cuasaaku, “Aa, chum cho'ojache cuasacuhumu chum. Ija'che cho'ora chum, paipi repana vuhana cuao paaju kuiraa'ju chumvavure, cho'ochere peovavure”, chiiu cuasaasomu repau. ⁵Ucuarumu repau cuasasi'e ija'che cho'oasomu repau: Repau'te paaku'te pösero'i paanare te'lenarechi'a soni raoasomu repau. Soni rao, charo raisi'kure i'kaasomu repau. “Chumvure paaku'te, ðkeenuko pösero'i paaku mu'?””, chiniasomu repau. ⁶Chikuna, “U'chape'e cienrepatuo pösero'i paamu chum”, chiniasomu repau. Chikuna repau'te i'kaasomu repau. “Ija'ova mu' pösero'i tochasija'ova sêjo, pesa puu, chekujavovana cincuentarepatuochi'a tohajum”, chiniasomu repau. ⁷Tocha pi'niuna chekure pösero'i paaku'te soni rao i'kaasomu repau. “Mumjê'e, ðkeenuko pösero'i paaku?”, chiniasomu. Chikuna, “Trigopua cienreparupua pösero'i paamu chum”, chiniasomu repau. Chikuna i'kaasomu repau. “Ija'ova mu' pösero'i tochasija'ova sêjo, chekujavovana ochentareparupuchi'a tohajum”, chiniasomu repau repau'te. Jajajanechi'a ucuanukore pösero'i paanare cho'oasomu repau. Repana ro'ijache casokaniasomu. ⁸Jajajane cho'ouna repau'te paaku repaja'ovate na i'kaasomu. “Chum mu'vure etosirumu pa'ijachere cuasa, chovavum pa'ivamauna cu'ache cho'osi'kuta'ni mu' masiche'te cho'o nosi'kua'mu mu', chumvure pösero'i paanare casosi'e”, chiniasomu repau. Repau cho'osi'ejache Diore cuasamanapi Diore cuasanare na'a rua cho'omasime icheja cheja cho'omajnarua.

⁹Iere chumvamum chum musanukonare: Pai kurina te'ena cu'ache cho'ome chekunare. Jajata'ni musanukonapi kuri paani chekunare oijum re'ojache cho'okaijum pa'ijum, re'ojache cho'onare paavato. Jajajane cho'oto kuri peore sil'asosirumu musanukona re'ojache cho'okaisi'ejekuna repapani Dioni jovo pa'ijum charo junisöni Repau pa'icheja ai sani re'ojache pa'ina'nejum musanukonapi cho'jepi juni saito na pojojanaaname musanukonare.

¹⁰Pai te'ena kuri ka'charum paanata'ni repana kuripi chekunare re'ojache cho'okaime. Jajajane cho'onapi na'a rua kuri paani chekunare ucua re'ojache cho'okaira'ame repana. Pai chekuna ka'charum kuri paanata'ni jorejum chekunare cu'ache cho'ome. Jajajane cho'onapi na'a rua kuri paani jorejum ucua cu'ache cho'ora'ame repana chekunare. ¹¹Musanukona icheja cheja pa'irumu kuri rua paanata'ni chekunare re'ojache cho'okaima'to Dios Repau paache, rua re'ojache isimaneja'mu musanukonare, “Pavesume ina”, chini. ¹²Ucuachi'a musanukonapi chekuna paamajnarua're masi kuirakaima'to Dios Repau isira chiisi'e sunaum paache re'ojache isimaneja'mu musanukonare.

¹³Pai ka'chanapi ucuate'eu'te paato repau'te paanare ucuparuvachi'a chiiu'amum. Chekumum repau'te paanare te'eu'te na'a rua chiiu chekureta'ni cuhemum repau. Ucuachi'a kurina'me Diore ucuparuvachi'a cuasama'me pai. Kurire na'a rua cuasajum Dioreta'ni cuasama'me —chiniasomu Jesús repanare.

14 Jesupi jā'aja'ñe i'kauna asa, fariseopāi kurineenajeju pāisoasome repaŋ'te. 15 Sojuna Jesús ija'che i'kaasomu repanare:

—Pāi re'ona cho'ocheja'che sē'sevuchi'a re'oja'che cho'onaa'me mŋsanukona, chekunapi ña, “Re'onaa'me ina”, chiapu chini. Jā'ata'ni Dios mŋsanukona rekoñoa cu'ache cuasache ñaku'mu. Jā'aja'ñe pa'inare ñani pojoma'kua'mu Dios. Jā'aja'ñe pa'iche ruu cuhemu Repaŋ. Pāita'ni jā'a-ja'ñe pa'inare ñani pojome —chiniasomu Jesús repanare.

**Dios chũ'u jo'kasi'ena'me pāi cu'ache cho'oche
ūhasinare Dios chēa paache'te kuamu**

16 Ūcuarumu Jesús jo'e chu'vaasomu.

—Dios chũ'ñe Moisés Repaŋi i'kakuna asaku tocha jo'kaasomu. Chekuna, ūcuaja'che Dios chu'o kuasina Repaŋ chu'o tocha jo'kaasome. Repana tocha jo'kasi'ere ñaju chu'vaasome pāi, Juan Pāi Okoro'veku ainesirumujatu'ka. Juan pa'irumuŋpi vna pāi cu'ache cho'oche ūhasinare Dios chēa paache'te, chu'o re'oja'chere chu'vaju pa'ime pāi. Chu'vaju pāi Dios pa'icheja saineenajeju asa jachama'ñe cuasaju, jainuko Repaŋ chũ'ñe'te cho'oju paŋu chiime.

17'Aperumu Dios chũ'u jo'kasi'e irumujatu'ka chũ'umu. Chekurumu Diopi chũ'una sunamuna'me cheja si'asōja'mu. Repaŋ chũ'u jo'kasi'e-ta'ni jmamakarujē'e si'amaneja'mu —chiniasomu Jesús repanare.

**Rūjoromi sējoma'ñe paache'te chu'vamu Jesús
(Mt 19.1-12; Mr 10.1-12)**

18 Chini Jesús jo'e chu'vaasomu.

—Pāiu ūcuauakuji repaŋ rūjore paacuheku sējosō, chekoni vejani Dios cuheche'te cu'ache cho'omu. Ūcuaja'che pāiu sējosi'koni vejani Dios cuheche'te cu'ache cho'omu —chiniasomu Jesús.

Kuriu pa'ichena'me chūova'u Lázaro pa'iche kuamu

19 Ūcuarumu Jesús pāire chu'vaku ūcuauji cuasaku ija'chere kuasomu:

—Pāiu kuriu paniasomu. Si'aumucujña kãña ruu re'ojakãñare ju'iu, au ruu re'oja'chere karama'ñe aiu pojoku paniasomu repaŋ. 20 Jā'a cho'oto Lázaro, chūova'u pa'iva'u ca'nivu si'acaca'nivu asi ravu paava'upi repaŋ kuriu vu'e kakasa'aro'te si'aumucujña rani ñu'iu paniasomu. 21 Kuriu aiu to'ljñomajñaruãre sia ãni chajiuache ñasomu repava'u. Ñu'iu na jamuchai rani repava'u asire vetoasome. 22 Repaŋ chūova'u pa'iva'u jūnisōsirumu Diore ja'me pa'inaŋi angeleji sunamuna Dios pa'ichejana mŋasome repava'ure, Abrahamni ja'me paau chini. Kuriu ūcuaja'che jūnisōasomu. Jūnisōna pāi repaŋ'te tāsome.

23'Kuriu pa'isi'kuta'ni vati toana sani chūova'u uuku pa'iu Abrahamre so'opi muñe ñasomu. Lázaro'te ūcuaja'che Abrahamna'me ñu'ikuni

ñaaſomũ repaũ. ²⁴Ña cuiķũ Abrahamre ija'che i'kaasomũ repaũ: “Ja'ķũ Abraham, chũ'ũva'ũre oijũ'ũ. Lázaro'te chũ'ũre raojũ'ũ, repaũ mũoño chã'tirona okopi chũũ ra chũ'ũ chemeñona nouna asucheji chũũa'ķũ. Toare chũova'ũ uukũ pa'imũ chũ'ũ”, chinasomũ repaũ kuriũ pa'isi'ķũ Abrahamre. ²⁵Jã'aja'ñe i'kakũ'teta'ni Abraham ija'che i'kaasomũ repaũ'te: “Jmava'ũ, mũ'ũ cheja pa'irũmũ pa'isi'ere cuasajũ'ũ. Mũ'ũ chiiche peore paasi'ķua'mũ mũ'ũ. Iķũ Lázarota'ni chũova'ũ pa'isi'ķua'mũ. Chura repaũni re'oja'che ti'jñeũna pojokũ pa'imũ. Mũ'ũta'ni mũ'ũni cu'ache ti'jñeũna chũova'ũ uukũ pa'imũ chura. ²⁶Ichejapi mũ'ũ pa'ichejajatũ'ķa rũhichenevũ'me. Jã'ajekũna icheja pa'inare mũsanũkona pa'icheja saũũ chiinareta'ni saicu'amũ. Ũcuaja'che mũ'ũ pa'icheja pa'inare raũũ chii-nareta'ni te'eu'terejẽ'e raicu'amũ icheja chũkũna pa'icheja”, chinasomũ Abraham repaũ'te.

²⁷⁻²⁸'Chikũna kuriũ pa'isi'ķũ i'kaasomũ Abrahamre. “Jã'a pa'ito, ja'ķũ Abraham, chũ'ũ mũ'ũre iere rũa s̄eeñe s̄eemũ: Chũ'ũ cho'jechĩĩ ũmũpãĩ, cincorepanare paakũ'mũ chũ'ũ. Chũ'ũ ja'ķũ vũ'ena Lázaro'te saojũ'ũ, chũ'ũ cho'jechĩĩre Dios chũ'ore chũ'vakũna asa ch̄ea repaũna cu'ache cho'oche'te ũhasõrena icheja vati toa raomanea'ķũ Dios”, chinasomũ repaũ'te. ²⁹Jã'a-ja'ñe s̄eeũna Abraham i'kaasomũ repaũ'te. “Mois̄es tocha jo'kasi'ena'me Dios chũ'o kũasina tocha jo'kasi'e paame repaũna mũche'ũchĩĩ. Dios chũ'o tochana tocha jo'kasi'ere ñajũ che'chejũ jachamairo paapũ”, chinasomũ Abraham repaũ'te. ³⁰Chikũna kuriũ pa'isi'ķũ i'kaasomũ repaũ'te. “Dios chũ'o tocha jo'kasi'e ñanata'ni jachanaa'me repaũna. Jã'ata'ni jũni vajũraisiva'ũpi sani repaũni chũ'vatota'ni asa ch̄ea repaũna cu'ache cho'oche ũhasõ, mama cuasajanaa'me repaũna”, chinasomũ repaũ. ³¹Chikũna Abraham i'kaasomũ repaũ'te. “Dios chũ'o, Mois̄es tocha jo'kasi'ena'me Dios chũ'o kũasina tocha jo'kasi'e ña jachanaa'me repaũna. Ña jachanaajeu jũni vajũraisiva'ũpi Dios chũ'ore chũ'vato ũcuja jachara'ame repaũna”, chinasomũ Abraham kuriũ pa'isi'ķũre —Jã'aja'ñe kũasomũ Jesũs repaũnare fariseopãĩ.

Pãĩ rũhiñe cuasamana cu'ache cho'oche'te kũamũ

(Mt 18.6-7, 21-22; Mr 9.42)

17 ¹Ũcuarũmũ Jesũs repaũ neenare i'kaasomũ.

—Chekũnare cu'a chũ'vana pãĩ si'arũmũ pa'inaa'me. Jã'ata'ni chũ'ũre cuasava'napi cu'ache cho'oa'jũ chini cu'ache chũ'vakũ'te na'a rũa cu'ache ti'jñeja'mũ. ²Pãĩ'ũ'te Diore cuasakũni te'eu'ũte cu'ache chũ'vakũ'te pãĩpi ija'che cho'oto re'ora'amũ: Repaũ chuta'a repaũ'te cu'a chũ'vamarũmũna toacũnapũji rũa ẽjapũji repaũ cavũna pãĩpi jepo v̄ee chiarana t̄o rũosõru cu'ache pa'ira'amũ repaũ'te. Jã'aja'ñe cho'oma'to pa'ĩũ chekũrũmũ pãĩre cu'ache chũ'vamũ repaũ. Pãĩre repaũ cu'ache chũ'va pi'nisirũmũ Diopi repaũ cu'ache cho'osi'e ro'li chũ'ũto na'a rũa cu'ache ti'jñeja'mũ repaũ'te. ³Ñarepajũ pa'ijũ'ũ, mũsanũ-

kona. Mũ'ure kueñe pa'ikũji mũ'u majapãijaja'ia pa'ia mũ'uni cu'ache cho'oto chũ'vajũ'u repaũ'te, jo'e cho'omanea'kũ. Chũ'vakũna, “Cu'ache cho'osi'kũa'mũ chũ'u. Jo'e jã'aja'ñe cho'ocuhemũ chũ'u”, chiito repaũ cu'ache cho'osi'e jo'e cuasamanejũ'u. ⁴Chekũrumũ repaũ mũ'ure te'eumucuse sieterepañoũ cu'ache cho'omũ. Cu'ache cho'oñoũ pa'iche sieterepañoũ rani kũamũ repaũ mũ'ure. “Cu'ache cho'osi'kũa'mũ chũ'u. Jo'e cuasamanejũ'u chũ'u cho'osi'e”, chiimũ. Jã'aja'ñe chiito repaũ cu'ache cho'osi'e jo'e cuasamanejũ'u mũsanũ-kona —chiimũ chũ'vaasomũ Jesús repaũ neenare.

Diore masi cuasana Repaũchi'a cho'omasiche'te cho'ome

⁵Ūcuarũmũ Jesús neena jo'e i'kaasome repaũ'te.

—Diore na'a rũa cuasañũ chiime chũkũna. Repaũ, “Mũsanũkonare si'arũmũ cho'okajja'mũ chũ'u”, chiisi'ere cavesũmairo na'a rũa cuasañũ chiime chũkũna. Chũkũna'te cho'okajjũ'u —chiniasome repana.

⁶Jã'aja'ñe i'karena Jesús i'kaasomũ.

—Mostazara'karũ rũa jmara'karũ'me. Jã'ata'ni repara'karũ'te tãru sũkiñũ ujañũ aineemũ. Mũsanũkona ũcuaja'che jmamakaru Diore cuasanata'ni Repaũchi'a cho'omasiche'te cho'ojanaa'me. Mũsanũkonapi, “Dios peore masikũ'mũ”, chini cuasaju iñũre sicómorõñũ'te, “Rũni sani chiara joo-pona nũkajjũ'u”, chiito mũ'u chũ'uñe cho'omũ iñũ —chiniasomũ Jesús.

Chekũnare cho'oche cho'okaina pa'iche'te kũamũ

⁷Ūcuarũmũ Jesús jo'e i'kaasomũ repanare.

—Chekũrumũ mũsanũkona te'eũji cho'oche cho'okaikũ'te paamũ. Paa-kũna mũ'ure cho'oche cho'okaikũ mũ'u chiona sani chejare mu'kakũ pa'imũ ãure tãra chini. Chekũrumũ ovejava'nani kuirakaimũ. Cho'oche cho'okasa chini saisiva'ure vũ'ena makũna, “Kaka rũũ, ãu ãijũ'u”, chiima'mũ mũ'u. ⁸“Áu chũ'ure cho'okajjũ'u; ãsa. Chũ'ũpi ãu ãiũ ũkukũna chũ'u chiiche ũcuũache miijani rakaiũ pa'ijũ'u, chũ'u ãu ãni pi'niñetũ'ka. Jã'achol'je mũ'ũpi ãijũ'u.” Jã'aja'ñe i'kamũ mũ'u, mũ'ure cho'oche cho'okaikũ'te. ⁹Ūcuachi'a mũ'ure cho'oche cho'okaikũji mũ'u chũ'usi'ere masi cho'o pi'niru, “Re'orepamũ. Rũa re'oja'che cho'okaimũ mũ'u chũ'ure”, chiima'mũ mũ'u repaũ'te. ¹⁰Ūcuaja'che mũsanũkonapi Dios chũ'usi'ere peore cho'o pi'nini ija'che i'kajjũ'u Repaũ'te: “Rũa vesũnaa'me chũkũna. Jã'ata'ni mũ'u chũ'uñe cho'okainajeju mũ'u chũ'usimakarũchi'a cho'osinaa'me chũkũna”, chijjũ'u Repaũ'te —chiniasomũ Jesús repaũ neenare.

Ūmũpãĩ dierepanare asi ravũ jũ'inani Jesús vasosi'ere kũamũ

¹¹Ūcuarũmũ Jesús Jerusalén vũ'ejoopo sasa chiikũjekũ jo'e saiũ Samaria chejana'me Galilea cheja tũsũsima'api saniasomũ. ¹²⁻¹³Vũ'ejoorũ sani tĩ'atona ũmũpãĩ asi ravũ jũ'ina dierepana raniasome repaũ'te.

Rani so'opi nukajũ ñajũ ɸjachu'opi cuijũ ija'che i'kaasome repaña repaũ'te:

—iJesús, Masiũ, chũkũnava'nare oijũ'ũ! —chiniasome repaña.

14 Chitena ña i'kaasomũ repaña.

—Mũsanũkona ca'nivũã phairipãire ñojaijũ'ũ —chiniasomũ Jesús repañare.

Jã'aja'ñe i'kaũna, “Jau”, chini saijũna repaña asi te'erũmũ jal'jusoasomũ repaña ca'nivũã re'ojaca'nivũã. 15 Vajũ te'eũ repaña ja'jusica'nivũ'te meñe sime ña pojokũ chũri co'iasomũ Jesuni. Co'ikũ Dioni pojokũ ɸjachu'opi, “Rũa re'okũ'mũ mũ'ũ”, chiniasomũ repaña. 16 Jã'aja'ñe i'kakũ co'i, Jesús pa'ichejana tĩ'a, repañni pojokũ repaña ti'jñeñe meñe sime ñũ'ũ, “Re'orepamũ”, chiniasomũ repaña. Samaria cheja cakũ paniasomũ repaña asi ravũ jũ'isi'kũ. 17 Jã'aja'ñe pojokũ i'kaũna Jesús i'kaasomũ.

—Asi ravũ jũ'inare, dierepanare vasosi'kũa'mũ chũ'ũ. Chekũna nueverepanata'ni co'i, “Re'orepamũ”, chiima'me chũ'ũre. 18 Iku tĩipãĩchi'a judío peokũji te'eũ co'i Dioni pojokũ, “Dios rũa re'okũ'mũ”, chiimũ. Chekũnata'ni Diore pojoma'me —chiniasomũ Jesús.

19 Chini Jesús repañ'te co'isi'kũre i'kaasomũ.

—Chura vũni saijũ'ũ. “Iku Jesús chũ'ũre vasoja'mũ”, chini cuasasi'kũjekũ vajũcũhasi'kũa'mũ mũ'ũ —chiniasomũ Jesús.

Dios Raosi'kũ chũ'ũrũmũ tĩ'ajañere kuamũ

(Mt 24.23-28, 36-41)

20 Ũcuarũmũ fariseopãi Jesure ija'che sũniasome:

—¿Jeerũmũ Dios Raojau rani pãĩ ũcuaukore chũ'ũja'ũ? —chiniasome. Chitena Jesús i'kaasomũ repañare.

—Repa chũ'ũrũmũ tĩ'ajañe vesũme pãĩ. 21 Dios Raosi'kũ repañ'te cuasana-rechi'a rekoñoãna chũ'ũku pa'imũ. Jã'ajekũna pãĩ ija'che i'kamanejanaaname: “Dios Raosi'kũ ichejare chũ'ũmũ.” Ũcuachi'a, “Jã'achejare Dios Raosi'kũ chũ'ũmũ”, chiimanejanaaname pãĩ —chiniasomũ Jesús repañare fariseopãĩ.

22 Chini Jesús repaña neenare i'kaasomũ.

—Na'a pa'isirũmũ mũsanũkona chũ'ũ jo'e cajejachere cha'ajũ, “Dios Raosi'kũri jo'e caje, maire te'eumucusechi'a ja'me pa'ito re'ora'amũ”, chijũ cuasajanaaname mũsanũkona. Jã'ata'ni chũ'ũ cajerũmũ chuta'a tĩ'amaũna jmamakarũjẽ'e ñamanejanaaname mũsanũkona chũ'ũre. 23 Pãĩ mũsanũkonare ija'che kũajanaaname: “Rani ñajũ'ũ. Dios Raosi'kũ ichejare pa'imũ.” Chekũna, “Sani ñajũ'ũ. Dios Raosi'kũ jeechejare pa'imũ”, chijanaaname. Pãipi jã'aja'ñe kũajũna ja'me ñaũũ chini saimanejũ'ũ mũsanũkona. 24 Cũnaũmũri te'ekã'ko oko fe'neni chekũkã'kojatũ'ka rũa na'mi peore miañe fe'ne chũvokũna ñame pãĩ. Ũcuaja'che chũ'ũ Dios Raosi'kũ icheja cheja jo'e cajerũmũ pãĩ ũcuaukũ ñajanaaname chũ'ũre. 25 Jã'ata'ni charo rũa asi cho'ocojũojamũ chũ'ũ. Ũcuachi'a irũmũ pa'ina pãĩ, “Dios Raosi'kũ-

ma'mu mu'u", chijju cuheme chu'ure. ²⁶Chu'u Dios Raosi'ku chejana jo'e cajeumucuse tí'api'raramu Noé pa'irumu pa'isina pa'isi'ēja'che cu'ache pa'ijanaa'me pãi. ²⁷Noé pa'irumu pa'isina pãi ãu ãijju, cono ũkujju, romi vejaju, umu vejaju, repanare uache cho'ojju paniasome, Dioni cuasama-pu, repau Noé choovvu uvjavvu kakaumucusejatu'ka. Kakasirumuna okopi ra ko'sauna ũcuauko cho'osõasome repana pãi. ²⁸Ūcuaja'che chu'u cajeumucuse tí'api'raramu, Lot pa'irumu pa'isina cu'ache pa'isi'ēja'che cu'ache pa'ijanaa'me pãi. Reparumu pãi ãu ãijju, cono ũkujju, põse koo ïsijju, repana chiño ãu tãju, vu'ña cho'ojju paniasome, Dioni cuasamairo pa'ijju. ²⁹Jã'aja'ñe pa'inani repau Lot, Sodoma vu'ejoopo pa'isi'kupi eta sanisõasomu. Repau Lot eta sanisõsirumuna Diopi chũ'una cnaumupi toana'me toacatapi repajoopona tuã'tuakuna pãi peore cho'osõasome. ³⁰Lot pa'irumu cho'osi'ēja'che chu'u Dios Raosi'ku jo'e cajerumuna cu'ache cho'ojju pa'ijanaa'me pãi.

³¹'Chu'u jo'e cajerumu pãi ũcuauana repana vu'ña ve'koroãre pani cu'amajñaruã mini sañu chini repana vu'ña kakama'ñe teana vu'vusõa'ju. Ūcuaja'che pãi chiño pa'ina repana vu'ña pa'iche'te cu'amajñaruãre mini sañu chini co'ima'ñe teana vu'vusõa'ju. ³²Lot rãjo cho'ocojñosi'ere cuasa, repao jachasi'ēja'che Diore jachamanejũ'u musanukona. ³³Pãi Dios chũ'uñe'te cho'ocuheju repanare uachechi'a cho'ojju pa'ito cu'amu. Jã'aja'ñe cho'onare chu'upi rani vati toana saoja'mu repanare. Chekuna-retani repanare cho'ouache ũhasõ, Dios chũ'uñe'te cho'ojju pa'inareta'ni Dios pa'ichejana saja'mu chu'u.

³⁴'Ija'chere kũara chiimu chu'u musanukonare: Chekuruamu ángeles ñamipi caje umupãi te'eka'chapana ũcuate'eko'a kãinare te'eu'te saju chekuni jo'kajanaa'me. ³⁵Chekuruamu romi te'eka'chapana ũcuate'echeja ãu toanare te'eo'te saju chekoni jo'kajanaa'me. ³⁶Chekuruamu umupãi te'eka'chapana chio ũcuate'echio pa'inare ũcuaja'che te'eu'te saju chekuni jo'kajanaa'me —chiniasomu Jesús repanare.

³⁷Jã'aja'ñe i'kauna chu'o sēniasome repana.

—Chukuna'te Paaku, ¿jeechejana jã'aja'ñe cho'oja'u? —chiniasome repana.

Chitena i'kaasomu repau.

—Cu'ava'nare jũni jã'jusiva'nare jña caje chi'ime vacho —chiniasomu Jesús repau neenare.

**Va'jeo pa'ichena'me pãi chēañe chũ'uku
pa'iche cuasaku kuamu Jesús**

18 ¹Ūcuarumu Jesús repau neenani chu'vaasomu.
—Musanukona Diore sēeñe ũhamanejũ'u. Musanukona chii-che cuhama'ñe Dioni sēeju pa'ijũ'u —chiniasomu Jesús repau neenare.

² Jā'aja'ñe chũ'vacuha ija'chere cuasakũ kuaasomũ repaũ, repanapi si'arumũ Dioni sēejũ paapũ chini:

—Diore cuasama'kũ, pãi chēañe chũ'ukũ vũ'ejoopo'te paniasomũ. Ūcuaja'che pãijjē'e oima'kũ paniasomũ repaũ. ³ Ūcuarumũ va'jeva'o ūcuajoopo pa'iva'o repaũ'te pãi chēañe chũ'ukũ'te si'arumũ mũa ija'chere kuako paniasomo: “Pãiu chũ'uni pe'rukũ cu'ache cho'omũ. Ūsekaijũ'ũ chũ'ũre repaũ cu'ache cho'oche jo'e cho'omanea'kũ”, chiniasomo repao repaũ'te. ⁴ Si'arumũ sēeko'teta'ni rupũ asakũ paniasomũ repaũ. Jā'ata'ni repaoji rũarepa sēeona ija'che cuasaasomũ repaũ: “Chũ'ũ Diore cuasama'kua'mũ. Ūcuaja'che pãijjē'e oima'kua'mũ chũ'ũ. ⁵ Jā'ata'ni repaoji chũ'ũni si'areparumũ mũa sēeona asa ca'nasõ cho'okaija'mũ chũ'ũ. Repao'te cho'okatu jo'e mutamaneja'mo repao”, chini repao sēesi'e cho'okaniasomũ repaũ —Jā'aja'ñe kuaasomũ Jesús repaũ neenare.

⁶ Kua pi'ni repanare ija'che i'kaasomũ repaũ:

—Pãi chēañe chũ'ukũ cu'akũ cho'osi'ere cuasa ñajũ'ũ musanukona. ⁷ Repaũ pãi chēañe chũ'ukũ pãi oima'kũ paniasomũ. Jā'ata'ni va'jeoji si'areparumũ repaũji cho'okaũ chini sēeona cho'okaniasomũ repaũ. Dio'ta'ni pãi chēañe chũ'ukũ pa'icheja'che pa'ima'kua'mũ. Jā'ajekũna Repaũ chēa paanapi umucujñana'me ñami Repaũji cho'okaũ chini si'arumũ sēeto, “Cha'ajũ'ũ. Na'a pani cho'okaija'mũ chũ'ũ”, chiima'kua'mũ Dios. Repana sēeñe asa teana cho'okaikũ'mũ Dios. ⁸ Repana chiiche na'mi cho'okaikũ'mũ Dios. Chũ'ũ Dios Raosi'kũ ichejana jo'e cajeni, ¿Diore cuasajũ si'arumũ sēenare ñaja'ñe chũ'ũ? —chiniasomũ Jesús repaũ neenare.

Fariseopãiu'na'me pãi chũ'ũnare kuri kookaikũ pa'iche'te kuamũ

⁹ Reparumũ pãi, “Rũa re'onaa'me chũkũna. Chekũnata'ni cu'anaa'me”, chijũ cuasanapi Jesure ja'me paniasome. Jā'aja'ñe cuasajũna repanani chũ'vakũ ija'chere cuasakũ kuaasomũ Jesús:

¹⁰—Ūmũpãi te'eka'chapana fariseopãiu'na'me pãi chũ'ũnare kuri kookaikũ Dios vũ'ena mũa kakaasome Dioni sēeñũ chini. ¹¹ Ūcuarumũ fariseopãiu'na'ũ nukakũ ija'che sēniasomũ: “Āa, Ja'kũ Dios, chekũna pãi cu'ache cho'ome. Põse ñaame. Ūcuaja'che chekũnare ūcuarepa cho'oma'me. Ūcuaja'che rũjoromi peonare ja'me kãijũ pa'ime. Chũ'ũta'ni chekũna cho'ocheja'che cu'ache cho'oma'kua'mũ. Iku kuri kookaikũ ūcuaja'che kuri cajajaiche sēni koo kuamairo paakũ'mũ. Chũ'ũta'ni jā'aja'ñe cho'oma'kua'mũ. Re'okũ'mũ chũ'ũ. Re'okũjekũ mũ'ũni pojokũ mũ'ũre re'orepamũ chiiũ pa'ikũ'mũ chũ'ũ. ¹² Te'esemana te'eka'chapañõ ãũ ãimairo pa'ikũ'mũ chũ'ũ, mũ'ũni pojokũ. Chũ'ũ cho'oche cho'osi'ere pãipi chũ'ũni ro'ito aperumũ mũ'ũ isijũ'ũ chiisinukorũ kuẽkue ña karama'ñe isikũ'mũ chũ'ũ mũ'ũre. Chekũrumũ kurire're dierepare're kooni te'ere'rerũ isikũ'mũ chũ'ũ. Chekũrumũ cienrepare'rerũã kooni diere-

pare're isikũ'mũ chũ'u mũ'ũre. Jã'aja'ñechi'a isikũ'mũ chũ'u mũ'ũre", chiiũ sēniasomũ repaũ fariseopãiu. Cu'ache cho'okũta'ni re'oja'che cho'ochechi'a kũaasomũ repaũ. ¹³Chekũ kuri kookaikũta'ni repaũ cu'ache cho'osi'ere cuasa cunãũmũ Dios pa'ichejajekũna ñavajũchũkũ so'ore sũmava'u meñe sime nukakũ paniasomũ. Sũmava'u nukasi'kũpi ã'carũna vaiũ Diore ija'che sēniasomũ repaũ: "Åa, Ja'kũ Dios, cu'ache pa'ikũ'mũ chũ'u. Jã'ata'ni oijũ'u chũ'ũva'ũre", chiniasomũ repaũ —Jã'a-ja'ñe kũaasomũ Jesús repanare.

¹⁴Kũacuha jo'e i'kaasomũ repaũ.

—Asarepajũ'u mũsanũkona. Sēni pi'ni eta repana vũñana coliasome repana. Kuri kookaikũji ũcuajũ meñe, "Cu'ache pa'ikũ'mũ chũ'u", chiiũ Dioni sēkũna repaũ cu'ache cho'osi'e tũnosōkani, "Cu'ache cho'osi'e ro'iche peomũ ikũre", chiniasomũ Dios. Chekũreta'ni repaũji, "Re'oja'chechi'a cho'okũ'mũ chũ'u", chikũna repaũ cu'ache cho'osi'e tũnokaimaneasomũ Dios. "Repaũ cu'ache cho'oche kũamanesi'e ro'iche pa'imũ ikũre", chiniasomũ Dios. Pãi te'ena, cu'ache cho'onata'ni, "Re'onaa'me chũkũna", chiime, chekũnapi asa, "Re'onaa'me jã'ana", chiapũ chini. Repana cu'ache cho'oche'te Dioni kũamarũna repana cu'ache cho'oche tũnokaima'mũ Dios. Diopi ñato cu'anaa'me repana. Jã'ata'ni chekũna pãi, "Cu'ache cho'okũ'mũ chũ'u", chini cuasa Dioni kũajũna repana cu'ache cho'oche tũnokaimũ Dios, repanani oiũ. Diopi ñato re'onaa'me repana, cu'ache cho'oche tũnosōcojñosinajejũ —chiniasomũ Jesús repanare.

Chiiiva'nare Jesús re'oja'che i'ka jo'kasi'ere kũamũ

(Mt 19.13-15; Mr 10.13-16)

¹⁵Ūcuarũmũ pãi Jesús pa'ichejana repana chiiiva'nare raasome, Repaũji chēsekũ Dioni re'oja'chere sēekaapũ chini. Jã'aja'ñe rajũna ña repaũ neena ũseasome repanare. ¹⁶Ūsejũna Jesús repaũ neenare soni i'kaasomũ.

—Chiiiva'nare raiũsemanejũ'u mũsanũkona chũ'ũni raapũ. Iva'na chiiiva'naja'ñe pa'ijũ chũ'ũre masi cuasanapi Dios chũ'o asa chēajanaa'me. ¹⁷Jã'ata'ni iva'na chiiiva'na chũ'ũre masi cuasacheja'che masi cuasamana Dios chũ'o asa chēamanejanaa'me. Ūcuarepaa'me jã'a —chiniasomũ Jesús repaũ neenare.

Pãiu kuriũ Jesure Dios pa'icheja saiche sēniasasi'ere kũamũ

(Mt 19.16-30; Mr 10.17-31)

¹⁸Ūcuarũmũ judiōpãi chũ'ũkũ kuriũ Jesuni chũ'o sēniasomũ.

—Masiũ, re'okũ'mũ mũ'u. ¿Je'se cho'oni'te Dios pa'icheja saija'che chũ'u? —chiniasomũ repaũ repaũ'te.

¹⁹Chikũna Jesús i'kaasomũ repaũ'te.

—¿Je'se cuasa, “Re'okũ'mũ mũ'u”, chiikũ mũ'u chũ'ure? Diochi'aa'mũ Re'okũ. Chekũ pãiu re'okũ peomũ. ²⁰Aperũmũ Dios chũ'u jo'kasi'e masi-cosomũ mũ'u. Ija'che kuamũ repa:

Mũsanũkona mũmũpãi romi paana chekũnare romi ja'me
kãimanejũ'u.

Ûcuaja'che romi mũmũ pa'ina chekũnare mũmũpãi ja'me
kãimanejũ'u.

Ûcuachi'a pãi vanisõmanejũ'u.

Chekũna nee ñaamanejũ'u.

Chekũna pa'iche'te kuani joremanejũ'u.

Ûcuaja'che mũja'kũpãi ña kũkũjũ'u.

Jã'aja'ñe chũ'usi'kuu'mũ Dios —chiniasomũ Jesús repaũ'te kuriũ'te.

²¹Chikũna i'kaasomũ repaũ.

—Chĩĩrũmũpi irũmũjatũ'ka Dios chũ'u jo'kasi'e peore jã'a jachama'ñe cho'okũ pa'ikũ'mũ chũ'u —chiniasomũ repaũ.

²²Jã'aja'ñe i'kaũna Jesús ija'che i'kaasomũ repaũ'te:

—Ûcuarepa cho'okũ'teta'ni karamũ mũ'ure. Mũ'u paache cu'amajña-rũãre peore ñisisõ, kuri koo chũova'na pa'iva'nani rupũ ñisijũ'u. Ñisisõjani rani chũ'una'me ku'iu chũ'u chũ'uñe'te cho'okũ pa'ijũ'u. Jã'aja'ñe cho'oni'te Dios pa'ichejana sani re'oja'che pa'ija'mũ mũ'u —chiniasomũ Jesús repaũ'te kuriũ'te.

²³Jesupi jã'aja'ñe i'kaũna asa, ñisicuheku sũmava'u paniasomũ repaũ, rũa kuriũ'jekũ. ²⁴Sũmava'u pa'ũna ña Jesús ija'che i'kaasomũ repaũ'te:

—Pãi kurinare Dios pa'icheja saineenareta'ni saicu'aja'mũ, repanapi kurire na'a rũa cuasajũ Dioni cuasama'to. ²⁵Camellova'ũre miũñakarũ cojerũ kaka etajaicu'acheja'che kuriũ'te Dios pa'icheja saicu'aja'mũ, repaũji kurire na'a rũa cuasakũ pa'ito —chiniasomũ Jesús repaũ'te kuriũ'te.

²⁶Jesús i'kache asasina ija'che sẽniasome repaũ'te:

—Jã'a pa'ito, ¿je'se cho'onani Dios pa'icheja saire'oja'u? —chiniasome.

²⁷Chitena Jesús i'kaasomũ.

—Maichi'a te'ena cuasajũna Dios pa'icheja saicu'amũ maire pãi. Diopi cho'okaitota'ni Repaũ pa'icheja saiche vesama'mũ —chiniasomũ repaũ.

²⁸Chikũna Pedro i'kaasomũ.

—Chũkũna mũ'una'me paũũ chini chũkũna paasimajñarũã peore jo'kasõ rani mũ'una'me ku'ime —chiniasomũ.

²⁹⁻³⁰Chikũna Jesús i'kaasomũ repaũ'te.

—Pãiu ñcuauakũ Dios chũ'uñe'te cho'okũ pasa chiikũ chekũrũmũ repaũ vũ'ere jo'kasõmũ. Chekũrũmũ repaũ rũjoni jo'kasõmũ. Chekũrũmũ repaũ majaa'chũpãire jo'kasõmũ. Chekũrũmũ repaũ cho'jechĩire jo'kasõmũ. Chekũrũmũ repaũ pũka'kũpãire jo'kasõmũ. Chekũrũmũ repaũ chĩire jo'kasõni repaũ aperũmũ paasinũko na'a rũa jũaaja'mũ repaũ, icheja

cheja pa'irumũ. Ũcuaja'che jünisösirumũ Dios pa'ichejare ai sani pa'ija'mũ repaũ. Ũcuarepaa'me jã'a —chiniasomũ Jesús repañare.

Jesús repañ chuenisojachere jo'e kũamũ

(Mt 20.17-19; Mr 10.32-34)

31 Ũcuarumũ Jesús repañ neenare docerepañare soni ija'che kũasomũ: —Jerusalén vũ'ejoopona maijanaa'me mai chura. Aperumũ Dios chũ'o kũana tocha jo'kasi'e chũ'u Dios Raosi'kũ cho'ocojñojañere kũame. Repaña kũajũ tocha jo'kasi'e Jerusalenna ti'jñeja'mũ chũ'ũre. 32 Judíopãipi judío peonani jo'kajanaa'me chũ'ũre, repañapi cu'ache cho'oa'jũ chini. Rũa cu'ache cutujũ pãisojũ coo tutujanaa'me repaña chũ'ũre. 33 Ũcuachi'a suĩ'sue pi'ni vanisõjanaa'me repaña chũ'ũre. Jã'ata'ni choteumucujñana vajũraija'mũ chũ'u —chiniasomũ Jesús repañ neenare.

34 Repañ kũache asanata'ni jmamakarũjẽ'e asa chẽamaneasome repaña. Diopi repañani asa chẽañe'te ñsekũna asavesũasome repaña.

Na'ava'ũre Jesús vasosi'ere kũamũ

(Mt 20.29-34; Mr 10.46-52)

35 Repañ Jesús Jericó vũ'ejoopo tí'acuhato na'ava'u ma'a ru'tũva'te ñu'iu kurire s̃eeũ paniasomũ. 36 Ñu'iuña pãipi jainũko ñcuachejapi caraijũna asa,

—¿Je'se cho'оче ina? —chiniasomũ repañ. 37 Chikũna,

—Jesús, Nazaret vũ'ejoopo raisi'kũpi caraimũ —chiniasome pãi repañ'te ja'me saina. 38 Chitena asa ñjachũ'opi ija'che cuikũ i'kaasomũ repañ:

—Jesús, David aperumũ pa'isi'kũ Jojosi'kũ, oijũ'u chũ'ũva'ũre —chiniasomũ.

39 I'kaũna asa charo saina,

—Re'omũ. Jo'e i'kamanejũ'u —chiniasome repañ'te. Jo'e i'kamanejũ'u chiinaretani na'a rũa cuikũ i'kaasomũ repañ.

—Jesús, David aperumũ pa'isi'kũ Jojosi'kũ, oijũ'u chũ'ũva'ũre —chiniasomũ repañ.

40 Jã'aja'ñe i'kakũ cuikũna asa canũka,

—Chũ'ũni rajũ'u repañ'te —chiniasomũ Jesús repañare. Chikũna repañni kueñe rarena Jesús ija'che s̃eniasomũ repañ'te:

41 —¿Ïquere cho'okaaũ chini s̃eeũ mũ'u chũ'ũre? —chiniasomũ Jesús repañ'te.

Chikũna,

—Pãi Ũcuañkore Paakũ, chũ'u ñakocaã ñoa'kũ chiimũ chũ'u —chiniasomũ repañ.

42 Chikũna Jesús i'kaasomũ.

—Mũ'u ñakocaã ñoa'kũ mũ'ũre. “Jesús chũ'ũre vasoja'mũ”, chini cua-sasi'kũjekũ vajũcuhamũ mũ'u chura —chiniasomũ Jesús repañ'te.

⁴³Jesupi jā'aja'ñe i'kakuna repau ñakocaã teana care'osoasomu. Care'oõna Jesuna'me saiũ Dioni pojokũ, “Rũa re'okũ'mũ mũ'ũ”, chiniasomu repau. Chekuna ũcuaja'che repau'te cho'osi'ere ña, “Dios peore masikũ'mũ”, chiniasome.

Zaqueona'me Jesús cho'osi'ere kuamũ

19 ¹⁻²Ūcuarũmũ Jesús Jericó vũ'ejoopo tĩ'a mũato ũcuajoopo'te pãiu kuriũ paniasomu. Repau mamia'me Zaqueo. Pãi chũ'ũnare kuri kookainare chũ'ũku paniasomu repau. ³Repau Zaqueo Jesure ñara chiikũta'ni chejarũ nukakũjekũ pãipi jairepanũkojẽjũna ñamaneasomu. ⁴Ñamanesi'kũjekũ Jesuni ñara chini charona vũ'vũ sũkiũũ sicómoro-ñũna mũni tuhiũ cha'aasomu repau, “Jesús ichejapi carajja'mũ”, chini. ⁵Tuhiũ cha'akuna repau Jesús ũcuachejana sani tĩ'a carai'ũrakũji mũñe ña sũkiũũ tuhikũ'te Zaqueo'te ija'che i'kaasomu:

—Zaqueo, pesa cajejũ'ũ. Chura iumucuse mũ'ũ vũ'ena canũkache paamũ chũ'ũ —chiniasomu repau repau'te.

⁶Jesupi jā'aja'ñe i'kaũna asa pojokũ na'mi caje repau vũ'ena mũvaasomu repau. ⁷Mũvakuna ña pãi ũcuauũko pe'rujũ cu'ache i'kaasome Jesure. “Pãiu cu'aku vũ'ena canũkara chini mũamũ jã'ũ Jesús”, chiniasome repana ũcuauũko.

⁸Ūcuarũmũ repau Zaqueo repau vũ'ere pa'iu vũni nukakũ i'kaasomu Jesure.

—Ñakũ, Pãi Ūcuauũkore Paakũ. Chura chũ'ũ paache cu'amajũarũã chũova'na pa'iva'nani joopo rupũ ĩsija'mũ chũ'ũ. Ūcuaja'che chũ'ũ jorekũ chekũnare na'a cajejai'che sũni koosinũko kuri ũcuaka'chapañoã jo'e ũcuajanũko jovo co'choja'mũ chũ'ũ repanare —chiniasomu repau.

⁹Chikuna Jesús i'kaasomu repau'te.

—Mai aipãiu Abraham jojosi'kũa'mũ mũ'ũ. Iumucuse ivũ'e pa'inare mũsanũkonani oiũ chẽamũ Dios, jũnisõsirũmũ vati toana saimaneal'jũ chini. ¹⁰Chũ'ũ, Dios Raosi'kũ, pãipi jũnisõ vati toana saimaneal'jũ chini chejana cajesi'kũa'mũ. Repanare chẽa paakũ repana cu'ache cho'ocojũõ-ra'asi'e ũsekani paaja'mũ chũ'ũ —chiniasomu Jesús repau'te Zaqueo'te.

Kurire're koosina pa'iche'te kuamũ

(Mt 25.14-30)

¹¹Jesupi jā'aja'ñe i'kaũna asa, repauji Jerusalén vũ'ejoopona tĩ'api'rakuna ija'che cuasaasome repana pãi: “Ikũ Jerusalén vũ'ejoopona tĩ'a teana pãi ũcuauũkore chũ'ũja'mũ”, chini cuasajũna repanani chũ'vakũ ija'chere cuasakũ kũasomu repau, jā'aja'ñe cuasamaneal'jũ chini:

¹²—Pãiu pa'ipãiu paniasomu. Repauñi pãi chũ'ũku'te jo'kaũ chini chekũcheja cana soniasome repau'te. Sotena chekũchejana so'ona saniasomu

repaŋ, repaŋapi repaŋni pāi chū'ukū'te jo'karena repaŋ pa'icheja canani co'i chū'ura chini. ¹³ Saipi'rakū repaŋ'te cho'oche cho'okainare dierepanare soniasomū repaŋ. Soni rao pachokurire're te'ere'rechi'a ūsi pi'ni ija'che i'kaasomū repaŋ repaŋare: “Chura chū'ū ūsire're kurire'repi pōsere koo ūsijū na'a rŋa kurire koojū pa'ijū'ū. Chū'ū rairūmujatū'ka jā'aja'ñe cho'oju pa'ijū'ū mŋsanŋkona”, chiniiasomū repaŋ. ¹⁴ Chini jo'ka sanisōŋna repaŋ pa'icheja cana pāi, repaŋni cuhejū, te'lenare pāi jŋaa saosome, repaŋ saisijooŋona tuha chū'ūñe jo'kajanani, “Iku chū'ūñe cuheme chŋkūna”, chiapū chini.

¹⁵ Cuhecheta'ni ūcua pāi chū'ukū'te jo'kaasome repaŋ repaŋ'te. Pāi chū'ukū'te jo'karena repaŋ pa'ichejana co'i, repaŋ'te cho'oche cho'okainare repaŋ kuri ūsinani soapū chini chū'ūasomū repaŋ, repaŋa koosinŋkore kurire masira chini. ¹⁶ Sotena charo te'eu rani ija'che kŋaasomū: “Chū'ūre paakū, mū'ū chū'ūre ūsire'reva kurire'revaji pōsere koo ūsiku dierepare're koosi'kŋa'mū chū'ū”, chiniiasomū. ¹⁷ Chikūna i'kaasomū repaŋ. “Mū'ū rŋa masi cho'osi'kŋa'mū. Kuri ka'charū koosi'kŋa'ni na'a rŋa jŋaasi'kŋa'mū mū'ū. Masi cho'osi'kŋajekūna vŋ'ñajoŋoŋ dierepajoŋoŋ pa'inani pāire chū'ūa'kū chini jo'kamū chū'ū mū'ūre”, chiniiasomū repaŋ. ¹⁸ Kŋacuhaŋna chekū ūcuaja'che kurire'reva koosi'kū rani kŋaasomū. “Chū'ūre paakū, kurire'reva mū'ū chū'ūre ūsire'revaji pōsere koo ūsiku cincorepare're koosi'kŋa'mū chū'ū”, chiniiasomū. ¹⁹ Jā'aja'ñe kŋaŋna repaŋ'te paakū ija'che i'kaasomū: “Re'orepamū. Vŋ'ñajoŋoŋ cincorepajoŋoŋ pa'inani pāire chū'ūa'kū chini jo'kamū chū'ū mū'ūre”, chiniiasomū repaŋ.

²⁰ Kŋacuhaŋna chekū kurire'reva koosi'kū rani kŋaasomū. “Chū'ūre paakū, mū'ū chū'ūre ūsire'reva kurire'reva ūcuare'reva co'chamū chū'ū mū'ūre. Mū'ūpi ūsiŋna koo kāase'rechoji rea care'va paakū pa'isi'kŋa'mū chū'ū repare'reva. ²¹ Mū'ūre cho'oche cho'okainare oima'kŋa'mū mū'ū. Chekūna cho'oche cho'o koosi'e kuri tŋasōkū'mū mū'ū. Ūcuaja'che āu chekūna tāsi'e tŋasōkū'mū mū'ū. Jā'ajekūna jā'are vajuchukū mū'ū chū'ūre ūsire'reva kurire'reva rupū paasi'kŋa'mū chū'ū”, chiniiasomū repaŋ. ²²⁻²³ Repaŋ kurire'reva care'va paasi'ere kŋaŋna asa repaŋ'te paakū ija'che i'kaasomū repaŋ'te: “Rŋa cu'akū'mū mū'ū. Mū'ūpi jā'aja'ñe cuasakū cho'omanenŋna asa pe'rukū cu'ache cho'oja'mū chū'ū mū'ūre. Chū'ū pāi oima'ñena'me chekūna cho'oche cho'o koosi'e kuri tŋachena'me chū'ū chekūna tāsi'e āu chū'ū tŋache masikŋa'ni, ŋje'se pa'ūna mū'ū chū'ū ūsire'reva kurire'reva kuri vŋ'ena sa jo'kamanū? Sa jo'karu rani na'a rŋa koo'asi'kŋa'mū chū'ū”, chiniiasomū. ²⁴ Chini chekūnare ūcuacheja nŋkanare i'kaasomū repaŋ. “Repaŋ koosire'reva kurire'reva tŋa, chekūni ūsijū'ū dierepare're kurire're koosi'kūni”, chiniiasomū repaŋ. ²⁵ Chikūna i'kaasome repaŋa. “Jā'ata'ni jā'ū ūcuare kurire're dierepare're paamū”, chiniiasome. ²⁶ Chitena repaŋare i'kaasomū repaŋ. “Asarepajū'ū, mŋsanŋkona. Ija'chea'me: Pāiŋ ūcuache'te koo masi paakū ūcuare paakŋa'ni na'a rŋa kooja'mū. Jā'ata'ni jmanŋkorū

koosi'kupi masi paama'ku repau paache rua jmanukoruta'ni peore tua-sōcojñoja'mu", chinasomu repau. ²⁷Chini, "Chura chu'uni cuheju, chu'u chũ'uñe cuhenare chēa ichejana ra chu'u ñaku'te vanisōjũ'u", chinasomu pāi chũ'uku repanare —Jā'aja'ñe kuaasomu Jesús repanare pāi.

Jerusalén vu'ejoopo Jesús sani t'asi'ere kamu

(Mt 21.1-11; Mr 11.1-11; Jn 12.12-19)

²⁸Jā'aja'ñe kua pi'ni Jerusalenna t'ara chini jo'e saiũ aikūtina mu-niasomu repau Jesús. ²⁹Mũia Betfagé vu'ejoopona'me Betania vu'ejoopo Olivo aikūti pa'ijoopoña kueñe t'aasomu repau. Repajoopōa kueñe t'a repau neenare te'eka'chapanare soniasomu repau. ³⁰Repanare soni ija'che chũ'uasomu repau:

—Jeejoopona kueñe cajoopona saijũ'u musanukona. Sani t'a burrova'ure quēo suosiva'ure, pāi chuta'a tuhimava'uni jñaajanaa'me musanukona. Jña repava'ure jose ichejana rakaijũ'u. ³¹Pāiũ ũcuauakuji musanukonare, "¿Ëque cho'oñu chini musanukona jā'ava'ure joseche?", chiito, "Maire Paaku iva'ure chiimu", chijũ'u repanare —chinasomu repau.

³²Chikuna repana sani ñato Jesús i'kasi'e ũcuapaniasomu. ³³Burrova'ure quēo suosiva'ujekuna josejuna repava'ure paana i'kaasome.

—¿Ëque cho'oñu chini musanukona jā'ava'ure joseche? —chinasome.

³⁴Chitena i'kaasome repana.

—Maire Paaku iva'ure chiimu —chinasome repana repanare.

³⁵Chini repava'ure burrova'ure Jesús pa'ichejana sa repau sōkuñna kãñapi tujñacuha Jesure tuoasome repana. ³⁶Tuorena tuhiũ saiũna repau saima'ana kãña jaasome pāi, repau pojoju. ³⁷Jarena ũcuama'api saiũ Olivo aikūtipi Jerusalén cajechejana kueñe t'aasomu repau. T'akuna Diochi'a te'eu cho'omasiche'te repauji cho'okuna ñasi'ere cuasaju repau'te chiina ũcuauko Dioni pojoju, "Rua re'okumũ mu'u", chijũ cuijũ uja'chu'opi i'kaasome. ³⁸Ūcuachi'a ija'che i'kaasome:

—iDiopi ikure pāire chũ'ua'ku chini Repau Raosi'kure re'oja'che cho'okaau! iCunauumu pa'ina pojoju paaru! iPāi ũcuauko, "Cunauumu Pa'iku Dios peore masiku'mu", chiaru! —chinasome repana Jesure chiina ũcuauko.

³⁹Jā'aja'ñe i'kajuna ũcuanaana'me pa'ina fariseopāi asa pe'ruju ija'che i'kaasome repau'te Jesure:

—Masiũ, mũ'ure chiinare jā'aja'ñe i'kache ũsejũ'u —chinasome.

⁴⁰Chitena Jesús i'kaasomu repanare.

—Ësema'mu chu'u. Inapi jā'aja'ñe cuijũ i'kama'to catapi ũcuare i'kaku cuir'amu —chinasomu Jesús repanare fariseopāi.

⁴¹Chini na'a kueñe t'a Jerusalén vu'ejoopo'te ña oniasomu repau.

⁴²Oiũ ija'che i'kaasomu:

—Dios m̄sanukonare Jerusalén pa'inare pa'iche r̄ua re'oja'chere jo'kara chiim̄, Repauni cuasaj̄u pojoj̄u paap̄u chini. J̄a'ata'ni cuheme m̄sanukona. Cuhej̄u re'oja'che pa'iche ves̄ume m̄sanukona, Diopi ūsek̄una. 43-44 M̄sanukonare cu'ache ti'j̄ñer̄um̄u t̄i'acuhaja'm̄u. M̄sanukonare cuhena ijoopona rani si'acajoopo r̄u't̄una pachu cha'opi r̄ūhis'okoro ñekua timu ūcuachej̄ñari pachu m̄ni kakajanaa'm̄e. M̄sanukonari vaj̄uchuj̄u eta v̄u'v̄usōñu chiito ūsej̄u ijoopo ñañosōjanaa'm̄e repana. Ñañosōsir̄um̄u v̄u'ña je'nasi'p̄uã catap̄uã te'ep̄uj̄e' chekup̄una'm̄e su'imaneja'm̄u. M̄sanukonare ainana'm̄e chiiva'nare vanisōjanaa'm̄e repana. Ch̄u'uni Dios Raosi'k̄uni cuhej̄una cu'ache ti'j̄ñeja'm̄u m̄sanukonare. Ch̄u'ure cuheche ro'ia'm̄e j̄a'a —chiniasom̄u Jesús repanare.

Dios v̄u'ena kaka p̄ose ĩsinare Jesús eto saosi'ere k̄uam̄u

(Mt 21.12-17; Mr 11.15-19; Jn 2.13-22)

45 Ūcuar̄um̄u Jesús Dios v̄u'ena kaka repav̄u'e p̄ose ĩsinare eto saosom̄u. 46 Repanani eto saok̄u ija'che i'kaasom̄u repaū:

—Dios ch̄u'o aper̄um̄u tocha jo'kasi'e ija'che k̄uam̄u:

Ch̄u'u v̄u'e p̄ai ch̄u'ure pojoj̄u s̄ev̄u'ea'm̄e, chiim̄u. J̄a'ata'ni m̄sanukona p̄ose ñaana cho'ocheja'che kaka cu'ache cho'ome iv̄u'e —chiiu eto saosom̄u Jesús repanare.

47 Repar̄um̄u Jesús Dios v̄u'e si'aumucuj̄ña kaka che'choasom̄u. J̄a'ata'ni phairip̄ai ch̄ū'nnana'm̄e judiōp̄ai che'chonana'm̄e p̄ai ch̄ū'una, “¿Je'sepi vanisore'ok̄u ik̄ure?”, chiniasome repaū'te. 48 J̄a'ata'ni p̄aiipi ūcuan̄ko repaū che'choche'te asaneej̄una cho'ocu'aasom̄u repanare.

Jesús r̄ua masi i'kasi'ere k̄uam̄u

(Mt 21.23-27; Mr 11.27-33)

20 1 Repar̄um̄u Jesús Dios v̄u'ere pa'iu Dios ch̄u'o re'oja'chere ch̄u'vak̄u paniasom̄u repanare p̄ai. Ch̄u'vak̄una judiō phairip̄ai ch̄ū'nnana'm̄e judiōp̄ai che'chonana'm̄e judiō aina raniasome. 2 Rani repaū'te ch̄u'o s̄ēniasome repana.

—¿Je'se cuasa p̄ai ch̄ū'una cho'ocheja'che rani cho'ok̄u m̄u'u? ¿Neepi ch̄ū'urena cho'ok̄u m̄u'u? —chiniasome repana.

3 S̄ēej̄una repanare i'kaasom̄u repaū.

—Ch̄u'u ūcuaja'che m̄sanukonani ch̄u'o s̄ēniasara. S̄ēuna k̄uaj̄ū'u ch̄u'ure. 4 ¿Neepi Juanre P̄ai Okoro'vek̄u'te ch̄ēa raore? ¿Diopi raou? J̄ā'ap̄āni, ¿p̄aiipi ch̄ēa raore repaū'te? —chiniasom̄u Jesús repanare.

5 S̄ēk̄una s̄āiñechi'a ija'che cutuasome repana:

—¿Je'se mai ik̄ure i'kajanaa'ñe? Maipi, “Juanre Diopi ch̄ēa raosi'k̄ua'm̄u”, chiito ik̄u maire, “¿M̄sanukona je'se pa'iu'na j̄ā'aja'ñe cuasanata'ni Juan ch̄u'vasi'e cuasamanere?”, chiija'm̄u. 6 Ūcuaja'che, “P̄aiipi ch̄ēa rao-

sinaa'me”, chiicu'amu maire. Ina pãi jainuko, “Juan Dios chu'o kuakaiku pa'isi'ku'a'mu”, chiiyu cuasame. Jã'ajekuna maipi jã'aja'ne i'kato ina pãi asa pe'ruju ũcuauko catapi su'a vēasojanaa'me maire —chiniasome repana.

⁷Sãinechi'a jã'aja'ne cutu pi'ni Jesure ija'che i'kaasome repana:

—Juanre okoro'vea'ku chini raosi'kure vesume chukuna —chiniasome repana.

⁸Chitena Jesús i'kaasomu.

—Chu'u ũcuaja'che musanukonapi jã'aja'ne i'karena chu'ure chu'u rao-si'ku mami kuamaneja'mu —chiniasomu.

Cho'ochē cho'okaina cu'ache cho'osi'ere cuasaku kuamu Jesús

(Mt 21.33-44; Mr 12.1-11)

⁹Ūcuarumu Jesús pãire jo'e chu'vaku ija'chere cuasaku kuasomu:

—Pãiu pãsi ũche chio tã pi'ni repachio kuirakaijanare jãaa jo'ka, “Ichio ũche tuarumu tã'auna tuajũ'u. Reparumu chu'ure cho'ochē cho'okaiku'te ichejana raoja'mu chu'u, chu'uni ũchere miiraikaau chini”, chiniasomu repau. Chini jo'ka tãichejana sanisōasomu repau raa jeerumu pasa chini.

¹⁰Ūche tuarumu tã'auna repau'te cho'ochē cho'okaiku'te ũche chio kuirakaina pa'ichejana saomasomu repau, ũchere mijani rakaau chini. Jã'ata'ni repana ũche kuirana sani tã'auna ña repau'te chēa vani ũchejē'e peou'te co'choasome repau'te, ũche paaku pa'ichejana. ¹¹Co'chorena ũche paaku repau'te cho'ochē cho'okaiku'te chekuni jo'e ũcuachejana saouna sani tã'auna ũche kuirakaina repau'te ũcuaja'che vaniasome. Vani repau'te raa cu'ache cutu pi'ni ũchejē'e peou'te co'choasome repana. ¹²Co'chorena jo'e chekuni saouna ũcuaja'che asi vani kuko co'chosōasome repana.

¹³Jã'aja'ne cho'orena ũche paaku cuasaku te'eujji ija'che i'kaasomu: “¿Je'se cho'oja'che chu'u? Chu'u chĩini chu'u raa oiũ paava'uni repana pa'ichejana saora. Jã'ureta'ni ña kukujacosome repana”, chiiũ cuasaasomu repau. ¹⁴Jã'aja'ne cuasa repau mamakuni saouna ũche chiona sani tã'auna ña repachio kuirana ija'che i'kaasome: “Jã'u ũche paaku mamaku'mu. Puka'ku jūnisōsirumu puka'ku paasi'e paajaua'mu jã'u. Vanisōũ jã'uni. Maipi jã'uni vanisōni puka'ku jūnisōsirumu repau paasi'e maipi paajanaa'me”, chiniasome repana sãinechi'a. ¹⁵Chini repau'te chēa chio ru'tuvana juha sa vanisōasome repana —chiniasomu Jesús repanare pãi.

Jã'aja'ne kua pi'ni repau kuasi'e asasinare ija'che sēniasomu repau:

—Repau mamaku'te vanisōsi'ere asa ũche chio paakujji sani, ¿je'se cho'oja'u repanare ũche kuirakainare? ¹⁶Ija'che cho'oja'mu repau ũche paaku: Ūche chiona sani repau mamaku'te vanisōsinare sãine vanisōja'mu repau. Repanare vanisō ũche chio kuirakaijanare chekunani jãaa jo'kaja'mu repau, ũche chiore kuiraa'ju chini —chiniasomu Jesús repanare pãi.

Jã'aja'ne i'kauna asa,

—iDios chukuna'te jã'aja'ne cho'omanea'ku! —chiniasome repana.

—Maire chũ'ukũ César chiana'me repau mami pa'imũ jã'are'reva —chiniasome repana.

²⁵ Chitena repanare i'kaasomũ repau.

—Jã'a pa'ito pa'iche ro'ire repauji kuri ro'iche chũ'uto ro'ijũ'u repau'te. Dios chũ'u jo'kasi'e ũcuachi'a cho'ojũ pa'ijũ'u —chiniasomũ Jesús repanare.

²⁶ Repauji rua masikũ sãĩne i'kaũna asa kũkũ jo'e i'kamaneasome repana, fariseopãĩ raocojĩnosina.

Jũ'isina vajuraiche'te Jesure sēniasasi'ere kuamũ

(Mt 22.23-33; Mr 12.18-27)

²⁷ Ũcuarũmũ saduceopãĩ te'ena Jesuni ñãũ chini saniasome. “Pãĩ jũ'isina jo'e vajuraimanejanaaname”, chiijũ cuasanajejũ Jesure ija'che sēniasome repana:

²⁸ —Masĩa, Diopi chũ'ũũna Moisés aperũmũ maire tocha jo'kasi'e ija'che chiimũ:

Pãĩũ romio'te vejasi'kũpi, chuta'a chĩi peokũji jo'ka jũnisõru repau cho'jeũji veja paaa'kũ majaa'chũ paasi'kore.

Repaoni veja chĩire paakũ ija'che cuasakũ paau:

“Chũ'u a'chũ jũnisõsiva'u chĩijanaaname ina chũ'u chĩi”, chiaũ, chiimũ repau tocha jo'kasi'e. ²⁹ Jã'ajekũna chũ'o kũãũ chiime chũkũna mũ'ũre. Pãĩũ charo cakũ cho'jechĩi mũmũpãichi'a seirepanare paaasomũ. Repau chareparo cakũ romio'te veja paakũ chuta'a chĩi peokũji jo'ka jũnisoasomũ. ³⁰ Jũnisõũna cho'jeũ repau majaa'chũ rũjo pa'isi'koni veja paakũ ũcuaja'che chuta'a chĩi peokũji jo'ka jũnisoasomũ. ³¹ Jũnisõũna na'a cho'je cakũ ũcuate'eo'te veja ũcuaja'che chĩi peokũji jũnisoasomũ. Jã'aja'ñechi'a sieterepana ũcuanũko ũcuate'eo'te vejajũ chĩi peonachi'a jo'ka jũnisoasome repana. ³² Repana jũnisosirũmũna romio ũcuaja'che jũnisoasomo. ³³ Jã'ajekũna pãĩ jũnisõsina ũcuanũko jo'e vajũraisirũmũ, ÷kũpi repau'te jo'e paaja'u vajũrũmũ sieterepana repau'te paasina? ¿Je'se chiikũ mũ'u? —chiniasome repana.

³⁴ Chitena Jesús i'kaasomũ repanare.

—Icheja cheja pa'ina mũmũpãĩ romi vejame. Romi ũcuachi'a mũmũ vejame. ³⁵ Pãĩ Diore cuasana, mũmũpãĩna'me romi jũnisõ vajũrani Dios pa'icheja saisirũmũ jo'e vejamanejanaaname. ³⁶ Ũcuaja'che jo'e jũnisõmanejanaaname repana, ũcuare vajũraisinajejũ. Angeles, Diore ja'me pa'ina pa'icheja'che jũnisõma'ñe pa'ijanaaname repana. Ũcuaja'che Dios chĩia'me repana jũni vajũrani repau pa'icheja saisina. ³⁷⁻³⁸ Aperũmũ Moisés sũkĩra'ñũũũ uutoa toa kueñe ñũkakũ ñakũ paniasomũ. Ñakũ ñũkakũna ũcuatoa sa'navũji Diopi i'kakũna asakũ pãĩ jũnisõsina jo'e vajũraijachere kũara chini ija'che tocha jo'kaasomũ repau Moisés:

Mũsanũkõna aipãĩ icheja pa'irũmũ chũ'ũre cuasasinare paakũ'mũ chũ'u, Abrahamre, Isaare, Jacobre,

chiisi'kua'mu Dios. Pái jūnisōsinarejē'e vajunareja'che ñakujeku paa-mu Dios repanare, rekoñoopi vajukuna —chiniasomu Jesús repanare saduceopai.

³⁹Jā'aja'ñe i'kauna judíopai che'chona i'kaasome repa'ute.

—Masiu, rua masi i'kamū mu'u —chiniasome repana Jesure.

⁴⁰Jesupi masi i'kauna repa'ute jo'e chu'o sēniasavajuchuasome repana saduceopaina'me judíopai che'chona.

¿Nee chiia'u paire chū'ua'ku chini Dios Raosi'ku?

(Mt 22.41-46; Mr 12.35-37)

⁴¹Ūcuarumu Jesús repanare pai repa pa'iche'te kuaasomu.

—“Aperumu pa'isi'ku David Jojosi'kua'mu Cristo”, chiime musanukona pai ūcuanukore chū'ua'ku chini Dios Raosi'kure. ¿Je'se pa'iana musanukona jā'aja'ñe i'kache? ⁴²Repa David Salmophurona ija'che tocha jo'kaasomu:

Dios chu'ure Paaku'te ija'che i'kaasomu:

“Chu'ure kueñe uajajtu cakā'kona puujū'u.

⁴³Chu'upi cho'okuna mu'ure kuhena ūcuanuko mu'u chū'ua'ñe cho'o-janaa'me”, chiniasomu Dios,

chiimu repa tocha jo'kasi'e. ⁴⁴¿Je'se pa'iana David, “Chu'ure Paaku'mu Cristo”, chiisi'eta'ni, “David Jojosi'kua'mu Cristo”, chiiche pai? —chiniasomu Jesús repanare.

Judíopai che'chona cu'ache cho'ochete kuumu Jesús

(Mt 23.1-36; Mr 12.38-40; Lc 11.37-54)

⁴⁵Repana pai ūcuanuko asaju'te Jesús repa neenani chu'vaasomu.

⁴⁶—Judíopai che'chona pa'iche ña chēamanejū'u musanukona. Kāña re'ojakāñapi ujacueño ju'iju nuka ku'ime repa, paipi ña, “Diore rua cuasanaa'me jā'ana”, chiapu chini. Au isichejñare ku'ijuna paipi repaani ña kukujū chēa pojoto rua pojonaa'me repa. Ūcuaja'che judíopai chi'ivū'ña mua kakani masina ñu'isaivua're ñu'ineena'a'me repa. Ūcuaja'che paipi repaani au aūnu chini soito mua repanare soisi'kure kueñe ñu'ineena'a'me repa. ⁴⁷Ūcuaja'che va'jeva'na paache joreju tutesōnaa'me repa. Jā'aja'ñe cho'onata'ni paipi ña, “Re'onaa'me jā'ana”, chiapu chini Diore rua jeerumu sējeju pa'inaa'me repa. Jā'aja'ñe cho'onajejuna Diopi chū'uuna rua cu'ache ti'ñeja'mu repanare —chiniasomu Jesús repa neenare.

Va'jeva'o chuova'o pa'iva'o Diore kuri isisi'ere kuumu

(Mr 12.41-44)

21 ¹Ūcuarumu Jesús Dios vū'ere chuta'a pa'iu ñato pai kurina kurire Dioni isiju cājovuna rua mañasome. ²Va'jeva'o chuova'o pa'iva'o

ũcuaja'che te'eka'chappare'reruãchil'a ka'charu pa'ire'reruãre mañaasomo.
3-4 Mañaona ña Jesús ija'che i'kaasomu:

—Ina kurinata'ni repana koojuna cajejaisi'ere ïsisinaa'me. Iva'ota'ni repao ãu koo ãio pasa chiisire'reruãre Dioni pojoko peore ïsisõsi'koa'mo. Kurina ïsisi'e ña pojomu Dios. Jã'ata'ni iva'o ïsisi'e ña na'a rua pojomu Dios. Ūcuarepaa'me jã'a —chiniasomu Jesús.

Dios vu'e ñañosojachere kuamu Jesús

(Mt 24.1-2; Mr 13.1-2)

5 Reparumu chekuna ũcuavu'e pa'ina Dios vu'e pa'iche'te cutuasome.

—Cataruã rua re'ojaruãpi cho'osivu'ea'me ivu'e. Ūcuaja'che päipi Dioni pojolu jo'kasimajñaruãpi rua re'ojamajñaruãpi pa'iu rua re'oja'imu ivu'e —chiniasome repana.

Jã'aja'ñe cutujuna asa Jesús i'kaasomu repanare.

6 —Musanukona ivu'e Dios vu'ere ñaju, “Re'oja'imu”, chiime. Jã'ata'ni na'a pa'isirumu, cataruã te'epujê'e chekupuna'me su'ima'ñe peore ña-ñõsõjanaa'me päi ivu'e —chiniasomu Jesús repanare.

Cheja si'api'rarumu cho'ojachere kuamu

(Mt 24.3-28; Mr 13.3-23)

7 Chikuna asa repau'te chu'o sëniasaasome repana.

—Masiu, mu'u kuasi'e, çjeerumu cho'ojachea'che? Reparumu t'i'añe, çje'se masijanaa'ñe chukuna? —chiniasome repana.

8 Sëejuna Jesús i'kaasomu repanare.

—Ñarepaju pa'iju jorena i'kache asa cheama'ñe pa'ijũ'u musanukona. iCacu'ocojñoñe! Päi jainuko te'enachi'a ku'iju joreju chu'uni roiju, “Päi ũcuaukore chu'ua'ku chini Dios Raosi'kuu'mu chu'u”, chijjanaa'me. Jã'aja'ñe i'kaju, “Churata'ni cheja si'api'ramu”, chijjanaa'me repana. Jã'a-ja'ñe i'kanare jovomanejũ'u musanukona. 9 Ūcuaja'che päi vaichena'me päi repanare chu'unare cuheju etoche asani kukumanejũ'u musanukona. Jã'aja'ñe pa'ija'mu cheja si'api'rarumu. Jã'ata'ni cheja chuta'a si'amane-ja'mu —chiniasomu Jesús repanare.

10 Chini Jesús jo'e i'kaasomu repanare.

—Päi ũcuate'echeja pa'ina chekuchejña pa'inani sani vanisõjanaa'me. 11 Ūcuaja'che cheja si'achejñaruã rua pi'ruja'mu. Ūcuaja'che ruarepa asuku äupi aineemauna päi si'achejñaruã äucuhana jünisõjanaa'me. Ūcuaja'che si'achejñaruã ravu pa'ina päi jainuko jũ'ijjanaa'me. Ūcuaja'che päi cnapumure ñani repana ñamanesi'ere ñaju ñavajuchuche ñokuna kukusõjanaa'me.

12 Jã'aja'ñe chuta'a cho'omarumu musanukonapi chu'uni cuasajuna cuheju chea rua cu'ache cho'ojanaa'me päi musanukonare. Chea judiopäi

chi'ivũñana sa cu'ache i'ka pi'ni pãi chëavũñana cuaojanaa'me repana mʉsanʉkonare. Chekʉrʉmʉ mʉsanʉkonare chëa sa pãi chũ'ũna vũñana jo'kajanaa'me, repavũña pa'inapi cu'ache cho'oa'jũ chini. ¹³Pãipi jã'aja'ñe cho'ojũna chũ'u pa'iche'te kua asojanaa'me mʉsanʉkona repanare. ¹⁴Pãipi maini jã'aja'ñe cho'oto, “¿Je'se sãĩñe i'kajanaa'ñe mai cu'ache cho'omaneajũ chini?”, chiiju cuasamanejũ'u mʉsanʉkona. ¹⁵Chũ'ũpi cho'okaiũna mʉsanʉkonare pe'runare sãĩñe i'kani rua masi i'kajanaa'me mʉsanʉkona. Masi i'karena, “Joreme ina”, chiimanejanaa'me repana mʉsanʉkonare pe'runa. Jo'e i'kamanejanaa'me repana. ¹⁶Chekʉrʉmʉ mʉja'kũpãipi mʉsanʉkonare cuheju chëa sa pãi chũ'ũna vũñana jo'kajanaa'me, repanapi cu'ache cho'oa'jũ chini. Chekʉrʉmʉ mʉa'chũpãipi chekʉrʉmʉ mʉche'uchĩpi chekʉrʉmʉ mʉsanʉkona majapãipi chekʉrʉmʉ mʉsanʉkonare re'osinapi cuheju chëa sa jo'kajanaa'me mʉsanʉkonare. Ũcuachi'a pãi mʉsanʉkonare ũcuauanare vanisõjanaa'me. ¹⁷Pãi jainũko mʉsanʉkonare chũ'ũni cuasajũna cuhejanaa'me. ¹⁸Jã'ata'ni Diopi ũsekũna mʉsanʉkona rekoñoãta'ni cu'ache cho'omanejanaa'me repana. ¹⁹Mʉsanʉkonapi chũ'ũre cuasache ũhasõmanapi jũnisõni Dios pa'ichejare ai sani pa'ijanaa'me.

²⁰Ũcuachi'a cheja si'api'rarʉmʉ ija'che cho'ojanaa'me pãi: Pãire vaũ chini Jerusalén vũ'ejooona rani rũhiso'koro nũkajanaa'me sõtaopãi. Sõtaopãipi jã'aja'ñe cho'ojũna ñani, “Ijooopo vũ'ejooopo ñañasõcuhaja'mũ”, chini masijanaa'me mʉsanʉkona. ²¹Reparʉmʉ tĩ'ato Judea cheja pa'ina aikũjñana vũ'vũ katisõa'jũ. Ũcuaja'che Jerusalén vũ'ejooopo pa'ina eta sanisõa'jũ. Ũcuaja'che chiño saisina Jerusalén vũ'ejooopo maimaneajũ. ²²Reparʉmʉ repana cu'ache cho'osi'e ro'i Jerusalén vũ'ejooopo pa'inare rua cu'ache ti'ljñeja'mũ Diopi chũ'ũna. Aperʉmʉ Dios chũ'o tochana kuaju tocha jo'kasi'epi ti'ljñeja'mũ repanare Jerusalén pa'inare. ²³Reparʉmʉ romiva'nare chiĩ sũ'iva'nana'me oje chũsava'nare rua vesache cu'ache pa'ija'mũ. Reparʉmʉ Jerusalén pa'inare ũcuauukore rua cu'ache ti'ljñeja'mũ, Diopi pe'rukũ chũ'ũna. ²⁴Reparʉmʉ sõtaopãi tĩichejñã raisinapi Jerusalén pa'inare ũcuauanare valjñapi vanisõjanaa'me. Chekũnare chëa tĩichejñana sasõjanaa'me repana. Ũcuaja'che judío peonapi Jerusalén vũ'ejooopo ñãñosõ tua pa'ijanaa'me, Dios repanare repacheja pa'iũserʉmʉjatũ'ka —chinasomũ Jesús repanare.

Pãire ja'me paau chini Dios Raosi'kũ jo'e rajachere kũamũ

(Mt 24.29-35, 42-44; Mr 13.24-37)

²⁵Chini Jesús jo'e i'kaasomũ repanare.

—Ũcuaja'che reparʉmʉ Diopi chũ'ũna ũsũna'me pãimiaũna'me maljñoko, vajũchũache ñojũna ña kũkũsõjanaa'me pãi. Ũcuaja'che chia-raãpi rua asoche fa'akũna ña rua kũkũsõjanaa'me pãi si'achejña pa'ina.

26 Reparum cho'ochete ña, “¿Je'se maire ti'ñjeja'?” chini ruarepa kũkũcajejanisõ ai jünisõjanaa'me pãi, cunaum pa'imajñarũjatũ'ka peore ñũ'kuekũna ñani. 27 Reparum chũ'ũ Dios Raosi'kũ peore Masiũji rã re'oja'che ñou ko'sija'ũ cunaumũpi pãi ũcuanũko ñaju'te pikona'me cajeja'mũ. 28 Chũ'ũ chura kũasi'e apecho'ochete ñani rã pojojũ'ũ musanũkona. “Dios maire Reparũ neenajejũna Reparũ pa'ichejana sara chini raipi'ramũ”, chini cuasaju cha'ajũ'ũ —chiniasomũ Jesús repanare.

29 ũcuarumũ Jesús pãire chũ'vakũ ija'che i'kaasomũ:

—Chura sũkiñũ higoñũ pa'ichena'me sũkiñũã si'ara'ñũrũã pa'iche'te cuasa ñajũ'ũ. 30 Sũkiñũã ja'o ma'mañe ñani, “Ũsurumũ tĩ'api'ramũ ie”, chiime musanũkona. 31 ũcuaja'che chũ'ũ chura kũasi'epi tĩ'akũna ñani, “Jesús Dios Raosi'kũ pãi ũcuanũkore chũ'ũra chini chejana jo'e cajepi'ramũ”, chijanaa'me musanũkona.

32 'Musanũkona jojosina chuta'a jũ'imarumũna chũ'ũ kũasi'e peore ti'ñjeja'mũ. ũcuarepaa'me jã'a. 33 Cunaumũna'me cheja si'asõja'mũ. Chũ'ũ chũ'ũ jo'kasi'eta'ni si'ama'ñe ũcua pa'ija'mũ.

34-35 Ñarepaju pa'ijũ cu'achejẽ'e cho'omairo pa'ijũ'ũ musanũkona. Cu'achejẽ'e cho'oma'ñe, conojẽ'e jũ'ima'ñe, musanũkona pa'ichejẽ'e ruarepa cuasama'ñe pa'ijũ'ũ. Jã'are cho'ojũ musanũkonapi chũ'ũ raijachejẽ'e cuasama'ñe vesũ pani chũ'ũpi tãupa tãĩñeja'ñe teana na'mi rakũna ña kũkũsõjanaa'me musanũkona. Jã'ajekũna chũ'ũni cha'ajũ re'oja'che pa'ijũ'ũ musanũkona. Chũ'ũpi cuasoma'ñe rakũna pãi cu'ache pa'ina ũcuanũko ña kũkũsõjanaa'me. 36 Ñarepaju pa'ijũ chũ'ũni cha'ajũ Dioni ija'che sũejũ pa'ijũ'ũ: “Ja'kũ, chũkũna'te cho'okaijũ'ũ. Mũ'ũ neekũ chũ'ũñe'te cho'ojũ pañũ chiime chũkũna. Chekũna cho'ochaja'che cu'ache cho'omaneñũ chiime chũkũna. Mũ'ũ neekũ mũ'ũ Raosi'kũpi raito vajuchũmanejanaa'me chũkũna mũ'ũpi cho'okaiũna re'oja'che pa'inajejũ.” Jã'aja'ñe sũejũ'ũ —chiniasomũ Jesús repanare.

37 Reparumũ Jesús si'aumucujña Dios vũ'e kaka che'choasomũ. Si'ana'iroã Olivo aikũtina mũni si'añami paniasomũ reparũ. 38 Si'aapeñataroã caje che'chokũna pãi peore Dios vũ'ena mũaasome, reparũ i'kache'te asañũ chini.

Jesuni chẽañũ chini pãi te'ena cutusi'ere kũamũ

(Mt 26.1-5, 14-16; Mr 14.1-2, 10-11; Jn 11.45-53)

22 1 Reparumũ judiõpãi pã saũmanesi'e ãirumũ pascua tĩ'api'raasomũ. 2 ũcuarumũ judiõ phairipãi chũ'ũnana'me judiõpãi che'chona Jesuni vanisochete chũ'ũñũ chini te'ena cutuasome. Cutunata'ni chũ'ũmaneasome repana, “Pãipi pe'rujũ cavaju”, chini.

3 ũcuarumũ vati ai cu'ache chũ'ũra chini Judas Iscarioteni kakaasomũ. Jesús neena docerepanare ja'me pa'ikũ paniasomũ Judas. 4-5 Vati aipi

kakauna judío phairipāi chũ'unana'me Dios vù'e pè'jekainare chũ'una pa'ivù'ena mua i'kaasomù repaù Judas. “Musanukonare Jesure, ¿je'se jo'kaja'che chũ'ù?” chikuna ùcuauna'me cutujù Judas cho'ora chiiche'te asa pojoasome repana. Pojoju, “Mù'upi jã'aja'ñe cho'oto mù'ure kuri ro'i-janaa'me chükuna”, chiniasome repana. 6 Jã'aja'ñe i'karena, “Jaù, jã'aja'ñe cho'ora, jã'a pa'ito”, chini Jesús pa'ichejana sani pè'je ñakù paniasomù repaù, pãì jainuko peoròmuna rope'le repauni jo'kara chini.

Judiópãire Dios cho'okaisi'ere cuasaju ãu ãiñe'te kuamù

(Mt 26.17-29; Mr 14.12-25; Jn 13.21-30; 1 Co 11.23-26)

7 Na'a pa'isirumù judiöpãì pã saumanesi'e ãirumù pascuarumù oveja-chiiva'ure vanisochè paniasomù repanare, Diopi pojoa'kù chini. 8 Jã'aja'ñe cho'opi'rajana Jesús Pedrona'me Juanre soni i'kaasomù.

—Mai pascuarumù ãijañe ãu care'vajajijũ'ù —chiniasomù Jesús repanare.

9 Chikuna repaù'te sēniasome repana.

—¿Jeechejana sani ãu care'vajanaa'ñe chükuna? —chiniasome repana.

10 Chitena i'kaasomù repaù.

—Chura vù'ejoopona sani tĩ'a pãiu'te churupù oko pa'ipù sakù'te tijña-janaa'me musanukona. Tijña ja'me mua repaù kakavù'ena ja'me kakajũ'ù.

11 Kaka vù'e paakù'te sēniasajijũ'ù. “Masì mù'uni sani ija'che sēniasaa'jù chini raomù chükuna'te: ‘Jeeruupuna chũ'ù neenana'me pascuarumù kaka ãu ãija'ñe chũ'ù?’, chiisi'ku'a'mù Jesús”, chiijũ'ù repaù'te vù'e paakù'te. 12 Musanukonapi sēeto repaù umucaruupù'te ujaruupù'te ñoja'mù, masì care'vasiruupù'te. Ñoona ùcuaruupuna kaka mai pascuarumù ãijañe ãu care'vajijũ'ù —chiniasomù Jesús repanare.

13 Chikuna vù'ejoopo sani tĩ'ato Jesús i'kasi'e ùcuarepa paniasomù. Jã'ajekuna pascuarumù ãijañe ãu care'vaasome repana Pedrona'me Juan.

14 Ùcuarumù Jesús pascuarumù tĩ'auna ãu ãsa chini mesako'are pùù ñuniasomù, repaù neenana'me. 15 Pùù ñu'iu repanare i'kaasomù repaù.

—“Chũ'ù chuta'a jũ'imarumù chũ'ù neenana'me pascuarumù ãu ãiñe'te ãineemù chũ'ù”, chiisi'kujekù chura musanukonana'me ãipri'ramù chũ'ù.

16 Iere pascuarumù ãiñe ãu rua jeerumù jo'e ãimaneja'mù chũ'ù. Na'a pa'isirumuna chũ'ù pãì ùcuanukore chũ'urumuna jo'e ãija'mù chũ'ù —chiniasomù repaù.

17 Chini conoro'rova mini Dioni, “Re'orepamù”, chini ùku repaù neenani ñsikù i'kaasomù repaù.

—Musanukona ùcuanuko iro'rova ùcuate'ero'rova ùkujijũ'ù. 18 Chũ'ù pãì ùcuanukore chũ'urumùjatù'ka ùche cono jo'e ùkumaneja'mù chũ'ù —chiniasomù repaù.

19 Chini pãpù mini Dioni, “Re'orepamù”, chini repaù neenani tũ'se ñsikù i'kaasomù repaù.

—Ipu pāpu chū'u ca'nivū'me. Chū'uni vanisōal'ju chini chū'u ca'nivu ũsema'mu chū'u, vatena mūsanukona cu'ache cho'oche'te jūni ro'ikasa chini. Chū'uni cuasaju si'arumu ija'che cho'ojū āu āiju pa'ijū'u mūsanukona —chiniasomu Jesús repanare.

²⁰ Āu āni pi'nisirumu conoro'rova mini jo'e i'kaasomu repau.

—Pāi ũcuanukore cu'ache cho'oche'te jūni ro'ikasa chini chuenisōja'mu chū'u. Jā'aja'ñe cho'oche chū'u chiepi menisōuna Dios mamare, “Ija'che cho'oñu”, chiisi'ere cho'ojachea'me. Jā'are cuasaju chi'i ie ũche cono ũkujū pa'ijū'u. ²¹ Jā'ata'ni pāipi cu'ache cho'oa'l'ju chini chū'ure jo'kajau ichejare maina'me ñu'imū. ²² Chū'u Dios Raosi'ku jūnisōja'mu. Jā'aja'ñe chū'umu Dios. Jā'ata'ni chū'uni vanisōal'ju chini jo'kasi'kure na'a rua cu'ache ti'ñeja'mu —chiniasomu repau repanare.

²³ Jā'aja'ñe i'kauna asa ũcuanachi'a sāiñe sēniasaasome repana. “¿Kaupi ikure jo'kaja'u?”, chiniasome repana.

¿Neepi chū'ūñe na'a rua masiche?

²⁴ Ūcuarumu Jesús neena sāiñechi'a ke'reju ija'che cutuasome:

—Ikuipi inare na'a rua chū'ūmasiku'mu —chiniasome te'ena. Chekunata'ni,

—Iku pāaku'mu. Ikuipi na'a rua chū'ūmasiku'mu —chiniasome. ²⁵ Jā'a-ja'ñe i'kajūna asa Jesús i'kaasomu repanare.

—Icheja cheja pāi chū'ūna rua cuajare chū'ūjuna rua chū'ova'na pa'lime pāi. Cuajare chū'ūnata'ni, “Chūkuna neenare rua re'oja'che kuiranaa'me chūkuna”, chiime repana pāi chū'ūna. ²⁶ Repana pa'icheja'che pa'imanejū'u mūsanukona. Mūsanukona te'eujū na'a masini vesuva'u cuasacheja'che cuasaku, “Rua vesuku'mu chū'u”, chiuu cuasaku pa'ijū'u. Ūcuaja'che mūsanukona te'eujū pāi chū'ūku pani cho'oche cho'okaiku cho'ocheja'che chekunare cho'okaiku pa'ijū'u. ²⁷ Pāi chū'ūkuji āu āsa chini puuto cho'oche cho'okaikuji āu ramū repau'te. Ū'u'iu āu āikuji na'a rua masiu'mu. Icheja cheja pāi chū'ūna pa'iche'me jā'a. Chū'uta'ni cho'oche cho'okaiku cho'ocheja'che cho'okaiku'mu mūsanukonare. ²⁸ Pāi chū'ure rua cu'ache cho'ome. Jā'ata'ni mūsanukona chū'ūni oiju ja'me pa'inaa'me. ²⁹ Ja'ku chū'ure pāire chū'ūa'ku chini jo'kasi'kua'mu. Chū'u ũcuaja'che mūsanukonare chū'u neenare pāire chū'ūa'ju chini jo'kaja'mu. ³⁰ Pāi chū'ūnare jo'kauna chū'u pāi ũcuanukore chū'ūrumu chū'ūna'me āu āiju ũkujū ñu'ijanaa'me mūsanukona. Ūcuaja'che pāi chū'ūna ñu'isaire ñu'iju Israel-pāi, docerepavāju jojosinani chū'ūjanaa'me mūsanukona —chiniasomu Jesús repau neenare.

Pedro, “Repau'te ñama'kua'mu chū'u”, chiijachere kuamu Jesús

(Mt 26.31-35; Mr 14.27-31; Jn 13.36-38)

³¹ Chini Jesús Simón Pedro'te i'kaasomu.

—Asarepajũ'u, Simón. Vati ai mʉsanʉkonare cu'ache chũ'ura chiimʉ, mʉsanʉkonapi chũ'ure cuasache'te ũhasõa'ju chini. Jã'are cho'ora chini Dioni sēemʉ repaʉ, Diopi ũsemanea'ku chini. ³²Jã'ata'ni mʉ'ure Dioni rʉa sēekaimʉ chũ'u, mʉ'upi chũ'ure cuasache'te ũhasõmanea'ku chini. “Jesure ñama'kua'mʉ chũ'u”, chiija'mʉ mʉ'u. Jã'ata'ni chũ'ure jachasi'kʉjekʉ cuasa oiʉ, “Cu'ache cho'osi'kua'mʉ chũ'u. Jo'e jã'aja'ñe cho'omaneja'mʉ chũ'u”, chini cuasaja'mʉ mʉ'u. Jã'aja'ñe cuasasirumʉ chũ'u neenare chekʉnare chũ'vajũ'u, repanapi chũ'uni na'a rʉa cuasajʉ paapʉ —chiniasomʉ Jesús repaʉ'te.

³³Chikʉna Simón i'kaasomʉ.

—Chũ'ure Paakʉ, mʉ'ure cuhena pãi chēavʉ'ena chēa cuaoto ja'me kakaja'mʉ chũ'u. Ũcuaja'che pãipi mʉ'ure vanisõto ja'me jũ'ija'mʉ chũ'u —chiniasomʉ Simón repaʉ'te.

³⁴Chikʉna Jesús sãĩñe i'kaasomʉ.

—Pedro, asarepajũ'u. Chũ'o kʉara chiimʉ chũ'u mʉ'ure. Iñami chuta'a kura chu'ima'tona pãipi sēejʉna choteñoã, “Jesure ñama'kua'mʉ chũ'u”, chiija'mʉ mʉ'u —chiniasomʉ Jesús repaʉ'te.

Repaʉ'te cu'ache cho'orʉmʉ tĩ'api'rakʉna Jesús chũ'vasi'ere kuamʉ

³⁵Chini Jesús repaʉ neenare ũcuanʉkore i'kaasomʉ.

—Aperʉmʉ chũ'u mʉsanʉkonare Dios chũ'ore chũ'vaa'ju chini chũ'u saosi'ere cuasajũ'u. Chũ'upi chũ'ʉna põse mañaturujẽ'e, kurijẽ'e, cũ'a-korophe'rejẽ'e samairo saisinaa'me mʉsanʉkona. Jã'aja'ñe peova'na saisinare, ¿cu'amajñaruã karamaneʉ mʉsanʉkonare? —chiniasomʉ Jesús repanare.

Chikʉna,

—Pãasi'kua'mʉ. Cu'amajñaruãjẽ'e karamanesi'kua'mʉ chʉkʉna'te —chiniasome repaʉ.

³⁶Chitena Jesús i'kaasomʉ.

—Aperʉmʉ peona saisinaa'me mʉsanʉkona. Churata'ni cheke cho'ojũ'u. Chura jo'e sani põse mañaturu paani, kuri paani sajũ'u. Ũcuaja'che te'eu va'ti peoni sē'sevʉ ju'ikãare ĩsisõ, va'tire koo sajũ'u. ³⁷Dios chũ'o aperʉmʉ tocha jo'kasi'ere ñani chũ'ure cho'ojache masijanaa'me mʉsanʉkona. Ija'che kuamʉ:

Na'a pa'isirumʉ pa'ijaʉ cu'ache cho'osinana'me chuenisõja'mʉ, chiimʉ. Chũ'ure cho'ojachere kʉajʉ tocha jo'kasi'epi apeti'jñemʉ chũ'ure —chiniasomʉ Jesús repanare.

³⁸Jã'aja'ñe kʉaʉna asa i'kaasome repaʉ.

—Ñakʉ, Chʉkʉna'te Paakʉ. Ichejare va'jña ka'chava'jña paame chʉkʉna —chiniasome repaʉ.

Chitena,

—iRe'omũ! —chiniasomũ repaũ.

Getsemaní chiichejare pa'ia Jesús Dioni sēsi'ere kũamũ

(Mt 26.36-46; Mr 14.32-42)

³⁹I'ka pi'ni Jesús eta Olivo aikūtina repaũ si'arũmũ sani pa'ikūtina saniasomũ. Saiũna repaũ neena ja'me saniasome. ⁴⁰Sani tĩ'a repaũ neenani chũ'vaasomũ repaũ.

—Dioni sēejũ pa'ijũ'ũ, Ũcuauji cho'okaiũna cu'ache cho'omaneũ chini —chiniasomũ repaũ.

⁴¹Chini te'eũ jmachenerũ sani ro're ñu'ia Dioni sēniasomũ repaũ. ⁴²Ija'che sēniasomũ repaũ: “Ja'kũ, mũ'ũre ũseũato pã chũ'ũre cu'ache cho'ojache ũsekaijũ'ũ. Chũ'ũre uacheta'ni cho'omanejũ'ũ. Ũseũama'to mũ'ũre uache cho'ojũ'ũ”, chiniasomũ repaũ Diore.

⁴³Ũcuarũmũ cũnaũmũ pa'ikũji ángel peosichejapi teana rani pa'ia cho'okaniasomũ repaũ'te Jesure, koka paaa'kũ chini. ⁴⁴Jesús repaũ'te cho'ojachere rũa cuasakũna sũmaũna Dioni na'a rũa sēniasomũ. Sēeũna repaũ ũsũca'nañe chejana rũa meeñe meniasomũ, chie raiũ meeñeja'ñe.

⁴⁵Sēni pi'ni vũni, repaũ neena pa'ichejana col'i ñato sũmava'na pa'ijũ kãni ũhijũ paniasome repana. ⁴⁶Kãnisorena repanare i'kaasomũ repaũ.

—¿Je'se pa'iaũna mũsanũkona kãĩñe? Dioni sēejũ'ũ, Ũcuauji cho'okaiũna cu'ache cho'omaneũ chini —chiniasomũ Jesús repaũ neenare.

Jesure pã chēasi'ere kũamũ

(Mt 26.47-56; Mr 14.43-50; Jn 18.1-11)

⁴⁷Repaũ Jesús chuta'a i'katona pã jainũko ranciasome. Jesús neenare docerepanare ja'me pa'ikũji Judas charo ranciasomũ Jesuni chũsu pojora chini. ⁴⁸Rani tĩ'a chũsu pojorũna Jesús i'kaasomũ repaũ'te.

—Judas, ¿mũ'ũ chũ'ũre cuhenani chũ'ũni Dios Raosi'kũni jo'kakũ chũsu pojokũ mũ'ũ? —chiniasomũ repaũ.

⁴⁹Chikũna Jesure ja'me pa'ina repaũ'te chēajañere masijũ ija'che i'kaasome repaũ'te:

—Chũkũna'te Paakũ, ¿inare va'jñapi ruta vaijanaa'ñe chũkũna? —chiniasome.

⁵⁰I'kajũ Jesús neekũ te'eũ judío phairi aire cho'oche cho'okaikũ cãjorona tẽo vatoasomũ uajajũtũ cakã'ko cacãjorona.

⁵¹Tẽoũna,

—Re'omũ. Jo'e cho'omanejũ'ũ —chiniasomũ Jesús repaũ'te. Chini Jesús cãjoro tẽocojñosi'kũre ũcuacãjorona chēa vasoasomũ. ⁵²Vaso repaũ'te chēaũ chini raisinare judío phairipã chũ'ũnana'me Dios vũ'e pẽ'jekainare chũ'ũnana'me judío ainare ija'che i'kaasomũ Jesús:

—Musanukona chũ'uni chěañu chini vāsoñoña'me valjña cājijũ raime. Ñaaũ'te cho'ochēja'che cho'ome musanukona chũ'ure. ⁵³Aperũmũ chũ'ũ musanukonana'me si'aumucujña Dios vũ'e mũa ja'me pa'isi'kũa'mũ. Jã'ata'ni musanukona chũ'ure chěamanesinaa'me. Irumũta'ni Diopi ũsemaũna chěame musanukona chũ'ure, vati chũ'ũñe'te cho'oju —chiniasomũ Jesũs repanare.

Pedro, “Jesure ñama'kũa'mũ chũ'ũ”, chiisi'ere kuamũ

(Mt 26.57-58, 69-75; Mr 14.53-54, 66-72; Jn 18.12-18, 25-27)

⁵⁴Ũcuarũmũ repana pãi repaũ'te chěa judío phairi ai vũ'ena sajũna Pedro so'opi ñakũ tuhaasomũ ũcuavũ'ena. ⁵⁵Repanapi sani kaka vũ'e sa'navũ cararipũ joorepaponã toã suha rũhiso'koro pũũ ñũ'ijũ kũhijũna Pedro ja'me pũũ ñuniasomũ, cho'je tuhasi'kũ. ⁵⁶Ñũ'ijũna romichĩio phairi aire cho'ochẽ cho'okaiko toã ñũ'iu kũhikũ'te Pedro'te repera ñako i'kaasomo.

—Ikũ Jesure ja'me pa'isi'kũa'mũ —chiniasomo repaõ.

⁵⁷Chikona asa Pedro i'kaasomũ.

—Jesure ñama'kũa'mũ chũ'ũ —chiiũ jachaasomũ repaũ.

⁵⁸Na'a pani chekũ ñã i'kaasomũ Pedro'te.

—Jesũs neenare ja'me pa'ikũ'mũ mũ'ũ —chiniasomũ repaũ.

Chikũna Pedro i'kaasomũ.

—Pãakũ'mũ. Jã'anare ja'me pa'ima'kũa'mũ chũ'ũ —chiniasomũ repaũ.

⁵⁹Jmamakarũ pa'isirũmũna chekũ repaũni ñã rũa i'kaasomũ.

—Ikũ Galilea cheja pa'ikũjekũ Jesure ja'me pa'ikũcosomũ —chiniasomũ.

⁶⁰Chikũna Pedro jachakũ i'kaasomũ repaũ'te.

—Mũ'ũ i'kache vesũmũ chũ'ũ —chiniasomũ repaũ. Pedro jã'aja'ñe i'katona kura chuniasomũ. ⁶¹Chu'ũna Jesũs chũri ñaasomũ Pedro'te. Ñakũna repaũ Pedro Jesũs i'kasi'ere cuasaasomũ, “Iñami kura chuta'a chu'ima'tona choteñoã, ‘Jesure ñama'kũa'mũ chũ'ũ’, chiija'mũ mũ'ũ”, chiisi'ere. ⁶²Jã'are cuasa Pedro eta rũa oiche oniasomũ.

Jesure pãisosi'ere kuamũ

(Mt 26.67-68; Mr 14.65)

⁶³Ũcuarũmũ Jesure chěasina repaũni pãisoju vaniasome. ⁶⁴Vaiju repaũ ñakocaã kãase'rechoji quẽo ta'pi jo'e vani sãniasome repana.

—Cuasa i'kajũ'ũ. ¿Neepi mũ'ũre vate? —chiniasome repana repaũ'te.

⁶⁵Jã'aja'ñe i'kajũ repaũ'te Jesure cheke rũa cu'ache i'kaasome repana.

Pãi chũ'ũna Jesure chũ'o sãniasasi'ere kuamũ

(Mt 26.59-66; Mr 14.55-64; Jn 18.19-24)

⁶⁶Ñatasirũmũ judío ainana'me judío phairipãi chũ'ũnana'me judiopãi che'chona chi'iasome. Chi'i chũ'ũrena repana vũ'ena chekũnapĩ Jesure raasome. Rarena repaũ'te chũ'o sãniasome repana.

(Lc 22.66)

67—Pāi ūcuanukore chũ'ua'ku chini Dios Raosi'ku Cristo pani kuajũ'ũ mu'ũ chukuna'te —chinasome repaña repaũ'te.

Chitena Jesús i'kaasomu repañare.

—Chũ'ũpi kũato jachajanaa'me mũsanũkona. 68 Ūcuaja'che chũ'ũpi sãĩne sũeto i'kamanejanaa'me mũsanũkona chũ'ũre. Ūcuachi'a chũ'ũre eto saomanejanaa'me. 69 Chũ'ũ Dios Raosi'ku mũnaũmũna jo'e mũni, Dios peore Cho'omasiku ũjajũtu cakã'kona mũũ si'arũmũ ñũ'ija'mũ —chiniasomu repaña repañare.

70 Chikũna ūcuanũko sũniasome repaña.

—Jã'a pa'ito, ¿Dios chũũa'ũ mu'ũ? —chinasome repaña.

Chitena,

—Ūcuau'mũ chũ'ũ —chiniasomu Jesús repañare.

71 Chikũna i'kaasome repaña.

—Iku cu'ache cho'osi'e kũanare chiima'me mai. Re'omu. Dios asacuche'te, “Dios chũũa'mũ chũ'ũ”, chiimũ iku —chinasome repaña judío ainana'me paĩripãĩ chũ'ũnana'me judiõpãĩ che'chona.

Pilato ti'jũeũena nũko Jesure chũ'o sũesi'ere kũamũ

(Mt 27.1-2, 11-14; Mr 15.1-5; Jn 18.28-38)

23 1 Jã'aja'ũe i'ka pi'ni ñũ'isina vũni repaũ'te Jesure jo'e chẽa, Pilato ti'jũeũena sa nũkoasome repaña. 2 Sa nũko repaũ'te cu'ache cho'uche roijũ ija'che i'kaasome:

—Mai pa'icheja canare iku cu'ache chu'vache asasinaa'me chukuna. Pái repanare chũ'una chũ'ũñe jachaju cho'omaneaj'u chini chu'vaku'mu iku. “Musanukonare chũ'uku Césapi pa'iche ro'ire kuri sêto ro'imanejũ'u musanukona”, chiisi'ku'a'mu iku. Ũcuaja'che, “Cristoa'mu chu'u. Pái ũcuanukore chũ'ua'ku chini Dios Raosi'ku'a'mu”, chiiku'mu iku —chiniasome repa'nte Pilato'te.

³ Chitena Pilato repa'nte Jesure sēniasomu.

—¿Judíopái ũcuanukore chũ'uku'u mu'u? —chiniasomu.

Sēeuna,

—Jũju, ũcuau'mu chu'u —chiniasomu Jesús.

⁴ Chikuna Pilato i'kaasomu repanare judío phairipái chũ'ũnana'me chekunare pái ũcuavũ'e pa'inare.

—Cu'ache cho'osi'e peomu iku —chiniasomu.

⁵ Chiisi'eta'ni jo'e na'a rua i'kaasome repa.

—Iku Judea cheja pa'inare ũcuanukore rua cu'ache chu'vaku'mu, repanare chũ'ũnani pe'ruju cu'ache i'kaju cavaaj'u chini. Galilea chejapi ichejajatu'ka rua cu'ache chu'vaku'mu iku —chiniasome repa Pilato'te.

Herodes Jesure chu'o sēesi'ere kuamu

⁶ I'karena asa,

—¿Galilea cheja caku'a'u iku? —chiniasomu Pilato repanare pái. ⁷ Chikuna,

—Jũju, ũcuacheja caku'a'mu iku —chiniasome repa.

Kuarena, “Áa, Herodes chũ'ũcheja caku'a'u iku”, chini cuasaasomu Pilato. Reparumu Herodepi Jerusalén vaejoopo'te rani pa'ũna repa pa'ivũ'ena Jesure muvoasomu Pilato. ⁸ Muvoana repa cho'оче chekunapi kuajuna asaku pa'ikujeku Jesure ña rua pojoasomu Herodes, rua jeerumu Jesús cho'оче ñaache cuasakujeku. Diochi'a cho'omasiche'te Jesupi cho'okuna ñara chiniasomu repa. ⁹ Repa'nte ñara chiikujeku Jesure rua si'ache chu'o sēniasomu repa. Sēeku'teta'ni Jesús jmamakarujẽ'e i'kamaneasomu. ¹⁰ Ũcuachi'a judío phairipái chũ'ũnana'me judíopái che'chona rua i'kaju, “Cu'ache cho'okummu iku”, chiniasome repa'nte. ¹¹ Jã'aja'ñe i'kajuna Herodes Jesuni cuheku rua pãisoasomu sôtaopãina'me. Repa'ni pãisoju rua re'ojakãñare, pái chũ'una ju'ikãñare sa'cheasome repa'nte. Pãiso pi'ni repa'nte jo'e Pilato vũ'ena co'choasomu repa. ¹² Jã'aja'ñe cho'osiumucusepi sãĩñechi'a re'oja'che cho'oasome repa Herodena'me Pilato, aperumu sãĩñechi'a cuhesina.

Pái Jesure vanisoche chũ'usi'ere kuamu

(Mt 27.15-26; Mr 15.6-15; Jn 18.39-19.16)

¹³ Ũcuarumu Pilato judío phairipái chũ'ũnana'me pái chũ'ũnana'me chekunare pái soni i'kaasomu.

¹⁴ —Chu'ũni musanukona ikure rasinaa'me. Ra, “Iku rua cu'ache chu'vaku'mu, pãipi repanare chũ'ũnani pe'ruju cavaaj'u chini”, chiisinaa'me.

Musanukona ñaju'te ikure chu'o sēsi'kua'mu chu'u, iku cho'osi'ere asara chini. Jā'ata'ni chu'u cuasato, musanukona, “Cu'ache cho'okū'mu iku”, chiiche cho'oma'kucosomu iku. ¹⁵Herodes ūcuachi'a, “Cu'ache cho'oma'kua'mu iku”, chiniasomu ikure. Jā'ajekuna ikure ichejana jo'e co'chosi'kua'mu repau. Ikure vanisoche chū'ucu'amū cu'ache cho'oma'kū-jekuna. ¹⁶Jā'ajekuna ikure rupū suī'sueche'te chū'uja'mū chu'u. Suī'sue pi'ni etoja'mū chu'u ikure —chiniasomu Pilato repanare.

¹⁷Pilato te'eūsarumu pa'iche pascuarumu tī'ato chēacojñosi'kure te'e'u'te etoasomu, pāi etojū'u chiisi'kūni. Reparumu tī'auna jā'aja'ñe cho'oche paniasomu Pilato'te. ¹⁸Jā'ajekuna Pilato, “Jesuni etoja'mū chu'u”, chikuna pāi asa ūcuanuko rua cuijū ija'che i'kaasome:

—iJesuni vanisojū'u! iChukuna'te Barrabani etokaijū'u! —chiniasome repana ūcuanuko.

¹⁹Aperumu repau Barrabás chekunana'me repajoopo pa'inare chū'unani cuhekū etora chini cavakū chekūni vanisoasomu. Vanisoona pāi repau'te chēa pāi chēav'u'ena cuaoasome. ²⁰Pāipi jā'aja'ñe i'kajū cuirena repau Pilato Jesuni etora chini jo'e i'kaasomu. “iIkure Jesure etomaneja'ñe chu'u? Cu'ache cho'omanesi'kua'mu iku”, chiniasomu. ²¹Jā'aja'ñe i'kauna asa na'a rua cuijū i'kaasome repana.

—iKurususē'verona jē'jo nukojū'u jā'ure! iKurususē'verona jē'jo nukojū'u jā'ure! —Jā'aja'ñe i'kajū cuiasome repana.

²²Cuijū jā'aja'ñe i'karena repau Pilato ka'chañoā i'kasi'kuta'ni jo'e i'kaasomu repanare pāi.

—iŪquere iku Jesús cu'ache cho'oñ? Repau cu'ache cho'osi'ere asa masira chini sēnite'esi'kua'mu chu'u. Jā'ajekuna ikure vanisoche chū'ucu'amū. Ikure rupū suī'sueche'te chū'uja'mū chu'u. Suī'sue pi'nirena etoja'mū chu'u ikure —chiniasomu Pilato repanare.

²³Jā'aja'ñe i'kauna asa na'a rua cuijū, “Kurususē'verona jē'jo nukojū'u repau'te”, chiniasome repana. Rūarepa cuijū i'kajūna repana chiiche chū'ucasomu repau. ²⁴Repana sēeñe cho'ora chiniasomu Pilato. ²⁵Repana sēeñe cho'ora chini chekure pāi chū'unani cuhekū cu'ache cho'okū pāi'u'te vanisosi'kūni etoasomu repau Pilato, pāi chēav'u'e pa'isi'kure. Jesureta'ni sōtaopāire jo'kaasomu, repana pāi sēsi'e cho'oa'jū chini.

Jesure kurususē'vero jē'josi'ere kuamu

(Mt 27.32-44; Mr 15.21-32; Jn 19.17-27)

²⁶Jo'kauna repana sōtaopāi Jesure chēa saasome. Sajū Simonre Cirene cheja cakure po'o raikūni chēa repau tātavana kurususē'vero tuo, “Mū'upi isē'vero kuāiū Jesús cho'jepi rajjū'u”, chiniasome sōtaopāi repau'te.

27 Simonre chëa jo'e saijuna chekuna pãi jainuko Jesús cho'jepi tuhaa-some umupãina'me romi. Tuhaju romi Jesure cho'ojachere cuasaju ota oniasome. 28 Oijuna Jesús repanare churi ña i'kaasomũ.

—Jerusalén pa'ina romi, chũ're oima'ñe meñe oijũ'ũ. Musanukonare ti'ñejañena'me musanukona chiiva'nare ti'ñejañere cuasaju oijũ'ũ. 29 Na'a pa'isirumuna musanukona chiire cu'ache ti'ñnekuna ña ija'che i'kajanaa'me pãi: “Romi, chiï paava'na sumava'na pa'ime. Romi, chiï peonata'ni pojome”, chiijanaa'me pãi. 30 Cu'ache ti'ñnerumũ katiñu chini aikũjñare ija'che i'kajanaa'me pãi: “Ñaña ta'pisõjũ'ũ chukuna'te”, chiijanaa'me. 31 Chũ're cu'ache cho'omanesi'kureta'ni pãi, “Cu'ache cho'osi'kua'mũ mu'ũ”, chini cu'ache cho'ome chũ're. Jã'ata'ni pãi cu'ache cho'onare Diopi chũ'ũna na'a rua cu'ache ti'ñeja'mũ repanare —chiniasomũ Jesús.

32 Chekunare te'eka'chapanare cu'ache cho'osinare vanisõñu chini ja'me saasome repana. 33 Saiju aikũti Sijopujakũti chiikũtina tĩ'aasome repana. Tĩ'a repau'te Jesure ũcuakũtina kurususẽ'verona jẽ'jo nukoasome repana. Chekunare cu'ache cho'osinare ũcuaja'che kurususẽ'veroãna jẽ'jo nukoasome repana. Te'eũ'te Jesús ujjajũtũ cakã'kona nukoasome. Chekuni Jesús kã'kojũtũ cakã'kona nukoasome. 34 Jẽ'jo nukorena Jesús i'kaasomũ.

—Ja'ku, ina chũ're cu'ache cho'oche jo'e cuasamanejũ'ũ. Repana cho'oche vesũme ina —chiniasomũ repau.

Jã'a cho'oto repana sõtaopãi repau ju'isikãñare paañu chini catara'karũã mami tochasira'karũãpi chejana su'aasome, Jesús ju'isikãña paajauñi jñaañu chini. 35 ũcuacheja pa'ina pãi Jesuni ñaju nukaju paniasome. Pãi chũ'unata'ni repauñi ñaju pãisoju cu'ache i'kaasome.

—Chekunare jũ'iñe ũsesi'kuaasomũ iku. Repau Cristo, pãi ũcuanukore chũ'ua'ku chini Dios chëa Raosi'ku pani ũcuajũ meñe jũ'iñe ũsea'ku —chiniasome repana.

36 Sõtaopãi ũcuaja'che repauñi pãisoju uche cono rãara'kare, “Ŭkujũ'ũ”, chiiju ija'che i'kaasome:

37 —Mu'ũpi judiõpãi ũcuanukore chũ'uku pani jũ'iñe meñe ũsejũ'ũ —chiniasome repana.

38 Kurususẽ'vero chã'tiro'te tochasiko'a suniasomũ, IKũ JUDIOPÃI CHũ'ũKũ'Mũ, chiiko'a.

39 Chekũ ũcuaja'che, cu'ache cho'osi'kupĩ ja'me jẽ'jocõjñosi'ku Jesure cu'ache i'kaasomũ.

—¿Dios Raosi'kua'ũ mu'ũ? ũcuau pani jũ'iñe meñe ũseku chukuna jũ'iñe ũcuaja'che ũsekaijũ'ũ —chiniasomũ repau.

40 Chikuna chekũ ũcuaja'che jẽ'jocõjñosi'ku jã'aja'ñe i'kamanea'ku chini ija'che i'kaasomũ:

—¿Diore vajuchuma'ku mu'ũ? Chotena cu'ache cho'ocõjñome mai.

41 Maita'ni cu'ache cho'osinajejũ cu'ache cho'ocõjñome. Mai cu'ache cho'o-

si'e ro'ia'me ie. Ikũta'ni cu'ache cho'omanesi'kũpi cu'ache cho'ocojñomũ —chinasomũ repaũ. ⁴²Chini Jesure ija'che i'kaasomũ:— Jesús, mũũ pãĩ ũcuanũkore chũ'ũrũmũ cuasajũ'ũ chũ'ũva'ũre —chinasomũ repaũ'te.

⁴³Chikũna Jesús i'kaasomũ repaũ'te.

—Iumucuse Dios pa'ichejana pãĩ rũa pojojũ pa'ichejana sani chũ'ũna'me pa'ija'mũ mũ'ũ. ũcuarepaa'me jã'a —chinasomũ Jesús repaũ'te.

Jesús jũ'isi'ere kũamũ

(Mt 27.45-56; Mr 15.33-41; Jn 19.28-30)

⁴⁴Reparũmũ nukarepaũ su'itona ũsũũ miañe ta'pisoũna cheja si'acheja trejatũ'ka chijanasomũ. ⁴⁵Ũsũũ miamaneasomũ. ũcuachi'a Dios vũ'e sa'navũ caruũrũ kakasa'aro rueekãa ũcuate'ekãapi joorepapoji che're-soasomũ.

⁴⁶ũcuarũmũ Jesús rũa cuikũ ija'che i'kaasomũ:

—Ja'kũ, chũ'ũ rekocho mũ'ũni ĩsimũ chũ'ũ —chinasomũ repaũ. Chini Jesús jũnisoasomũ.

⁴⁷ũcuarũmũ sũtaopãĩ cienrepanare chũ'ũkũ ũcuachejare kueñe nukakũ repa cho'osi'ere ña Dioni pojokũ ija'che i'kaasomũ:

—Rũa re'okũ pa'isi'kũa'mũ jã'ũ. ũcuarepaa'me —chinasomũ repaũ.

⁴⁸Jesure cho'oche'te ñaũũ chini raisina pãĩ ũcuanũko repaũ jũ'isi'ere ña repa ã'carũãna vaijũ oijũ repa vũ'ñana co'iasome. ⁴⁹Jesure ja'me pa'isina so'ore nukajũ repaũ'te cho'oche peore ñaasome. Romi ũcuaja'che Galilea chejapi Jesure jovo ja'me raisina repaũ'te cho'oche so'ore nukajũ peore ñaasome.

Jesure tãsi'ere kũamũ

(Mt 27.57-61; Mr 15.42-47; Jn 19.38-42)

⁵⁰⁻⁵¹ũcuarũmũ pãĩũ rũa re'okũ, Judea cheja cajoopo Arimatea cakũ paniasomũ. Repaũ mami Josea'mũ. Dios Raosi'kũ chũ'ũjarũmũ tĩ'añe'te cha'akũ paniasomũ repaũ. Judíopãĩ chũ'ũnare ja'me chũ'ũnasomũ repaũ. Jã'ata'ni repaũ'te ja'me chũ'ũnapĩ Jesure vanisoche'te chũ'ũto ja'me chũ'ũcuheasomũ repaũ. ⁵²Jesuni jũ'isi'kũni sa tãra chini sani Pilatoni sãniasomũ repaũ. ⁵³Sẽejani rani Jesure caso sãbanakãapi reaasomũ repaũ. Rea pi'ni sa aikũti caripana tẽtoche ũhisicojena cuaa ũhaasomũ repaũ, chuta'a te'eu'terejẽ'e jũ'isi'kũre cuaa ũhamacojena. ⁵⁴Pũaumucuse tĩ'api'rakũna peore care'vache paniasomũ repanare.

⁵⁵Romi Galilea cheja Jesure ja'me raisina Jesure cojena cuaa ũhañe ja'me tuha ñaasome. ⁵⁶ũhañe ñasinajejũ repa vũ'ñana co'i okoma'ña cheke ma'ña suiriche care'vaasome repa sa Jesuni jũ'isi'kũni ro'vejũ suiriũũ chini. Care'va pi'ni pũaumucuse tĩ'aũna pũaasome repa romi, aperiũmũna Diopi pũaumucuse jo'kasi'ejekũna.

(Lc 23.45)

Jesús vajuraisi'ere kuamu

(Mt 28.1-10; Mr 16.1-8; Jn 20.1-10)

24 ¹Romicorum̄ apeñatatonã repãã care'vasi'e ma'ña saju saniasome repãã romi Jesure ũhasicojena. ²Sani ñato cataru rãa ɯjaru repacoje ta'pisi'pu kuñososi'pu paniasomu. ³Kuñosi'pujekuna coje kaka ñato Pãĩ Ũcuanukore Paaku vaniso tãcojñosi'ku Jesús peosomu. ⁴Peokuna ña kuku, “¿Je'se paaku ie?”, chini cuasatona peosichejari teana ɯturpãĩ te'eka'chapana, rãã ko'sijakãña ju'napĩ repããre romi kueñe nukasome. ⁵Peosichejari pa'ijuna ña kukuso, meñe sime nukajuna ija'che i'kaasome:

—¿Je'se pa'ijuna musanukona vajuraisi'kuni pãĩ jũ'isina pa'ichejare ku'eche? ⁶Ichaja peomu repãã. Vajuranicuhasi'kuam̄mu. Repãã Galilea cheja pa'irum̄mu kuasi'ere cuasajũ'ɯ. Ija'che kuasi'kuam̄mu repãã: ⁷“Chũ'ure Dios

Raosi'kure chēa cu'ache cho'onani jo'kajanaa'me pāi, cu'ache cho'oa'jū chini. Jo'karena kurususē'verona jē'jo vēasōjanaa'me repa na chū'ure. Vanisōcojñosi'kuta'ni choteumucujñana vajurajja'mū chū'ū", chiisi'kua'mū Jesús —Jā'aja'ñe kuaasome repa na.

8-9 Kūarena asa Jesús kuasi'ere cuasa repacojepi eta Jesús neenare oncerepanani kuañu chini saniasome. Sani tī'a peore kuaasome repa na romi. Ūcuachi'a chekūnare Jesure chiinare ūcuanūko kuaasome repa na. 10 María Magdalena'mo, Juanaa'mo, Santiago puka'ko María'mo chekūna romi repa nare ja'me saisina ūcuanūko kuaasome Jesús neenare, repa ū saosinare. 11 Kūajūna, "Rūa tīñe kuaame ina", chiijū jachaasome repa na.

12 Pedrotā'ni asa Jesure tāsichejana vū'vūasomū ñara chini. Vū'vū tī'a sime ñato coje sa'navū Jesure reasikāñachi'a ūniasomū. Kāñachi'a ūhiūna ña vū'ena co'ikū, "¿Je'se paakū ie?", chiiū cuasaasomū Pedro.

Emaús vū'ejoopo saima'a Jesús peosichejapi ñosi'ere kuaamū

(Mr 16.12-13)

13 Ūcuauumucusena Jesure chiina, te'eka'chapana Emaús vū'ejoopona saniasome. Jerusalén vū'ejoopoji Emaús vū'ejoopojatū'ka once kilómetros pa'ūasomū. 14 Emaús vū'ejoopona saijū reparamū cho'osi'ere cutuasome repa na. 15 Sāiñechi'a cutujū chū'o rūa sēniasajū saijūna repa nare Jesús rani tī'a ja'me saniasomū. 16 Ja'me saikū'teta'ni ña vesūasome repa na. 17 Ūna vesūjūna repa nare chū'o sēniasomū repa ū.

—¿Ūquere mūsanūkona cutujū saiche? —chiniasomū Jesús repa nare. Jā'aja'ñe i'kaūna sūmava'na canūkaasome repa na.

18 Canūkasirūmū te'eū Cleofaji i'kaasomū repa ū'te.

—Irumū Jerusalén vū'ejoopo pāi jainūko raisina pa'ime. Repa na rani pa'ijū repajoopo iumucujñā cho'osi'e ūcuanūko masime. ¿Mū'ū vesūkū? —chiniasomū repa ū'te.

19 Chikūna Jesús i'kaasomū.

—¿Je'se cho'ore? —chiniasomū.

Sēeūna i'kaasome repa na.

—Jesús, Nazaret cakure cho'osi'ere i'kame chūkūna. Dios chū'o kuaikai-kū pa'isi'kua'mū repa ū. Diochi'a cho'omasiche'te cho'o ñokū Dios chū'o rūa masi kuasi'kua'mū repa ū. Jā'aja'ñe cho'okūna Dios rūa pojoasomū repa ū'te. Pāi ūcuaja'che rūa pojosinaa'me repa ū'te. 20 Jā'aja'ñe pa'ikūni judío phairipāi chū'ūnana'me maire chū'ūna, repa ū'te chēa sa chekūnani jo'kasinaa'me, vanisōñe'te chū'ūa'jū chini. Sa jo'karena repa ū'te kurususē'verona jē'jo nūko vēasōsinaa'me repa na. 21 Ija'che cuasasinaa'me chūkūna: "Ikū Jesús maire Israelpāi Romapāi chēa paacojñonare tūa paaja'mū", chini cuasajū pa'isinaa'me chūkūna. Jā'ata'ni irūmū repa ūji chuenisōūna tāsi'e choteumucujñāa'me. 22-23 Chūkūna'te ja'me pa'ina romi

iapeñatato repau'te tāsicheja sani ñaasome. Sani kaka ñato tācojñosi'ku Jesús peoasomũ. Peokũna rani ija'che kuasinaa'me repana chũkũna'te: “Angeles peosichejapi rani pa'ijũna ñasinaa'me chũkũna. Rani, ‘Jesús vajũranicuhasi'kuamũ’, chiisinaa'me ángeles chũkũna'te”, chiisinaa'me repana romi. Romipi jā'aja'ñe ra kuajũna asa kũkusinaa'me chũkũna. ²⁴Kũarena asa chũkũna'te ja'me pa'ina repacoje sani ñato romi kũasi'e ũcuarepa paniasomũ. Tācojñosi'ku Jesús peoasomũ —chiniasome repana Jesure Emaús vũ'ejoopo saina.

²⁵Jā'aja'ñe kuarena asa i'kaasomũ repau.

—Dios chũ'o kuasina tocha jo'kasi'e masime mũsanũkona. Jā'ata'ni rũhiñe cuasamanajeyũ repana tocha jo'kasi'e masi cuasama'me mũsanũkona. ²⁶Aperũmũ Dios chũ'o kuasina Cristo'te ti'jñejañere kuajũ ija'che tocha jo'kaasome:

Pāi ũcuanũkore chũ'ua'ku chini Dios Raosi'ku pāi cu'anani
cu'ache cho'ocojñosi'kũta'ni na'a pa'isirũmũ pāi ũcuanũkore
chũ'ũja'mũ,

chiimũ repana tocha jo'kasi'e —chiniasomũ Jesús repanare.

²⁷Repanapi repau pa'iche'te na'a rũa masia'jũ chini, repau pa'ijachere kũara chini Moisés tocha jo'kasi'ena'me aperũmũ Dios chũ'o kuasina repau pa'ijachere kũañũ chini tocha jo'kasi'e peore masi kũaasomũ repau. ²⁸Kũakũ saiũ repana saijoopona ti'ajũna Jesús canũkama'ku ñoñe saniasomũ. ²⁹Canũkama'ñe ñoñe saiũna saimana'ku chini repau'te rũa i'kaasome repana.

—Na'isõsi'ea'me ie. Saimairo chũkũnana'me canũkajũ'ũ —chiniasome repana repau'te.

Chiijũna ũcuana vũ'ena kaka canũkaasomũ repau.

³⁰Canũka pa'ũ ũcuanana'me mesako'are ñũ'ũ pāpũ mini Dioni, “Re'orepamũ”, chini tũ'se ĩsiasomũ repau. ³¹Tũ'se ĩsiũna repau'te ñavesũsina ña masiasome repana. Ña masirena ũcuachejapi teana peoasomũ repau. ³²Peokũna sãĩñechi'a i'kaasome repana.

—Ma'a rairũmũ repauji Dios chũ'o tocha jo'kasi'ere masi kũakũna asa pojojũ raisinaa'me mai —chiniasome repana.

³³Ūcuarũmũ ñũ'isinapi vũni Jerusalenna co'i repau neenare oncerepanana'me repanare ja'me chi'i pa'inani ñaasome repana. ³⁴Co'irena ija'che i'kaasome chi'isina:

—Maire Paakũ vajũraisie ũcuarepaasomũ. Simonni peosichejapi rani ñoasomũ —chiniasome repana.

³⁵Chitena Emaús ma'a saisina ũcuaja'che Jesure ñasi'ere kũaasome. “Chũkũna'te ũcuaja'che peosichejapi rani pa'isi'kuamũ repau. Jā'ata'ni repau'te ñavesũsina repauji chũkũnani pāpũ'te mini tũ'se ĩsiũna ña masisinaa'me chũkũna”, chiniasome repana.

Jesús repañ neenare peosichejapi ñosi'ere kuamũ

(Mt 28.16-20; Mr 16.14-18; Jn 20.19-23)

³⁶ Repanare chuta'a ũcuare cutunani Jesús repaña chenevũna peosichejapi rani nukakũ ija'che i'kaasomũ:

—Re'oja'che pa'ijũ'u mũsanũkona —chinasomũ Jesús repanare.

³⁷ Nukakũna ña, “Jũ'isi'kũpi ikũ reko raimũ”, chini cuasajũ ruã kukũasome repaña. ³⁸ Kukũjũna i'kaasomũ repañ.

—¿Je'se pa'ĩũna mũsanũkona kukũche? ¿Je'se pa'ĩũna mũsanũkona chũ'u vajũraisi'e jachache? ³⁹ Chũ'ũa'mũ. Ñajũ'u chũ'u jũjũnana'me cũ'a. Chẽse ña masijũ'u chũ'ũre. Jũ'isi'kũ rekocho ca'nivũjẽ'e peomũ. Chũ'ũta'ni ca'nivũna'me tara paamũ. Ñame mũsanũkona chũ'u paache —chinasomũ Jesús repanare.

⁴⁰ Chini repanare jũjũnana'me cũ'a ñoasomũ repañ. ⁴¹ Ñokũna ña pojo-nata'ni repañ'te jachaasome repaña. “¿Ikũ chũ'o ũcuarepare i'kakũ?”, chini cuasaasome repaña. Jã'aja'ñe cuasajũna i'kaasomũ repañ.

—¿Mũsanũkona icheja ãiñe peoche? —chinasomũ repañ.

⁴² Chikũna repañ'te chiacha va'imaka posimakare ĩsiasome repaña. ⁴³ ĩsirena koo, repaña ñajũ'te ãniasomũ repañ. ⁴⁴ Ñni pi'ni ija'che i'kaasomũ repañ:

—Aperũmũ mũsanũkonare ja'me pa'irũmũ ija'che kuasi'kuã'mũ chũ'u: “Moisés tocha jo'kasi'ena'me Dios chũ'o kuasina tocha jo'kasi'ena'me Salmophũro tocha jo'kasi'e chũ'u cho'ocojũñojãñere kuamũ. Repaña tocha jo'kasi'epi ti'jũjeja'mũ chũ'ũre”, chiisi'kuã'mũ chũ'u mũsanũkonare. Ũcuapi ti'jũñecuhasi'kuã'mũ chũ'ũre —chinasomũ Jesús repanare.

⁴⁵ Dios chũ'o tocha jo'kasi'ere repanapi asavesũjũna repaña rekoñõãna asamasiche cho'oasomũ Jesús repanare, asamasialjũ chini. ⁴⁶ Asamasiche cho'o ija'che i'kaasomũ repañ:

—Dios chũ'o aperũmũ tocha jo'kasi'e ija'che kuamũ:

Cristo'te, Dios Raosi'kũre jũ'iñe pa'ija'mũ.

Jũnisõũna tãcojũnosi'kũta'ni choteumucujũnana vajũraija'mũ repañ.

⁴⁷ Repañ vajũraisirũmũ repañ neena,

“Cristoji maire cho'okaija'mũ”, chini cuasajũ

Dios chũ'o pãire ija'che chũ'vajanaa'me:

“Mũsanũkona cu'ache cho'ochẽ ũhasõ re'oja'che pa'ijũ'u.

Jã'aja'ñe cho'oto Dios mũsanũkona cu'ache cho'osi'e tũnosõja'mũ.

Tũnosõsi'e jo'e cuasamaneja'mũ Repañ”, chijjanaa'me.

Charo Jerusalén vũ'ejoopo canani chũ'vajanaa'me repaña.

Jã'achejapi si'achejũaruã sani kul'ijũ chũ'vajanaa'me repaña, chiimũ repaña tocha jo'kasi'e. ⁴⁸ Jã'ajekũna mũsanũkona ñasi'ere chekũnani kuajũ pa'ijũ'u. ⁴⁹ Dios Rekocho chũ'u Ja'kũ aperũmũ saolja'mũ

chiisirekocho'te raoja'mu chu'u musanukonare. Saima'ne Jerusalén v'e'joo'po'te pa'iju cha'ajũ'u musanukona, Dios Repau Rekocho peore Masirekocho raochetu'ka. Repau Rekochoji cho'okaiuna na'a rua masi-janaa'me musanukona —chiniasomu Jesús repau neenare.

Jesús sunaumu muisi'ere kuamu

(Mr 16.19-20)

50 I'ka pi'ni Jesús repau neenare Betania v'e'joo'pona saasomu. Sa tĩ'a repau jũjña muñe ruhika'java pe'che nukaku, “Diopi musanukonare re'oja'che cho'okaau”, chiniasomu repau. 51 Jã'aja'ne i'ka repanare jo'ka Diopi muakuna sunaumuna munisoasomu repau. 52 Munisouna ro're ñu'iju, “Rua re'oku'mu repau”, chiiju cuasaju pojoasome repana repau'te. Ro're ñu'isinapi vuni rua pojoju Jerusalén v'e'joo'pona co'iasome repana. 53 Co'i pa'iju Dios v'e' si'arumu mua Dioni pojoju paniasome repana, “Rua re'oku'mu mu'u”, chiiju.